

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym. — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy od powiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 4

Poznań, poniedziałek dnia 4 stycznia 1932

Rok XXVII

Ku wznowieniu „entente cordiale“?

Depesze przyniosły świeżo wiadomość o przygotowującej się odbudowie francusko - angielskiej „entente cordiale“. W tej sprawie nasz korespondent paryski kreśli następujące uwagi:

Nigdy jeszcze od końca strasznej zawieruchy dziejowej nowy rok nie był wyczekiwany z większym niepokojem — nigdy bowiem nie przedstawiał on bardziej dramatycznego znaku zapytania dla pokoju Europy. Owa niepewność jutra przyczynia się niezmiernie do zaostrenia ogólnego chaosu zarówno politycznej, jak ekonomicznej i społecznej natury, tem więcej, że jesteśmy w przededniu dwóch nowych wielkich konferencji, w sprawie odszkodowań i rozbrojenia.

Dramat odszkodowań dosięga obecnie punktu kulminacyjnego. Nieprzejednane stanowisko Waszyngtonu na punkcie długów sojuszniczych podnieca tylko rewindykację niemieckie. Ameryka bowiem z widoczną pobłażliwością, a powiedzmy nawet słabością odnosi się do Niemiec, rzucając przedewszystkiem gromy na Francję. Nietylko senator Borah pracuje nad jej rozbrojeniem. Ostatnio bowiem inny senator, a mianowicie p. Watson, szef partji republikańskiej, oświadczył bez ogródek, że Stany Zjednoczone nie zgodzą się na żadne zmniejszenie długów, zanim nie zostaną zmniejszone reparacje i zanim Europa nie uczyni obietnicy zredukowania swych zbrojeń. Berlin ma w Waszyngtonie potężnego zaiste adwokata.

Ponieważ zaś Stany Zjednoczone nie chcą wziąć oficjalnego udziału w przyszłej konferencji w sprawie reparacji, wychodząc z założenia, iż nie uznają łącznika pomiędzy temi ostatnimi a długami, więc Niemcy, coraz bardziej pewne siebie, uważają, iż w Lozannie przedstawiciele ich powinni dążyć do definitywnego... przekreślenia odszkodowań.

To jednak egoistyczne stanowisko Ameryki spowodowało pewien zwrot opinii w Anglii. Wobec bowiem faktu, że Ameryka domaga się spłaty długów europejskich, a Niemcy swoich uiścić nie chcą, nietylko Francja, ale i Wielka Brytania znajdują się w bardzo trudnym położeniu. Ta ostatnia bowiem jest najpoważniejszym dłużnikiem Stanów Zjednoczonych i starała się dotąd, jak mogła, przypodobać Waszyngtonowi; okazało się jednak, iż wszystko to jest daremne. Wielkość kolonialna Anglii jest dzisiaj poważnie podminowana, jej sytuacja finansowa podkopana, a stosunki z Francją rozluźnione. Doszło nawet do tego, że opinia angielska oskarżała Francję o spekulowanie na jej kryzysie. Było tymczasem wręcz przeciwnie. Francja bowiem w chwili, gdy groziło pierwsze załamanie się funta szterlinga, udzieliła Wielkiej Brytanii przeszło 8-miljardowej pożyczki; gotowa była w późniejszym dramatycznym momencie udzielić drugiej, ale wówczas Ameryka, mająca wziąć na siebie potęgę potrzebnej sumy, odmówiła pomo-

Gandhi został aresztowany i osadzony w więzieniu

Aresztowano również jego współpracownika Patela
Zapowiedź walki do upadłego

London, 4. 1. (Tel. wł.). Mahatma Gandhi został aresztowany przez policję angielską. Aresztowanie nastąpiło w godzinę po wygłoszeniu przez Gandhiego przemówienia do wielotyśięczonego tłumu.

Prócz tego aresztowany został przewodniczący kongresu i najbliższy współpracownik Gandhiego Valadabhai Patel, który był prezydentem parlamentu indyjskiego w latach 1925—30. Patel organizował wspólnie z Gandhim akcję nieposłuszeństwa cywilnego w r. 1930.

London, 4. 1. (Tel. wł.). Wicekról Indji wydał dzisiaj rozporządzenie, rozwiązujące partję nacjonalistyczną jako nielegalną. Poza tem wyszły cztery zarządzenia doraźne dla władz cywilnych i wojskowych w sprawie nadzwyczajnych środków dla utrzymania porządku.

Zjawienie się 6 policjantów z komisarzem na czele, którzy przyszli aresztować Gandhiego wywarło wielkie wrażenie. Gandhi odczytawszy rozkaz aresztowania zwrócił go komisarzowi bez słowa, ponieważ był to dzień jego milczenia. Otoczenie Gandhiego, w szczególności kobiety, zanosili się od płaczu. Małżonka Gandhiego błagała komisarza, aby zabrał ją do więzienia wraz z mężem. Gandhi wykazywał najzupełniejszy spokój.

Gandhiego wywieziono wśród okrzyków zebranych tłumów. Gandhi przybył do więzienia Yerwada wraz z Valadabhai Patelem, który przed odjazdem do więzienia zdążył wydać oświadczenie do narodu, zapowiadające walkę do upadłego. Valadabhai Patel wyraża jednak nadzieję, że naród uczyni ofiarę w duchu wstrzymania się od gwałtów, Valadabhai Patel mianował Babu Rajendranath Prasada, członka Komitetu wykonawczego, swoim zastępcą w charakterze przewodniczącego Kongresu.

London, 4. 1. (PAT). Aresztowanie Gandhiego, aczkolwiek ogólnie oczekiwane, wywarło w Londynie deprymujące wrażenie. Prasa konserwatywna stara się wytłumaczyć uwięzienie Gandhiego, jako konieczne i celowe.

„Daily Herald“ ironicznie pisze: Przed miesiącem Gandhi był honorowym gościem rządu brytyjskiego w Londynie, mile widzianym na Downingstreet, a premier Mac Donald zwracając się do niego nazwał go „Mój drogi Mahatma“, dziś zaś w 5 dni po swoim powrocie do Indji Gandhi został osadzony w więzieniu, a rząd brytyjski toleruje to z pełną satysfakcją.

Po zajęciu Czin-Czou przez wojska japońskie

Japończycy chcą w dalszym ciągu zająć Pekin i Tan-Tsin?
Akcja dywersyjna wojsk chińskich

Tokio, 4. 1. (PAT). Jak podaje Agencja Renga, wojska japońskie wkroczyły wczoraj o godz. 10.40 do Czin-Czou, przyjmowane entuzjastycznie przez ludność miasta.

Moskwa, 4. 1. (PAT). Korespondenci sowieccy donoszą z Szanghaju że wedle kursujących tam pogłosek, Japonja nie zadowolona z zajęciem Czin-Czou, lecz akcję swoją posunie dalej na południe, zajmując Pekin i Tan-Tsin.

Według innych doniesień Japończycy rozpocząć mają wkrótce akcję, zmierzającą do usunięcia prowincji mandżurskiej, leżącej na północ od kolei wschodnio - chińskiej, wojskowych oddziałów chińskich. Akcja ta ma być przedewszystkiem skierowana przeciw gen. May, który w dalszym ciągu zajmuje podobno w stosunku do Japonji wrogię stanowisko.

Moskwa, 4. 1. (PAT). Prasa sowiecka podaje: Japońskie ministerstwo wojny ogłosiło komunikat w spra-

wie przedsięwziętej przez wojska japońskie akcji przeciw Czin - Czou. Komunikat zarzuca Czang - Sue - Liangowi prowadzenie gry podwójnej, obliczonej z jednej strony na sukcesy wewnętrzne, z drugiej zaś na efekt międzynarodowy.

Nazwano Czang - Sue - Liang proklamował konieczność obrony wszelkimi siłami Czin - Czou, dla zagranicy natomiast zarządził on w tym samym czasie ewakuację wojsk swoich z tego rejonu „w nadziei, że propaganda polityki niesprzeciwiania się spowoduje interwencję mocarstw obcych“.

Wycofanie wojsk chińskich z Czin-Czou stanowi według słów komunisty mażewr, obliczony na uspokojenie czujności czynników japońskich Czang - Sue - Liang miał pozostawić w rejonie Czin - Czou znaczne oddziały których celem ma być dokonywanie dywersji na tyłach armji japońskiej.

Niemniej jednak Francja, z powodu spadku waluty angielskiej, straciła na samej najpierw pożyczonej kwocie przeszło 2 miljardy. Jeżeli zaś do tego dodamy ostatnie postanowienie rządu londyńskiego, ograniczające import towarów francuskich, to zrozumiemy łatwo, że Francja pod każdym względem została poważnie poszkodowana.

Dopiero właśnie owo nieprzejednane stanowisko, zajęte przez Amerykę, wywołało pewną zmianę frontu w Londynie. Opinia tamtejsza zmieniła ton i nie zrzuca już na Francję odpowie-

tychczasowej polityce europejskiej; że tylko zaślepienie Anglii sprawiło, iż po wojnie odwróciła się od Francji, popierając ze swoją szkodą Niemcy, podczas kiedy w istocie rzeczy powinna ją była w dalszym ciągu łączyć z Francją solidarność interesów.

Pod tym względem zgodność opinji tutejszej jest zupełna. Ale nauczona smutnym doświadczeniem, czyni ona naturalnie pewne zastrzeżenia. I tak Saint - Brice w „Journalu“ uznaje, że układ Anglii z Francją byłby najlepszym środkiem do udaremnienia ofensywy finansowej Niemiec i jej popleczników przeciwko odszkodowaniom. Jednak, według ostatnich propozycji, wszelkie wypłaty Niemiec, na podstawie nowego moratorium, miałyby być zawieszane na przeciąg trzech lat. Inaczej mówiąc, Niemcy mogłyby pościć wszystkie swoje środki na wypłatę prywatnych kredytów, t. j. kredytów angielsko - amerykańskich. Poza tem zaś projektowany system pewnych uiszczeń na rzecz Francji w naturze, przyczyniłby się, rzecz jasna, tylko do dania nowego bodźca przemysłowi niemieckiemu. W ten jednak sposób przygotowałyby się pogrzeb pierwszej klasy dla planu Younga. Nie leży to bynajmniej w planach Francji.

Jest to również zdanie p. Bernusa w „Journal des Débats“. Niech się Londyn nie spodziewa, że Francja poświęci swe wielkie zasady, jakich broni nietylko w swoim własnym interesie, ale także w interesie Europy. Spłaty warunkowe będą mogły być przekreślone tylko w miarę, jak Stany Zjednoczone wyrzeką się będą swych wiarygodności. Byłoby jednak kapitalnym błędem oswobodzenie Niemiec od placenia odszkodowań. Ani pod tym względem, ani też w sprawie rozbrojenia Francja nie może iść na rękę Niemcom, gdyż, czyniąc to, zdradziłaby zarówno swój kraj, w którego imieniu przemawia, jak i sprawę pokoju, którego broni.

Dlatego też cała opinja narodowa protestuje przeciwko jakimkolwiek utworzeniu „wspólnego frontu“ dłużników europejskich przeciwko Ameryce, frontu, do którego należałyby i Niemcy, pracujące nad rozbiciem przeważnie francusko - angielskiej i obaleniem traktatów. Z drugiej zaś strony przestrzega się w tychże kołach politycznych, iż nie należy być zbyt optymistycznie usposobionym. Niewiadomo bowiem do jakiego stopnia p. Mac Donald zerwał ze swym germanofilstwem. Niemniej jednak wszyscy opowiadają się za współpracą z Anglią w obronie pokoju, a to tem bardziej, że w przededniu drugiej konferencji, a mianowicie konferencji rozbrojeniowej, przygotowuje się wielka ofensywa socjalistyczna. Celem ułożenia wspólnego planu kampanji, mają niebawem zjechać do Londynu szefowie socjalizmu francuskiego i niemieckiego, t. j. pp. Leon Blum i Breitscheid, oraz p. Jouhaux, stojący na czele francuskiej Konfederacji Generalnej Pracy, celem porozumienia się z p. Hendersonem, który mimo wszystko ma nadzieję, iż będzie przewodniczył obradom rozbrojeniowym.

I. Briares.

Gdy flirt się kończy...

Sprawa odszkodowań — „Stillhaltekonferenz“ — Francja i Niemcy

Berlin, 3 stycznia.

Sprawa odszkodowań i długów wysunęła się dzisiaj na pierwszy plan zainteresowania politycznego. W Berlinie podjęta znowu po przerwie świątecznej obrada konferencji bankierów w sprawie niemieckich długów prywatnych — tak zwana „Stillhalte - Konferenz“ — która jednak do chwili, w której piszemy te słowa, nie zdołała jeszcze wynaleźć wspólnej platformy między stanowiskiem niemieckich dłużników i wierzycieli zagranicznych. Jak słychać, kompromis możnaby łatwiej osiągnąć, gdyby zdecydowano się na proste przedłużenie moratorium. Tymczasem obrady wybiegają poza te granice i dotyczą ogólniejszej konsolidacji. Jedno nie ulega wątpliwości, że dłużnik niemiecki pragnie i tutaj uzyskać jak największe korzyści.

Zamierza się jednak o ile możliwości zakończyć konferencję przed rozpoczęciem konferencji reparacyjnej, która rozpocznie się w Lozannie 18 względnie 20 stycznia. Przedtem jeszcze mają się spotkać premier francuski Laval z premierem angielskim Mac Donaldem.

Konferencja lozańska nie będzie należała do najłatwiejszych. Wszystko bowiem wskazuje na to, że Niemcy w bieżącym roku zamierzają załatwić sprawę odszkodowań w sposób bardzo prosty, a mianowicie ostatecznie zrzuć ze siebie obowiązek płacenia. W tym kierunku komentuje się w Niemczech między innymi mowę noworożną prezydenta Hindenburga, i to nie tylko na prawicy, ale i na lewicy. Przygotowania przez wydanie „Notverordnung“, uwładnianie wszelkimi sposobami przesilenia i bankructwa, oraz prawdziwy ogień huraganowy oświadczeń i artykułów prasowych już poczyniono.

Co zrobi Francja? Byłoby mylnym przypuszczenie, że konflikt w sprawie odszkodowań, który z natury rzeczy przybrał w pierwszym rzędzie charakter konfliktu niemiecko - francuskiego, jest głównie konfliktem budżetowym, to znaczy, że Francja domaga się odszkodowań wyłącznie dla utrzymania równowagi swojego budżetu. Wehoda tu w grę jeszcze inne momenty, o których się nie pisze, ale które są bardzo ważne. Można je odnaleźć w sprawozdaniu z obrad komisji Banku dla Wypłat Międzynarodowych w Bazylei, w ustępach, w których mowa jest o wielkiej rozbudowie aparatu produkcyjnego Niemiec, daleko idącej jego racjonalizacji i wogóle świetnego przygotowania do produkcji. Otóż nie ulega wątpliwości, że Niemcy, uwolnione od wszelkich zobowiązań płatniczych, rozbudowałyby za pożyczone pieniądze swój aparat produkcyjny do ostatnich granic możliwości i przeracjonalizowały go nawet, jak się w chwili kryzysu tu i ówdzie w Niemczech utyskuje, stałyby się w razie najmniejszej poprawy konjunktury najgroźniejszym przeciwnikiem i współzawodnikiem. Francja powiada sobie wobec tego, że utrzymanie zobowiązań niemieckich płacenia odszkodowań stanowi przeciwagę dla tego niebezpieczeństwa i nie widzi potrzeby uwalniania od nich dłuż-

nika, którego położenie obecne może być uważane jako chwilowe, i który zresztą dał wielokrotnie dowody bardzo bezwzględnej taktyki, nie liczącej się z nikim i z niczem, ażeby odzyskać stanowisko już nie równorzędne, ale górujące nad innymi państwami. W rezultacie bowiem okazuje się, że Niemcy płacili odszkodowania pieniędzmi, które pożyczali zagranicą, a które w potęgę wkładały w ogromne inwestycje. W samym Berlinie np. elektryfikacja kolei miejskiej („Stadtbahn“) pochłonęła setki milionów. Dzisiaj Niemcy odszkodowań nie chcą wogóle płacić, dla długów prywatnych chcą nie tylko dalszego moratorium, ale obniżenia procentów i dalej idących ustępstw.

Sprawa odszkodowań nie jest więc tylko sprawą gospodarczą, ale bardzo wyraźnie sprawą polityczną, i to daleko sięgającą. To też nie dziw, że Francja, która wogóle od czasu Locarna nieco otrzeźwiała, w sprawie tej ustąpić nie chce, tem bardziej, że rozwój stosunków wewnętrznych w Niemczech musi ją żywo niepokoić.

Zwraca się on bowiem niedwuznacznie przeciwko Francji. Era flirtu niemiecko - francuskiego, którego rozkwit przypadał na okres rządów Stresemanna na Wilhelmstrasse, należy obecnie do przeszłości. Niemcy, zobaczywszy, że więcej, niż otrzymali w Locarno, narazie nie osiągną, i napotkawszy na opór Francji w sprawie odszkodowań, nagłe ochłodli. Nie spotyka się już w prasie niemieckiej takich artykułów, jak jeszcze dwa lata temu, ustała też żywa wymiana wizyt niby prywatnych w Paryżu i Berlinie a jeżeli Niemcy jadą do Paryża, to tylko poto, żeby brutalnie oświadczać Francuzom niemile rzeczy. Ogromną siłą zdobyli hitlerowcy, podkreślający przy każdej sposobności swój front antyfrancuski. Ich szerokie wpływy w masach przyczyniły się też na nieostatniem miejscu do podniecenia nastrojów całego społeczeństwa niemieckiego przeciwko Francji. Spotkali się oni w tym względzie z prawicą niemiecką, która zawsze i tradycyjnie upatrywała we Francji głównego wroga. Zmierzch sił i wpływów stronnictw demokratycznych, które w gruncie rzeczy były główną podstawą polityki zbliżenia z Francją, pozbawił tę politykę w dalszym ciągu oparcia. Można dzisiaj mówić spokojnie o wyraźnym pogorszeniu się stosunków pomiędzy Niemcami i Francją, i to pogorszeniu, które nie tak szybko rokuje widoki polepszenia — chyba, żeby Francja nagłe oświadczyła, iż Niemcy nie potrzebują płacić i że mogą się zbierać do woli. A na to się nie zanosi, bo Francja wie doskonale, czem to pachnie.

W tych warunkach konferencja w Lozannie i majaca się również zebrać nad jeziorem Lemańskim 2 lutego konferencja rozbrojeniowa stanowić będą etap walki francusko - niemieckiej, odżywiającej po okresie flirtu lokarneńskiego z nową siłą. Zarówno jej wynik, jak i sam fakt rozgorzenia jej od nowa nie pozostanie bez wpływu na całokształt stosunków europejskich.

Jerzy Drobniak.

Żydzi a katolickie małżeństwo

Gdyby ruch społeczeństwa katolickiego przeciw zamierzonej ustawie małżeńskiej potrzebował jeszcze wzmocnienia, znalazłoby się je w narędnym popieraniu przez — Żydów tego prawa małżeńskiego dla katolików.

Oto bowiem po raz nie wiadomo już który czyta się w „Naszym Przeglądzie“ (nr. 359), który prawo małżeńskie nazywa stale — reformami seksualnymi:

„Ponieważ reformy seksualne propaguje u nas ostatnio wysoce utalentowany pisarz polski Boy - Zelenki, więc Nowocześniejszy przezwiał ten ruch boyszewizmem. Ta igraшка słów jest niewątpliwie śmieszna, ale niemniej i autor, jeżeli sądzi, że to starczy za argument. Czy nowoczesne pojęcia o stosunkach seksualnych istnieją tylko u bolszewików?“

I tu zaczyna się wysławianie rozluźnienia małżeństwa:

„Żyjemy niby to w ustroju postępowym, demokratycznym. Tymczasem w najważniejszej dziedzinie życia, w najświętszej dla człowieka sferze uczuć panują stosunki pańszczyźniane, niewolnicze. Nic nie pomogą wrzaski, że pletnowanie tej pańszczyzny, to „pornografia“, propagowanie „nierządu“. Właśnie bowiem chodzi o wytępienie z życia największego „świństwa“, polegającego na tem, że to co się uważa za moralne dla bogacza, poczytuje się za niemoralne dla nędzarza. Chodzi o usunięcie prostytucji zarówno publicznej, jak i domowej, jaką jest pożycie małżeńskie bez miłości.“

Jednym słowem, dla t. zw. miłości, a raczej dla t. zw. licznych kolejno miłości, ma się niszczyć i rodzinę i religię katolicką. Trudno się dziwić, że uśmiecha się to Żydom. Ale czyż nie jest to ostrzeżeniem?

Żydzi, którzy zazdrośnie bronią swojej religii, zuchwale podkopywać usiłują katolicyzm w Polsce, wtrącając swe wicherzenie w sprawy, które są sakramentem.

O transparent: „Idealem O. W. P. — Bóg i Ojczyzna“

Z Powidza donoszą nam, co następuje:

Dnia 26 ub. m. Towarzystwo Powstańców i Wojaków w Powidzu święciło 10 rocznicę swego istnienia i 13 rocznicę powstania wielkopolskiego. Na obchód ten została m. in. zaproszona również miejscowa placówka Obozu Wielkiej Polski. Zastęp Młodych O. W. P., który wystąpił w Powidzu po raz pierwszy publicznie, wywołał niebawem entuzjazm u publiczności. Na czele karnego zastępu niesiono — z braku sztandaru — transparent z napisem: „Idealem O. W. P. — Bóg i Ojczyzna“.

Pochód przebył już w spokoju polową drogą, kiedy nagle wyskoczył z pośród publiczności posterunkowy P. P. Kufel i zatrzymał go. Poster. Kufel zwrócił się do placówki O. W. P. z żądaniem usunięcia transparentu. Chwila wahania i cichych szepców wśród tłumu, — poczem poster. Kufel wyrwał transparent z rąk członków O. W. P. i niósł go na komendę P. P., po drodze zastaniając się rewolwerem.

Placówka O. W. P. uformowała się nanow, zatrzymani pochód ruszył dalej, i patriotyczne uroczystości dobiegły końca. Okrzykiem „Młodzi czuwajcie!“ nie było końca. Młodzi odpowiadali: „Czuwamy“.

Na 28 u. b. niektórzy członkowie placówki powidzkiej otrzymali zawiązanie do komisariatu celem spisania protokołu.

Niezwykłe zarządzanie

Czytamy w „Dzienniku Kujawskim“:

„Jak się dowiadujemy, starosta grodzki p. Kutzner odmówił zarządowi okręgowemu Towarzystw Powstańców i Wojaków w Inowrocławiu zezwolenia na urządzenie pochodu w dniu 6 stycznia br. z okazji 13-lecia oswobodzenia Ziemi Kujawskiej.“

„Nie wiemy, chociaż przypuszczamy, jakimi względami kierował się p. starosta...“

„Czyżby w Inowrocławiu panował stan wojenny? Jeżeli tak, to należałoby takie rozporządzenie podać do wiadomości publicznej. Skoro jednak tego nie uczyniono, to mamy prawo przypuszczać, że w odmowie tej jest

coś, co należy jak najprędzej obywatelstwu wyjaśnić.“

„W związku z tą decyzją p. starosty inowrocławskiego, zwracamy się do p. wojewody poznańskiego z zapytaniem, od kiedy w Inowrocławiu obowiązuje stan wojenny?“

„Społeczeństwo kujawskie tem zarządzeniem p. starosty inowrocławskiego zostało poruszone do głębi. Mamy więc obowiązek domagać się od p. wojewody wyjaśnienia na nasze pytanie.“

Z powodu zbrodni zabójstwa

Wągrowiec, 3 stycznia.

Społeczeństwo tutejsze jest wciąż jeszcze do głębi poruszone wskutek niesłychanego zajścia nad ranem 27 z. m., o którym „Kurjer Poznański“ pokrótce już referował, a podczas którego pozbawiony został życia syn jednego z miejscowych obywateli śp. Herbert Schostag, absolwent szkoły podoficerskiej K. O. P-u, Zabójca jego, plutonowy Leon Fandrejowski, powiatowy instruktor P. W., po zakończeniu śledztwa na miejscu został przetransportowany do Bydgoszczy, gdzie stanie przed sądem wojskowym niewątpliwie w trybie doraźnym.

Co było przyczyną tego wstrząsającego wypadku? Według opowiadania naocznych świadków śp. Schostag spotkał się z Fandrejowskim na zabawie tanecznej w Nowej Strzelnicy. Po pewnym czasie doszło między nimi rzekomo do wymiany słów, ponieważ Fandrejowski robił jakieś uwagi Schostagowi z powodu tańca. Jakim prawem to czynił, niewiadomo, lecz zdaje się, że uważał siebie za przełożonego Sch. i dlatego złość w nim zbierała coraz większa, gdy uwagi te nie odnosiły żadnego skutku. Nakoniec opuścił lokal, zabierając ze sobą także płaszcz i czapkę Schostaga, które wyraźnie kazał sobie wydać, i przeszedł do lokalu P. W. po karabin i naboje.

Dokonanie zbrodniczego zabójstwa nastąpiło około godz. 4 nad ranem na rynku. Schostag wracał do domu i właśnie rozstał się z kolegami, gdy nagle wytonił się z karabinem w rękę Fandrejowski i w tonie podrażnionym kazał mu przed sobą stanąć na baczność. Ponieważ Sch. nie chciał tego uczynić, tłumacząc, iż nie jest ku temu zobowiązany, tamten z odległości bardzo niewielkiej wypalił do niego, raniąc go śmiertelnie w brzuch. Następnie jeszcze odgrażał się każdemu karabinem, kto chciał przystąpić do dogorywającego Schostaga, a nawet policji, udało się go rozbroić dopiero po pewnym czasie. Schostag zmarł tegoż dnia rano w lazarecie miejscowym.

Wszystko zatem wskazuje na to, że główną rolę odegrała tutaj urażona miłość własna, przyczem niewątpliwie zaznaczył się i pewien wpływ alkoholu. Powiatowy instruktor P. W. snąc uważał, że należy mu się posuszenie od każdego żołnierza i nawet na zabawie. Odmowę zaś uważał za ciężką obrazę osobistą i w „strzeleckim“ porywie odrąz po karabin i naboje — niestety tutaj aż nadto dla niego dostępne. Wypadek ten nie jest w powiecie tutejszem wcale odosobniony, podobnie przecież komendant „Strzelca“ w Damasławku, Cieśliński, postrzelił niedawno swego szwagra, a „Strzelca“ w Gołańczy trzeba było rozbroić i odebrać mu karabiny, których prostru używanego do zastraszania Bogu ducha winnych obywateli. Rozpisanie więc w tym kierunku idzie już od dłuższego czasu, a zbrodnicze zabójstwo śp. Schostaga jest prostru ostatnim wcałym szeregu „strzeleckich“ występów. (ek)

Kandydaci na prezydenta Rzeszy

Berlin, 4. 1. (PAT). „Montag Morgen“ wymienia jako ewentualnych kandydatów na stanowisko prezydenta Rzeszy min. Reichswehry Groenera, b. min. Gesslera oraz przywódcę narodowych socjalistów Hitlera.

Groener popierany ma być przez koła centrowe. W razie gdyby narodowi socjaliści zdecydowali się wysunąć kandydaturę Hitlera po uzyskaniu przez niego obywatelstwa niemieckiego, socjalni demokraci będą musieli popierać Groenera. Wszystkie te kandydatury zależne są od decyzji obecnego prezydenta Hindenburga, czy zechce on ponownie ubiegać się o stanowisko prezydenta.

Minister oświaty w sprawie autonomji uniwersyteckiej

P. A. T. donosi z Warszawy, co następuje:

„Minister W. R. i O. P. Jędrzejewicz przyjął na audjencji w dniu dzisiejszym Ich Magnificencje rektorów wyższych uczelni, a mianowicie: ks. Michalskiego, rektora Uniwersytetu krakowskiego, prof. Krzemienieckiego, rektora uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, prof. Łukasiewicza, rektora uniwersytetu warszawskiego, prof. Sajdaka, rektora uniwersytetu poznańskiego, prof. Pszenickiego, rektora politechniki warszawskiej, prof. Sokolnickiego, rektora politechniki lwowskiej, prof. Biedrzyckiego, rektora szkoły Głównej Gospodarstwa wiejskiego w Warszawie, prof. Janowskiego, profesora Akademii medycyny weterynaryjnej we Lwowie, prof. Bielskiego, rektora Akademii Górniczej w Krakowie i prof. Pautscha, rektora Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, w związku z wiadomościami o zamierzonej nowelizacji ustawy o szkołach akademickich. Panowie rektorzy zgłosili się do współpracy z

stwem w tym zakresie. P. minister autorytatywnie stwierdził, że pogłoski o zamierzonym jakoby zniesieniu uniwersyteckiej autonomji w żadnej mierze nie odpowiadają prawdzie.“

Nie potrzebujemy podkreślać doniosłości tego oświadczenia oficjalnego wobec rektorów wyższych uczelni naukowych. Mamy nadzieję, że zaprzeczenie pogłoskom o zniesieniu autonomji uniwersyteckiej obejmuje także ograniczenie autonomji.

Ustąpienie ks. Urbana z „Przeglądu Powszechn.“

„Gazeta Warszawska“ dowiaduje się, że ks. Urban T. J. ustąpił ze stanowiska redaktora „Przeglądu Powszechnego“. Ustąpienie ks. Urbana pozostaje prawdopodobnie w związku z jego znanym artykułem w sprawie projektu nowego prawa małżeńskiego, za który następnie wyraził publicznie skruchę.

Zapisz się na członka wspierającego T. C. L., roczna składka 12 zł, kwartalna 3 zł

Zamach na wice-ambasadora Stanów Zjedn. w Mukdenie

Interwencja dyplomatyczna rządu amerykańskiego

London, 4. 1. (Tel. wł.). Donoszą z Mukdena:

Żołnierze japońscy zaatakowali i ciężko ranili wiceambasadora Stanów Zjedn. w Mukdenie. W związku z tem rząd Stanów Zjedn. wystosował protest na drodze dyplomatycznej.

Moskwa, 4. 1. (PAT). Według do-

niesień korespondentów sowieckich japońskie władze wojskowe aresztować miały w miejscowości Goubantsy pomocnika attache wojskowego Stanów Zjednoczonych w Pekinie. Aresztowanego odstawiono do sztabu dywizji gen. Tamana.

Sprawa o zamach stanu w Hesji umorzona

Orzeczenie prokuratorskie jest wyraźnym afrontem dla Brüninga

Berlin, 4. 1. (PAT). „Welt am Montag“ donosi, że zarządzeniem nadprokuratora Rzeszy wstrzymane zostało dochodzenie karne o zdradę stanu przeciwko autorowi manifestu nar.-soc. w Hesji dr. Bestowi. Decyzję swoją nadprokurator Rzeszy uzasadnił brakiem dowodów winy.

„Welt am Montag“ stwierdza, że krok nadprokuratora jest wyraźnym afrontem dla kanclerza Brüninga, który w swoim czasie publicznie napiętnował nielegalne poczynania hitlerowców w Hesji.

Zaprzeczenie urzędowe

W sprawie „monopolu“ owoców południowych

Warszawa, 4. 1. (Tel. wł.). W związku z pogłoskami, jakie ukazywały się w prasie na temat organizacji targów owocowych w Gdyni, „Agencja Iskra“ upoważniona została przez ministerstwo skarbu do podania do wiadomości, że wszelkie te pogłoski nie odpowiadają prawdzie. W szczególności niema mowy o udzieleniu monopolu jakimkolwiekby firmom na import owoców południowych o ciele ulgowym. Wszystkie firmy które zadość uczynią wymaganym warunkom, będą mogły bez trudności otrzymać zezwolenie na import o ciele ulgowym.

O pożyczkę dla Gdyni

Gdynia, 4. 1. (Tel. wł.). Dzisiaj przybyła tutaj celem ostatecznego omówienia warunków poważniejszej pożyczki inwestycyjnej dla miasta Gdyni szwajcarsko - holenderska grupa finansistów w liczbie 5 osób. W sprawie powyższej pożyczki bawił w Szwajcarii w grudniu r. z. komisarz miasta Gdyni, p. Zabierzowski. S. B.

Zgon artysty

Warszawa, 4. 1. (Tel. wł.). Zmarł Tadeusz Noskowski, wybitny artysta-malarz, profesor miejskiej Szkoły Zdobniczej. Sp. T. Noskowski był synem znakomitego muzyka, Zygmunta Noskowskiego. Liczył lat 55. Umarł niespodziewanie, w chwili, gdy rekonwalescencja po dłuższej chorobie dobiegała końca.

Strajk w porcie londyńskim

London, 4. 1. (PAT). W związku z wchodzącą w życie od poniedziałku redukcją plac robotników portowych na Tamizie, część robotników, dokonywujących wyładunku większych okrętów pośrodku rzeki ogłosiła strajk od poniedziałku. Strajk ten obejmuje 5000 robotników portowych. Odbija się on również na okrętach, które dokonywują wyładunku w dokach londyńskich, albowiem okręty te wobec unieruchomienia okrętów, znajdujących się pośrodku rzeki nie będą mogły przybić do brzegu tembardziej, że strajk obejmuje robotników holujących okręty. Istnieje obawa, że ruch w porcie londyńskim będzie od poniedziałku uniemożliwiony, co odbić się może również na wyładunku okrętów polskich, przybywających z Gdyni.

Skutki zniesienia prohibicji w Finlandji

Gdynia, 4. 1. (Tel. wł.). Wynik plebiscytu w Finlandji, odrzucającego prohibicję, wywołał wielką konsternację wśród przedsiębiorców gdynskich i gdańskich w związku z dostawą spirytusu na statki przemysłowe.

W roku ubiegłym przez samą Gdynię przeszło około milion litrów spirytusu który przemycano do Finlandji. Jak donoszą z Helsinek, tamtejsze organa przemysłowe postanowiły wo-

bec upadku prohibicji przerzucić się na przemyt kawy, samochodowych części zapasowych, gramofonów, aparatów radiowych i t. p.

Zgon gen. Pau

Paryż, 4. 1. (Tel. wł.). W sobotę rano zmarł gen Pau, prezes zarządu centralnego francuskiego Czerwonego Krzyża.

Gen. Pau liczył lat 83; brał on czynny udział w wojnie francusko-pruskiej w roku 1870/71.

W czasie wielkiej wojny gen. Pau dowodził armią alzacką, poczem pełnił różne funkcje w misjach francuskich w Belgji, Rosji, Szwecji, Grecji i Rumunji.

Sytuacja w Zagłębiu Ruhry

Berlin, 4. 1. (PAT.) W Zagłębiu Ruhry komunistki prowadzą w dniu dzisiejszym wzmożoną agitację za ogłoszeniem strajku powszechnego w kopalniach. Szereg zgromadzeń górników zostało przez policję rozwiązanych.

Bezpośrednia linja telefoniczna Gdynia — Słupsk

Gdynia, 4. 1. (Tel. wł.). Dzisiaj dokonano tutaj po bardzo długich pracach przygotowawczych otwarcia bezpośredniej linii telefonicznej Gdynia — Stolp (Słupsk) w Pomeranii. Dotychczas rozmowy telefoniczne z Gdynią z zagranicą prowadzone były drogą okrężną przez Bydgoszcz, Poznań i Berlin. Obecnie dzięki bezpośredniemu połączeniu ze Słupskiem Gdynia może otrzymywać rozmowy telefoniczne z zagranicą, szczególnie ze Skandynawią znacznie szybciej, przyczem słyszalność jak się dzisiaj już przekonano, jest bez porównania lepsza. S. B.

Samobójstwo kucharza na statku „Pułaski“

Gdynia, 4. 1. (Tel. wł.). W dzień noworoczny na stojącym w tutejszym porcie statku transatlantyckim „Pułaski“ odebrał sobie życie wystrzałem z rewolweru 28 letni kucharz Adolf Piasecki. Przyczyną samobójstwa były niesnaski rodzinne. S. B.

Jugosławia na konferencji reparacyjnej.

Białogród, 4. 1. (PAT.) Rząd jugosłowiański otrzymał oficjalne zaproszenie od rządu angielskiego do wzięcia udziału w konferencji reparacyjnej, która odbędzie się 18-go stycznia w Lozannie.

Prasa podkreśla w związku z powyższym, iż wzmiankowana konferencja jest szczególnie doniosłą dla Jugosławii, gdyż jednym z jej zadań będzie ostateczne uregulowanie części odszkodowań, przypadających Jugosławii, jak również sprawy stosunków między państwem jugosłowiańskim z jednej a państwami dłużniczymi oraz Bankiem Wypląt Międzynarodowych z drugiej strony. (Avala).

Niezwykły fenomen meteorologiczny

Buenos Aires, 4. 1. (PAT.) W mieście Rosario, prowincji Santa Fe, wydarzył się ciekawy fenomen meteo-

rologiczny. W czasie wielkiego upału i pięknej pogody, skoncentrowały się nagle nad miastem chmury i w wirnym ruchu zaczęły się opuszczać coraz niżej, przybierając formę ogromnego prostego stożka. Z chwilą zetknięcia się chmur z ziemią powstała trąba powietrzna, która wyrządziła w dzielnicy, zamieszkałej przez sfery robotnicze, wielkie szkody materialne.

Jeden z robotników, porwany wirami trąby i rzucony o ścianę jednego z budynków, doznał złamania ręki, drugi, rzucony o słup telegraficzny, doznał bardzo ciężkich obrażeń wewnętrznych. Fenomen meteorologiczny wywołał wśród mieszkańców dzielnicy robotniczej miasta Rosario prawdziwą panikę.

Odpowiedź min. oświaty na interpelację żydowską

Prasa „sanacyjna“ ogłasza odpowiedź ministra oświaty p. Jędrzejewicza na interpelację w sprawie zajęć antyżydowskich na wyższych uczelniach. W odpowiedzi tej minister „potępia ekscesy antyżydowskie“ i oświadcza, iż „ze względu na to, że ekscesy były niewątpliwie inspirowane i podniecane z zewnątrz przez nieodpowiedzialne czynniki (?) całkowite ich zlikwidowanie zaabsorbowało czynniki rządowe przez kilka dni“.

W dalszym ciągu min. Jędrzejewicz stwierdza, że ogółem zatrzymano 425 akademików i uczniów wyższych klas gimnazjalnych, z czego w aresztach pozostaje około 100 osób, w tem kilku Żydów. Sprawę zaaresztowanych przekazano władzom prokuratorskim. Poza tem winnych przekroczeń studentów jużto relegowano z uniwersytetów, jużto udzielono im nagany i upomnień.

„Władze bezpieczeństwa — mówi dalej minister — w zapobieganiu ekscesom oraz w zlikwidowaniu ich tam, gdzie się ujawniały, stały na wysokości zadania, dzięki czemu uniknięto fatalnych skutków w ofiarach życia ludzkiego za wyjątkiem tragicznego wypadku w Wilnie, który przyczynił się do wzburzenia umysłów młodzieży akademickiej w całym kraju“.

Jak widzimy, p. minister w swej odpowiedzi niezwykle oględnie wyraża się o zamordowaniu s. p. Stanisława Wacławskiego w Wilnie, nie zaznaczając nawet, że sprawcami tej zbrodni byli Żydzi. P. minister nie wspomina też zgola o faktach ciężkiego pobicia szeregu studentów polskich przez Żydów w Warszawie, Krakowie, Łomży i innych miastach. Ostatnio, jak wiadomo, w Bielsku Podlaskim gromada Żydów napadła na studenta poznańskiej Wyższej Szkoły Handlowej i ciężko go pobila.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 4. 1. 1932 r.

Warunki: Handel hurtowy, narytel Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.

Standardy w obliczeniu ciężkości: 1) żyta poznańskiego 71,3 kg (121 f w h.); 2) żyta pomorskiego 69,95 kg (119,1 f w h.); 3) pszenicy poznańskiej 74,8 kg (127,1 f w h.); 4) pszenicy pomorskiej 74,35 kg (126,4 f w h.); 5) jęczmienia poznańskiego i pomorskiego 64 do 66 kg.; 6) owsa poznańskiego i pomorskiego 43,55 kg. (74,1 f w h.).

Ceny tranzakcyjne
 Żyto 980 tonn par. Poznań . . . 27,25
 Usposobienie spokojne . . .
 Pszenica 90 tonn par. Poznań . . . 24,75
 Pszenica 15 tonn par. Poznań . . . 24,50
 Usposobienie spokojne.

Ceny orientacyjne
 Jęczmień a) 64—66 kg. . . 20,50—21,50
 Jęczmień b) 68 kg . . . 22,25—23,25
 Usposobienie spokojne.
 Jęczmień browarowy . . . 25,50—27,00
 Usposobienie spokojne.
 Owies . . . 22,75—23,25
 Usposobienie słabe.
 Mąka żytnia 65% wł work. 37,50—38,50
 Usposobienie spokojne.
 Mąka pszen 65% wł work. 36,25—38,25
 Usposobienie spokojne.
 Otreby żytnie . . . 15,75—16,25
 Otreby pszenne . . . 14,00—15,00
 Otreby pszenne (grube) . . . 15,00—16,00
 Tzepak . . . 32,00—33,00
 Gorczyca . . . 33,00—40,00
 Groch Victoria . . . 24,00—28,00
 Groch Foigera . . . 29,00—32,00
 Ziemiaki fabr. za kilo % . . . 0,00—0,20

Ogólne usposobienie spokojne.
 Transakcje na odmiennych warunkach.
 Usposobienie spokojne.
 Owsa 361 tonn.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w War-

szawie 8,90 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8,91 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płać dziś za 100 mk. niem. w dewizach 210,70 zł., gotówka 209,65 zł., za 100 guld. gd. w dewizach 173,66 do 173,92 zł., gotówką 173,32 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 4. 1. 1932 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była słaba. Wszystkie notowane papiery były w zaofiarowaniu i uległy przeważnie niższe.

Z papierów państwowych handlowano początkowo 5 proc. pożyczkę konwersyjną po 38.—, jednakże napływ materiału obniżył kurs na 37 1/2%, po którym zostały w zaofiarowaniu i niższe. Z papierów lokacyjnych P. Z. K. uległy znacznej niższe % listy dolarowe stare, których pierwszy kurs notował 66 1/2%, lecz w ciągu giełdy obniżył się na 65 proc. w zaofiarowaniu, również 8 proc. listy dol. amortyzacyjne oddawano po 68.—, natomiast utrzymały się w kursie 4 proc. listy zastawne konw., które handlowano 28,50—28.— w oddaniu. Mniejszą ilość 6 proc. listów żytnich ofiarowano po 13,50 bez notowania.

Akcje bankowe wzgl. przemysłowe bez obrotu i notowania.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:
 (Kurs w procentach nominalu):
 5% Pożyczka konwersyjna 38.— 37 1/2% O.
 8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred. 66 1/2 65% O.
 8% listy dolarowe w złocie amortyzacyjne 68% O.
 4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kred. 28 1/2 28% O.
 Tendencja słaba.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 4. 1. 1932 r.

Waluty Goldówka
 Dolary St. Zjean. tr.: 8,90, sp.: 8,92, kup.: 8,88.

Dewizy:

	trans.	sprzeć.	kup.
Holandja	358,70	359,60	357,80
Londyn	30,35	30,52	30,22
Nowy Jork			
czeki	8,921	8,941	8,901
Nowy Jork			
kabel	8,927	8,947	8,907
Pariz	35,05	35,14	34,96
Praha	26,41 1/2	26,48	26,35
Szwajcaria	174,20	174,63	173,77
Berlin	211,80		

Tendencja niejednorodna.

Papiery wartościowe i obligacje:

3% pożyczka bud.	31,75	31,50
4% pożyczka inwest.	80,50	80,00
4% pożyczka inw. szt. ser.	86,75	86,75
7% pożyczka stabil.	52,75	51,00
4% premii Col.	42,00	42,25
5% pożyczka kol. konw.	37,50	37,50
10% pożyczka kol.	110,00	110,00

Tendencja przeważnie mocniejsza.

Akcje w złotych:

Bank Polski	0,00—105,00
Bank Powsz. Kred.	0,00—100,00

Tendencja utrzymana.

Komentarz.
 Tendencja dzisiejszego zebrania kształtowała się dla listów zastawnych i papierów państwowych mocniej. Waluty i dewizy niejednorodne, akcje utrzymane. Bank Polski i Bank Powsz. Kredytowy utrzymane.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg reszta za 100 kg

Berlin, 4. 1. 1932 r.

Pszenica march 75—76 kg. 219,00—221,00
 Tendencja mocna.
 Żyto march 72—73 kg. . . 188,00—190,00
 Tendencja spokojna.
 Jęczmień . . . 151,00—164,00
 Tendencja stała.
 Jęczmień pastewny i przemysłowy . . . 148,00—150,00
 Tendencja stała.
 Owies march . . . 133,00—141,00
 Tendencja mocniejsza.
 Mąka pszenna . . . 26,75—30,75
 Tendencja spokojna.
 Mak: żytnia 70% . . . 25,65—27,65
 Tendencja mocniejsza.
 Ospa pszenne . . . 8,75—9,00
 Tendencja spokojna.
 Ospa żytnia . . . 9,00—9,50
 Tendencja spokojna.
 Groch Victoria . . . 21,00—27,50
 Groch drobny jadalny . . . 21,50—24,00
 Groch pastewny . . . 15,00—17,00
 Peluska . . . 16,00—18,00
 Bób . . . 14,00—16,00
 Wyka . . . 16,00—19,00
 Łubin niebieski . . . 10,30—12,00
 Łubin złoty . . . 13,50—15,00
 Seradela nowa . . . 22,00—27,00
 Kuchnia iniana 37% . . . 12,00—12,20
 Kuchnia z orzechów ziemnego . . . 12,00
 Kuchnia mielona (maczka) . . . 11,90
 Wytłoki suche paryt Berlin . . . 6,40—6,50
 Sól Sosa ekstrahowany 43% loco Hamburg . . . 10,40
 Sól Sosa ekstrahowany 43% loco Szczecin . . . 11,00
 Plątki ziemniaczane . . . 12,10—12,30
 Ziemiaki jadalne białe . . . 1,50—1,60
 Ziemiaki jadalne czerwone . . . 1,70—1,90
 Ziemiaki jadalne żółte bez nerkowych . . . 2,10—2,30
 Ziemiaki fabryczne . . . 8—9 fg.
 Ogólna tendencja mocniejsza.

Z procesu więźniów brzeskich

Przemówienie adw. Berensona

Podaliśmy wczoraj streszczenie przemówienia adw. Berensona. Obecnie podajemy najważniejsze ustępy szczegółowo.

Proces w dwóch aktach

W tym procesie są dwa momenty, dwa akty: pierwszy — to aresztowanie, drugi — to proces z art. 100. Bedzie jeszcze i trzeci akt, ale zostanie napisany później.

Pierwszy akt został odegrany indywidualnie, a drugi został odegrany w okresie późniejszym, bo reżyserja nie chciała się zadowolić jednoaktówką.

Jak nazwać to, gdy się ludzi w stolicy wielkiego państwa sprząta nocą, wywozi w nieznanym kierunku i osadza w twierdzy i to niebylejakiej? Kto powziął co do tego decyzje i zgodnie z jakim przepisem? — Milczenie. Kto wykonał? — Tajemnica. Jeżeli wszystko było zgodne z prawem, to na co to ukrywanie?

Niezłożenie, zatajenie dokumentu stwierdza, że w chwili aresztowania nie było sprecyzowanego oskarżenia z art. 100. I mamy w dokumentach papier, który przychodzi na pomoc mojej tezie. Jest to pismo prokuratora Michałowskiego, aby przesłuchać oskarżonych. Pismo to wymienia cały szereg artykułów, ale nie wymienia art. 100.

Po aresztowaniu nie dostarczono oskarżonych do najbliższego sądziego śledczego, tego sądziego nie zawiadomiono, ale za to do Brześcia przywieziono sądziego z Warszawy. Nazwisko jest dobrze znane: p. Demanta. Sędzia ten przeszedł do porządku nad skargami więźniów na stosunki panujące w Brześciu.

Pogwałcono art. 168 K. P. K. i sprowadzono takiego sądziego, który zna kulisy sprawy.

Przewodniczący: Żadnego pogwałcenia nie było w tem, że sądziego Demanta przywieziono do Brześcia.

Skąd art. 100?

Adw. Berenson: W chwili wywołania, żadnego zarzutu o zamach nie było. Znalazł się tam w pewnych wypadkach art. 154, obok setnego, ale to tak, jakby zabójca był oskarżony jednocześnie o nielegalne posiadanie broni.

Przewodniczący: To, co pan adwokat mówi, nie jest uzasadnione.

Adw. Berenson: A czy akt oskarżenia uzasadnił to, że oskarżonych Witosa i Kiernika pociągnięto z art. 154 za wiecie na terenie Małopolski wschodniej, gdzie nasz kodeks karny, a więc i art. 154, wcale nie obowiązują? A więc do nich zastosowano art. 154 i za to zatrzymano ich w więzieniu.

W stosunku do zamachowców, którzy mieli broń i chcieli urządzić rewolucję, postępowano w ten sposób, że nie zarządzono nawet o nich rewizji w poszukiwaniu broni. Miał być zamach na ustrój państwowy, a nie zależało nikomu na wykryciu dowodów zamachu i na ich zabezpieczeniu. Zważywszy to, należy dojść do wniosku, że w stosunku do oskarżonych działano z rozkazu i nie według prawa.

W związku ze zdarzeniami państwowymi mamy komentatorów, a właściwie jednego komentatora i jego komentarze. Takim komentarem jest wywiad z 14 września. Jest on do pewnego stopnia decyzją umarżającą tę sprawę i gdyby sądzia śledczy z niej skorzystał, nie siedzielibyśmy tu w sądzie już 50 dni.

(Adwokat cytuje ustępy wywiadu).

— Więc jako? Przygotowywano zamach, był spiszek, aresztowano 9 ludzi, a 14 września premier rzadzie nie o tem nie wiedział? Cóż to, czy wprowadzono w błąd premiera?

Metoda

Skutki aresztowania posłów przeżywa dziś cała Polska. Dlaczego wogóle dopuszczono się tego? Dlaczego ci, a nie inni zostali wybrani? Czemu na nich spadły ciosy losu? Choć w wywiadzie mówi się, że to przypadek grał rolę w wyborze ale można dopatrzeć się w tem metody.

Dwie siły

Czem wytłumaczyć ten akt, który świadkowie tu przed sądem nazywali aktem przemocy? A żeby odpowiedzieć na to pytanie, musielibyśmy badać ostatnie 5-letnie życie polskiego. Stwierdzilibyśmy wtedy, że powstały przeciwne sobie dwie siły w państwie. Pierwszą siłą reprezentowały oskarżeni i świadkowie odwodowi.

Konstytucja jest bękartem, którego się kopie; skarb jest bez kontroli; un-

stytucje prawodawcze oplute i pohanbione; wolna prasa jest, ale pod warunkiem, by milczała; prawo zgromadzeń uzależnione od widzimisię; sądownictwo zagrożone w swej niezależności a nad tem wszystkim góruje wola jednego człowieka, o którym Antoni Anusz powiedział, że ma tyle władzy, ile tylko chce. Ten człowiek otoczony jest tem, co świadek Thugutt nazywa „drużyną”. Wszyscy inni, co z tytułu powołania, zasług, czy przysięgi, ośmieliliby się krytykować lub nie daj Boże, atakować tę jednostkę, traktowani są jako wrogowie reżimu, i tych ludzi zepchnięto do kategorii obywateli II klasy. Bym nie był gołosłowny, powołam się na słowa Ignacego Daszyńskiego, bo na niego tak chętnie powoływał się p. prokurator Grabowski, który dowodzi, że takie postępowanie niszczy w duszach milionów obywateli zaufanie i miłość do państwa.

Tak mówi ten, który kiedyś miał wielką, gorącą wiarę, ale który przeżył pokoleniem swe zaślepienie nie do darowania i potem utratę swej wiary.

Przed wyborami 1930 r.

Jakie mogło być wyjście dla rządu, który nie miał większości? Czy mogły się powtórzyć wybory z 1928 roku, które nie dały większości rządowi? Tego nie można było powtórzyć. Wyjścia nie było. Musiano pójść „va banque”. To była gra o życie.

Jak poprowadzić grę o życie, gdy się ma do czynienia z instrumentem takim, jak parlament? Są na to stare metody. Nie trzeba na to być Machiavelim, wystarczy być uczniem Badeniego. Ale przy podniesionej fali niezadowolenia te metody przedwojenne nie zawsze się udają. Trzeba było czegoś innego.

I właśnie z obaw opozycji o te nowe metody powstał list Daszyńskiego do Prezydenta, ten list błagalny, żebraczy: ten człowiek z dużą przeszłością musiał błagać Prezydenta, żeby wybory w Polsce były czyste, uczciwe.

To jest miara sytuacji, jaka była w kraju. W przeświadczeniu, że gra musi być straszna, że ci, co chcą panować zrobią wszystko, aby zdobyć dla siebie twierdzą na ulicy Wiejskiej — trzeba było błagać o to, co jest elementarną koniecznością w każdym państwie.

Metoda postrachu

Metoda postrachu datuje się od maja, od słów o owym pamiętnym bacie, wypowiedzianych na pewnej herbatce. To były wstrząsy podziemne, zapowiadające rozwój metody postrachu. Ta droga postrachu ma dwie odmiany. Można stosować ją na krótszą metę, można też użyć jej na dłuższy okres, a wtedy doprowadza się społeczeństwo do uwiadu, do marazmu. Ten właśnie postrach widzimy w przygotowaniach od sierpnia 1930 roku. Te wszystkie potworne oskarżenia doprowadziły do wybuchu. Kulminacja nadeszła w początkach września 1930 roku.

Cały szereg ludzi zrozumiało, że znalazło się na indeksie życia politycznego, czego najlepszym dokumentem jest list pos. Liebermana z września 1930 roku.

Gdy się zestawia nazwiska osób zwiezionych do Brześcia — to robią one wrażenie dziwnej mozaiki, ale i w tem tkwi pewien system. Trzeba się wczepić w dokumenty z życia Polski z tego okresu, aby powiedzieć, o co chodziło: trzeba było dać zer ulicy, aby mogła ona powiedzieć — „dobrze tak, tym złodziejom”.

Wśród setek posłów znalaziono swego człowieka. Baćmagę, znalaziono co do niego zarzuty kryminalne. Za jakies sprawy wekslowe pociągnięto pos. Kwiatkowskiego. Trzecim miał być Popiel, a czwartym Korfanty, o którego sprawach karnych wtedy się mówiło, ale o co chodziło — nikt nie wiedział. To miało być owych 4 kryminalistów. Trzeba też było połączyć socjalistów z Kiernikiem, a karty odkrył nam dopiero pan prokurator, gdy zaczął nam mówić o „krwawym” Kierniku.

Ale ci, których można nazwać krwawymi, nie siedzą na ławie oskarżonych. Kiernik ma inne grzechy: trzymał mocno „Piast” w opozycji. Zorganizowano też spacer do Brześcia Witosa z Liebermanem.

P. prokurator wyraził się z pogardą, że mówienie o zemście jest megalomanią ze strony osk. Liebermana. Ale to pan prokurator raczej podejrzewał tu zemstę osobistą, bo mowa była o innej zemście — o zemście politycznej. A zresztą zemsta wszak nie jest tylko rozko-

szą bogów, ale także półbogów, a nawet zwykłych ludzi.

P. Lieberman mówił w swoim liście o mafji. Czy trzeba pytać, co to jest mafja? Kiedy czytamy, że grupa osób zwróciła się o pozwolenie zamordowania marsz. Trampezyńskiego, to wiemy, co to jest mafja. A panu prokuratorowi, chociaż jest naszym przeciwnikiem politycznym, nie radziłbym się dowiadywać, co to jest ta mafja.

Ale że jest mafja, dowodzą inne fakty: napad na min. Zdziechowskiego, na Nowaczyńskiego, Mostowicza, Zagórskiego, Jana Dąbskiego. To były grupy ludzi, które dokonały tych napadów. To jest mafja, jak to nazywa p. Lieberman, a „drużyna” według określenia p. Thugutta, a może p. prok. Rauze nazywałby to „grupą inicjatywy”.

W tych niezrozumiałych posunięciach tkwi system: zaspokojenia ulicy i rozprawienia się. Jeżeli oskarżeni przeszli Kalwarję, to dlatego, że stali na drodze, że byli zawalidrogami w najszlachetniejszym znaczeniu tego słowa. Ale jak wygląda wina oskarżonych w świetle mów oskarżycieli? P. Grabowski rzadko wspomina nazwiska oskarżonych, a gdy o p. Liebermanie powiada, że był kamykiem, to zapomina chyba, że to samo mówił Goljał o Dawidzie. Gdy zaś p. Grabowski mówi o profesorskiej głowie p. Pragiera, to ja nie wiem, czy p. Pragier będzie mógł się tem samem zrewanżować p. Grabowskiemu...

Prok. Rauze częściej wspomina nazwiska oskarżonych, ale dokonywa przy tem operacji: dzieli oskarżonych na ramiona, na mózgi, przychem okazuje się, że P. P. S. ma dwa mózgi — p. Liebermana i p. Pragiera. Ja w akcie oskarżenia chciałem się dopatrzeć choćby jednego mózgu... Mówi się też o ramionach: Mastek, Ciołkosz, Dubois. Ale gdzież takie ramiona rewolucji, jak Łódź, jak całe pole naftowe? Te ramiona zgiotylnowano. Dano im urlop... Ale jeśli w tej operacji prok. Rauzego znalazły się różne części ciała, to ja się pytam, co to jest Putek, co to jest Witos, Sawicki?

Sprawa brzeska

Jakie formy i kształty chciano nadać sprawie brzeskiej? Wzięto do Brześcia Aleksandra Dębskiego, ale umorzono potem sprawę, choć nie mu nie wrócił nocy brzeskich. Napisano krótko: „zamierzam sprawę przeciwko Aleksandrowi Dębskiemu”. A kiedy była sprawa o zamach na Purzyckiego i umorzono tę sprawę, to decyzja umarżająca tę sprawę obejmowała 24 strony pisma maszynowego!

Pisze się „wyłączyć sprawę Popiela”. Ale dlaczego — tego się nie pisze. Umorzono, bo wszak Popiel nie był posłem od r. 1927, ale nie napisano na decyzji wyłączenia, że Popiel ma inną sprawę.

Wydanie kodeksu karnego Makowskiego zawiera tezę: „immunitet poselski nie chroni posłów od sprawy o zdradę stanu”.

Gdyby zamach na rząd był uknuty, to cóż przeszkadzało już w maju, czy też czerwcu zrobić to wszystko, co zrobiono we wrześniu? Ale tego prawa nie wykorzystano, ale pomagano „centrolewowi” w urządzaniu manifestacji i to dowodzi, że w chwili aresztowania żadnego oskarżenia o zamach nie było, ani też niczego nie było w szufladach ministerjalnych i dopiero później powstał ten plan.

Jeżeli w pierwszym okresie procesu nazwałem oskarżonych najlepszymi, to dlatego, że ci ludzie dźwigają na swoich barkach odpowiedzialność za bliźnich, za przywiązanie do idei.

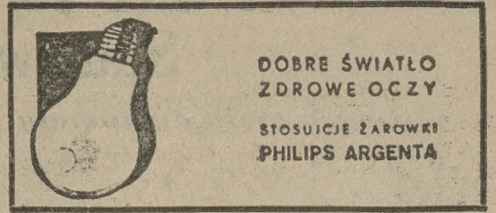
Oficyny „Gazety Polskiej”

P. prokurator rzucał tu pytania: gdzie oskarżeni, gdzie obrona? Obroncy będą zawsze tam, gdzie idzie bój o prawo. Dla nas prawo nie jest chorągiewką. My nie rozgrzeszymy nikogo, co dla swoich celów tamie najświętsze prawa. My, wychowani w tradycjach walk o wolność, będziemy zawsze z tymi którzy walczą o prawo, niezależnie od tego, czy to się komu podoba, czy nie podoba i choćby nam z oficyny „Gazety Polskiej” grożono, że nas „zaśmieją na śmierć”, czy też zabiją na śmierć.

Beczki z prochem

Zeznawał tu p. Kawecki i stwierdził, że pozwolił na ten dzień 14 września, na to podpalenie tych beczek z prochem rewolucji, ponieważ się bał. A kogóż to się bał p. Kawecki? Rządu, nie obywał. Pan Kawecki siedział sobie spokojnie w gabinecie i na wszystko pozwalał, mówiąc: „niech tam Polska cała wyłeci w powietrze, ale niech ten Berenson nie ma do mnie pretensji”. Złakł się mnie, obywatela drugiej klasy.

Oskarżenia o zamach nie było. Trze-

ba było tylko siał postrach wyborczy, aby kartka z ręką nad urną zawisła i nie poruszyła się, i to zrobiono. Myślny musieli przeorać cały grunt oskarżenia i prokuratorzy musieli odstąpić od zarzucania czynów karygodnych i przeszli na inny teren. Myślny nie wprowadzali tych strasznych kwestyj do tej sprawy, myślny tylko wykorzystali niezręczny akt oskarżenia.

Panowie prokuratorzy potrafili tylko jedno przeprowadzić i to z dużą dozą pewności siebie i zapalu: straszne poleśne ponizenie przedstawicieli najwyższego sądownictwa. Ale to nie ich wina... Zapomniał pan prokurator o olbrzymim dystansie dzielącym go od tego, który stworzył między innymi podstawy naszej procedury karnej. A to klepanie po ramieniu pana Witosa, na którego pierś rozpościera się Orzeł Biały, to przyznawanie pewnych zasług tylko dlatego, że w wywiadzie 14 września dano mu dobrą notę.

Msza p. Rauzego

A teraz muszę powiedzieć coś niecoś o tej mszy, odprawionej przez pana prokuratora Rauze. Pan prokurator Rauze rozgrzeszył tu historyczne, ale równocześnie straszne łamanie prawa. Ale gdzie jest legitymacja, upoważniająca go do tego rozgrzeszenia? Ja muszę przypomnieć panu prokuratorowi, że z dnia zamachu nie można robić święta narodowego.

Prok. Rauze: A dzień 14 lipca? — Ostrożnie z powoływaniem się na rewolucję...

Następnie obrońca cytuje znaną już czytelnikom rozmowę posła Żuławskiego z Dziadoszem w wagonie pociągu i mówi, że chociaż był tu uśmiech, gdy omawiano przebieg tej rozmowy, to jednak nosi ona cechę tragizmu.

Nie było indywidualnej obrony w tej sprawie. Nikt z obrońców nie prosił o takie czy inne przywołanie ręki i sumienia do tej sprawy. Proces ten: to walka dwóch światów, proces walki tej nie zlikwiduje. Oskarżeni wyjdą z tym samym okrzykiem na ustach: „Miłujemy prawo, miłujemy wolność ludu”. W jednym z wywiadów mówiono że „sady pójda na rękę” — na którą rękę? Czy tę, która trzyma miecz, czy tę, która przysięga? Wyrok powinien stać się hymnem na rzecz prawa.

Napad na ambasadę japońską w Berlinie

Berlin, 2. 1. (PAT) Budynek ambasady japońskiej w Berlinie nieznanymi sprawcy obrzucili kamieniami, tłukąc przytem szereg szyb. Kilka kamieni, owiniętych w czerwony papier, spadło do wnętrza gmachu.

Nasze filje w Poznaniu

1. Stary Rynek 4, obok gł. odwachu.
2. Plac Bernardyński 5 w składzie kolonjalnym Rychtera.
3. Chwaliszewo 20/21.
4. Śródką, Ostrówek 15.
5. Główna Kubicki, ul. Główna 114.
6. Tama Garbarska, przy moście kolejowym (kiosk inwalidzki).
7. Sołacz, ul. Wolińska, narożnik ul. Podolskiej.
8. Jeżyce Rynek 1.
9. Jeżyce wschód, ul. Dąbrowskiego 12/16 firma „Emki”.
10. Łazarz, ul. Matejki 39.
11. Łazarz, Adamczewski Leon, skład kolonjalny Marsz. Focha 74.
12. Łazarz, skład papieru M. Focha 36.
13. Wilda, Zych skład papieru Wierzbicice 46, przy Rynku Wildkim.
14. Św. Wojciech 26, narożnik Zautek św. Wojciecha.
15. Poczta 20, w pobliżu pl. Nowomiejskiego.
16. Rataje, skład kolonjalny, Pelagja Łagoda.
17. Winiary, St. Kaczmarkówna, ul. św. Leonarda 2.
18. Rybaki Bronisława Czypicka ul. Kwiatowa 3, skład kolonjalny.
19. Malta ul. Maltańska, Antoni Augustyniak.
20. Osiedle za Bramą Warszawską, skład koloni Józef Krysztofiak, ul. Czerniejewska.
21. Górczyn, ul. M. Focha nr. 160, dom Jessego.

XII koncert symfoniczny

Wilkomirski — Szulc

P. Wilkomirskiego mieliśmy już okazję poznać, ale w charakterze wirtuoza wiolonczelowego. Wczoraj wystąpił w roli kapelmistrza. Pozostaje mu więc jeszcze zaprezentowanie u nas swej twórczości kompozytorskiej (co wczoraj mógł łatwo uskutecznić), a wtedy i my także narówni z Warszawą, będziemy mogli ocenić należycie jego wielostronną a tak owocną działalność. (P. Wilkomirski jest jeszcze pedagogiem, ale ta strona działalności zdaje się nie jest dla niego najbardziej charakterystyczną, bo kto dziś z muzyków nie musi być pedagogiem!)

Jako kapelmistrz dysponuje p. Wilkomirski przedewszystkiem dużym doświadczeniem orkiestrowym (sam należy do zespołu orkiestrowego), co, obok wrodzonych zdolności kierowniczych, muzykalności wysokiego gatunku i pierwszorzędnej kultury muzycznej jest jedną z najgłówniejszych jego zalet. Orkiestra pod jego kierownictwem czuje się pewnie i gra zdecydowanie a swobodnie, co jemu samemu pozwala znów na elastyczne prowadzenie linii interpretacyjnej. Uwydatniło się to w wielu punktach polsko-rosyjskiego programu niedzielnego, a w szczególności w „Powracających falach” Karłowicza, utworze o nastroju i tematyce typowo karłowiczowskiej, przytem nieco rozwlekłym, ale interesującym właśnie prowadzonym. Swobodnie i doskonale pod względem rytmicznym wypadł „Kaprys hiszpański”

Rimskij-Korsakowa, utwór bogaty w kolorystykę orkiestrową, po majstersku zinstrumentowany i zbudowany spójnie.

Na początek wziął p. Wilkomirski uwerturę do „Marji” Statkowskiego. Jest to rzecz jakby specjalnie skomponowana do zilustrowania tego, co kiedyś pisałem (z okazji koncertu kompozytorów poznańskich), że nasi dawniejsi kompozytorowie mieli b. wysokie pojęcie o pracy i technice kompozytorskiej, ale to, co sami tworzyli nie pokrywało się niestety z tem pojęciem. Solistą był nasz koncertmistrz prof. Tadeusz Szulc. Grał koncert skrzypcowy Czajkowskiego. Grał go z taką szczerą wnikliwością, poezją i ciepłem, że ujął do głębi słuchaczy, rozgrzał ich i pobudził do głębokiego oddźwięku. Zaczął nieco szeptowo i sucho tak pod względem interpretacji jak i brzmienia, ale począwszy od drugiej części, zagrał wznoszącą się prosto a z wielkim uczuciem, był już zupełnie swobodnym, tak, że ostatnia część miała już rozmach rytmiczny i dużą swobodę interpretacyjną oraz techniczną.

Jak szczerze grę jego ocenili słuchacze dowodziły długotrwałe i gorące oklaski. Akompanjował p. Wilkomirski, bardzo czule i giętko. Orkiestra, tak w akompanjamentcie, jak i w całym programie była b. wrażliwą na wszystkie intencje kapelmistrza i brzmiała doskonale.

St. Wiechowicz.

„Rzeczowo, spokojnie i taktownie”

W czwartkowym numerze wieczornym zamieściliśmy krótką notatkę p. t. „Dwa wyroki”, która stwierdziła m. i., że redaktor naczelny „Dziennika Pozn.” p. Winiewicz skazany został na grzywnę 250 zł za ogłoszenie dwóch artykułów obelżywych o wystąpieniu sen. Seydy na pierwszym zebraniu Komitetu Wojewódzkiego do Spraw Bezrobocia w pałacu prymasowskim w październiku r. z. Nie zamierzaliśmy już powracać do szczegółów procesu, bo mamy na łamach pisma swego zadania ważniejsze. Skoro jednakowoż „Dziennik Pozn.” dowodzi w obszernym referacie z procesu, że pierwszy z inkryminowanych artykułów, którego red. Winiewicz był autorem, zawierał tylko „rzeczową, spokojną, taktowną i dozwoloną” krytykę wystąpienia sen. Seydy, a drugi artykuł, który był przedrukiem z „Dnia Pomorskiego” (p. Brzega) i za który p. Winiewicz odpowiadał jako redaktor odpowiedzialny „Dziennika Pozn.”, mieścił w sobie również tylko „podobne uwagi”, a więc także „rzeczowe, spokojne, taktowne i dozwolone”, — i ponieważ „Dziennik Pozn.” dziwi się, że sen. Seyda zaskarżył niewinnego redaktora „Dziennika Pozn.”, a sąd go skazał, przeto przytaczamy najistotniejsze z tych uwag „rzeczowych, spokojnych, taktownych i dozwolonych”.

A więc we własnym, oryginalnym artykule wstępnym „Dziennik Pozn.” użył pod adresem sen. Seydy zwrotów: „brak taktu i dobrej woli”; „miażdżący warcholstwa”; „nietaktowne wystąpienie”, które oburzyło „patriotów”, tak, że „gorętsi” z nich wyrażali zapatrywanie, że „lepiej by było, gdyby ludziom zaślepionym zacietrzewieniem partyjnym wogóle nie wolno było przemawiać”.

Artykuł zaś drugi, przejęty z „Dnia Pomorskiego”, mówił o sen. Seydzie, jego wystąpieniu i działalności językiem, jak następuje: „publiczny skandal”; „zbiorowa obelga pod adresem najwyższych przedstawicieli Kościoła i rządu”; „demagogiczna, niska i niepoważna obelga”; „rola redaktorska p. Marjana Seydy po takim wyczynie powinna być skończona”; nie wolno „bezecznie obrażać władzy duchownej i jej dostojnych pasterzy”; „anj dwudziestu czterech godzin nie powinien pozostać na tem stanowisku człowiek” itd.

Oto — zdaniem „Dziennika Pozn.” — „rzeczowa, spokojna, taktowna, dozwolona” krytyka, i to wobec człowieka, dla którego działalności red. Winiewicz — jak to podkreślił kilkakrotnie przed sądem — ma wielki szacunek.

„Dziennik Pozn.” skarży się, że sąd odrzucił wniosek obrońcy red. Winiewicza, adwokata Hejmowskiego, o powołanie świadków celem przeprowadzenia „dowodu prawdy”. Adw. Szeib i sen. Seyda wykazali brak podstaw prawnych i czysto demonstracyjny cha-

rakter tego wniosku, na wypadek jednak, gdyby sąd się miał do niego przychylić, sen. Seyda wniósł o przesłuchanie dostojników kościelnych, którzy brali udział w zebraniu w pałacu prymasowskim z J. Em. ks. Prymasem na czele.

Jak sam obrońca red. Winiewicza traktował swój wniosek, tego dowodem, że ze swej strony sugerował sądowi myśl, iż — „sąd może przeciw wnioskowi oddalić jako nieskonkretyzowany”. A teraz „Dziennik Pozn.” skarży się na sędziego Paszkiewicza, że wniosek odrzucił.

„Dziennik Pozn.” zaznacza, że od wyroku, skazującego red. Winiewicza za artykuł jego własny, który pierwszy zaczął obelżywie sen. Seydę, na 150 zł, a za przedruk artykułu z „Dnia Pomorskiego” na 100 zł grzywny, — że od tego wyroku adw. Hejmowski w imieniu zasądanego „wniósł oczywiście natychmiast apelację”. Od siebie dodajemy, że apelacja jest obustronna, tak, że sąd drugiej instancji będzie miał zupełną swobodę ruchów, także co do wymiaru kary.

Pogrzeb narodowego działacza w Kostrzynie

W dniu wczorajszym odprowadziło obywatelstwo Kostrzyna znów jednego z swych zasłużonych synów na wieczny spoczynek.

Zmarły ś. p. Antoni Markiewicz był przecież dzieckiem Kostrzyna, jemu też — swemu miastu rodzinnemu, poświęcił przeszło pół wieku pracy swego życia. Udzielał się Zmarły bowiem poza pracą zawodową (był mistrzem malarzkim) gorliwie pracy społeczno - narodowej, już to w tow przemysłowo - rzemieślniczych, sokolich, w bractwie kurkowym, śpiewaczem i t. d., jak również sprawom miejskim. To też w uznaniu zasług wybrał go rodacy do rady miejskiej, której później został przewodniczącym. Od roku był członkiem zarządu Związku Tow. Przem. i Rzemieślniczych.

To też uroczystość pogrzebowa była najlepszym wyrazem, jaką miłością cieszył się Zmarły.

Nad trumną wygłosił pożegnalną mowę b. burmistrz miasta p. Fonrobert, poczem — poprzedzany kilkunastu sztandarami, i z licznym tłumem biorących udział w ostatniej posłudze, ruszył kondukt przez miasto na miejscowy cmentarz. Nad mogiłą odśpiewał miejscowy chór pieśń pogrzebową.

W pochodzie widzieliśmy m. in. przedstawicieli zarządu Związku Tow. Przem. i Rzem. w osobach pp. A. Piotrowskiego, St. Libery i J. Elińskiego z Poznania. Również brał udział w pogrzebie sztandar Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu jako towarzysztwa związkowego

Uroczystość pogrzebowa była dowodem uznania zasług ś. p. Antoniego Markiewicza. (gr)

Zatrudnianie pracowników umysłowych w godzinach nadliczbowych

Główny inspektor pracy rozesał do inspektoratów pracy wszystkich okręgów i obwodów okólnik, w którym poleca, aby w razie nielegalnego zatrudnienia pracowników w godzinach nadliczbowych przy pracach bilansowych i inwentarzowych — inspektorzy stosowali w całej rozciągłości kary administracyjne, przewidziane w świeżo wydanej noweli do ustawy o czasie pracy, która weszła w życie z dniem 7 listopada.

Jeżeli firma ubiegająca się o pozwolenie zastosowania godzin nadliczbowych, przeprowadzała u siebie redukcję w ciągu ostatniego roku, zezwolenie może być udzielone tylko co do pracowników na stanowiskach kierowniczych (buchalter), siły zaś wykonawcze winny być zaangażowane z pośród zredukowanych pracowników tej firmy. Nawet w razie, gdy firma nie przeprowadzała redukcji, powinna przyjmować siły wykonawcze do tych prac z pośród bezroboczych; zezwolenia na godziny nadliczbowe mogą być udzielane tylko w wyjątkowych przypadkach, wymagających specjalnego i szczegółowego uzasadnienia.

Przy opinowaniu podań, inspektorzy pracy winni zasięgać opinii organizacji pracowników zawodowych.

Pod znakiem gwiazdki

W XII szkole powszechnej Poznań-Wilda.

Staraniem zarządu koła rodzicielskiego oraz dzięki poparciu kierowniczki szkoły p. dr. Gorgolewskiej i grona nauczycielskiego, odbyła się ta uroczystość. Po przemówieniu p. Praclewskiego prez. koła rodzicielskiego przepięknie odśpiewał chór szkolny szereg kołed. Z kolei w serdecznych słowach przemawiali pp. Gapa i dr. Gorgolewska. Po tradycyjnym dzieleniu się opłatkiem zasiadło 111 biednych dzieci do stołu gdzie goszczono ich kawą i plackiem. Następnie otrzymali praktyczne podarunki oraz 2 torby z łakociami. Poza tem odbyło się wylosowanie 3 kompletnych choinek. Uroczystość zakończono odśpiewaniem kołed. Z uznaniem, należy podkreślić ofiarności obywatelstwa, rodziców i grona nauczycielskiego oraz zarządu.

W „żłóbku języckim”

Żłóbek języcki przy ul. P. Wawrzyniaka miał też swój dzień gwiazdkowy, który wypadł bardzo ładnie. Uroczystość ta doszła do skutku dzięki zapobiegliwości p. inż. Suchowiakowej. Przygotowano podarunki w postaci łakoci, słodczy „zabawek i t. d. dla 30 dzieci. Przemówił w serdecznych słowach ks. Dals, który paniom podziękował za trud i opiekę nad dziećmi opuszczonymi, poczem panie obdarowały dzieci.

Katol. Tow. Robotników Polskich na Wildzie.

Gwiazdka odbyła się w wielkiej sali Ks. Ks. Zmarłychwstańców i zgromadziła niemal 600 osób. Na uroczysty ten obchód przybył też ks. prob. Fr. Torbus. Przy roziskrzanej choince odśpiewano wspólnie

Przez szybkę

Bezkarne zbrodnie

— Strzeż mnie, Boże, od przyjaciół, to z wrogami dam sobie jakoś radę — mawiał pewien wielki wojownik.

Mogłaby to z powodzeniem powtórzyć biedna mowa polska. Kalcę ją ludzie, zabagniają obcemi wyrazami — ano, trudno! Gorzej jest, gdy znajdują się przyjaciele, którzy chcą tę mowę, „rojącą się od błędów bądź w piśmiennictwie pięknym, już to w prasie, bądź też w mowie potocznej” wyjarzmić z pod „przemoznych wpływów obcych kultur narodowych”.

Szerc nie powinien brać się do krawięczyny, bo wyniknie z tego taki skandal, jak z „Higieny Słowa”, biuletynu, który wychodzi niestety w Poznaniu „na prawach manuskryptu” (po polsku: rękopisu). Chce on pouczać, jak mówić i pisać należy, a każdy jego wiersz roi się od błędów gramatycznych, stylistycznych i poprostu bzdurnych.

Śmiać się człowiekowi chce i płakać z irytacji, gdy mu jakiś pan z najpoważniejszą miną wywodzi, że „na fluktach dyskusji towarzyskiej wpływa często problem”, a wywodzi tak niezdarnie, że najoczywistsze prawdy stają się w tym wywodzie conajmniej wątpliwe. Wiem doskonale, że nie należy mówić n. p. „wypadek miał miejsce”, ale, naprawdę zaczynam w to wątpić po takiej argumentacji: zwrot ten „jest mało logiczny. Jakże wypadek może coś mieć, posiadać”.

— Przepraszam — mówię sobie. — Więc wypadek nie może mieć wesołego przebiegu, smutnego zakończenia albo dobrego początku? To już „dużo logiczne” będzie dowodzenie, że wypadki nie powinny wogóle istnieć. A co zrobimy z policją? A co poczną nasi

szereg kołed, poczem dzieci wygłosiły udatne deklamacje i monologi. W końcu rozdano 280 dzieciom gwiazdki w postaci smakołyków, zabawek i innych niespodzianek. Należy podkreślić z uznaniem, że członkowie Kat. Tow. Rob. Polskich opodatkowali się, byle dzieciom sprawić radość. (z)

Skutki kryzysu i w jaskiniach gry

Francuskie „Kasyna”, koncesjonowane przez rząd domy gry twierdzą, że zaczynają już „robić bokami”. Jest ich wszystkich 160, od pałaców na Rivierze, do skromnego „domku wiejskiego” tuż pod Paryżem. Niedawno zgłosili się właściciele tych szulerni u premiera Lavala, przedstawili mu obecny, fatalny stan interesów i oświadczyli, że wskutek światowego kryzysu zyski ich w ostatnim roku zmniejszyły się tak gwałtownie iż stoją w obliczu konieczności zamknięcia swoich przedsiębiorstw. Żądają więc, aby rząd zmniejszył ich dotychczasowy olbrzymi podatek. Wynosi on 65 proc. dla rządu 20 proc. dla władz miejskich. Wobec faktu, że domy gry stanowią jedną z najsilniejszych atrakcyj dla obcych i przyjezdnych a przynosiły do niedawna Francji około 10 miliardów franków rocznego dochodu, sprawa załatwienia żądań domów gry będzie dość trudna.

Czy niema już amatorów hazardu? Są zawsze, tylko z tą różnicą, że stawiający dawniej 1000 franków stawia dziś 100 franków, kto stawiał 100 ryz, kuje dziś tylko 10, a ten kto stawiał kiedyś 10 franków, ten już dziś sprzedaje na ulicy zapalki lub pocztówki „dla amatorów”...

To też dyrektorzy i akcjonariusze „Kasyn dla obcych”, hotelarze i cała wielka falanga ludzi żyjących wcale dobrze z klientów tych „spelunek diabła gry”, mają bardzo ponure miny...

4 proc. prem. poż. dolarowa

Dnia 2 stycznia odbyło się losowanie 4 proc. premjowej pożyczki dolarowej. Wylosowano premje:

1 premja 12.000 dol. na nr. 969307.
2 premje po 3000 dol. na nr. nr.: 1405354 459794.

7 premij po 1000 dol. na nr. nr.: 1035420 355893 122506 1440507 384144 461719 784723

10 premij po 500 dol. na nr. nr.: 738166 833924 1198452 119179 1038722 963685 934636 755578 1205129 745747.

Premje po 100 dol. na nr. nr.: 573351 1443516 1125595 756779 304453 882236 580299 828432 27142 1170056 1495287 948837 722795 1356980 1148925 1297271 272278 757272 1239834 42596 92050 1485179 383169 165111 235278 1376837 35458 1381829 1227596 854451 737659 1054420 696254 1496345 347906 1196509 1477093 1321519 213544 1195008 1226150 334845 676556 1028663 649301 191410 549242 607274 333308 913077 1179282 391514 1382313 349198 1187673 729073 588450 569834 454195 594359 511091 1219710 1394185 1268498 450301 817155 643214 49132 597870 1245944 289885 1267398 375875 436057 465597.

reporterzy? Na miły Bóg! Od dziś zaczynam mówić na złość: „Zdarzenie to miało miejsce”!

W „biuletynie” znajdujemy też „Kacik etymologiczny”. Wyjaśnia on, skąd w naszej mowie wzięły się takie „powiedzonka”, jak „Geflügelte Worte”, „poślizgnięcie języka” i t. p. A obaśnia mniej więcej tak: (NB. Cytaty z zachowaniem składni i przestankowania) „Heureka! Wykrzyknik ten, który stosujemy w chwili, gdy się nam udało odkryć lub stwierdzić, pochodzi rzekomo od Archimédesa. Jak Vitruvius podaje Archimedes tak wykrzyknął w chwili, gdy odkrył prawo o specyficznym ciężarze przedmiotów w chwili, gdy miał zważyć ilość złota, zawartego w koronie króla Herona”. Albo:

„Enfant terrible... pochodzi od rysownika gawarni — Chevalier, który... dodał bodźca... podobnemu tworowi...”

Szkoda tyle miejsca na omawianie takiego kryminału — powie czytelnik.

Nie! Trzeba ostrzec przed nim szerokie warstwy czytającej publiczności i młodzieży szkolnej, do których zwraca się redakcja świstka w te słowa:

„H. S.” jest pierwszym w Polsce czasopiśmie językowym. „Wypuszczając w świat pierwszy zeszyt „Higienę Słowa”, mamy to uczucie, iż spotka się on z żywym oddźwiękiem”.

Od lat wychodzi w Polsce piękne pismo „Język Polski”, które, obok dzieł naukowych i specjalnych, prowadzi też dział popularnych porad językowych. Każdy, komu chodzi o kulturę językową, może i powinien je czytać. Tyle o „pierwszym”.

A co do oddźwięku, niech jego wyrazem będą ostatnie słowa tego feljetonu: „Na suchą gałąź z redakcją „Biuletynu”!

X. Awery.

WIADOMOŚCI POCZYNNE

Zagadkowe samobójstwo

**Urządnik pocztowy z Poznania
pozbawił się życia w Krynicy.**

Krwawy dramat na tle miłosnym rozegrał się w wieczór noworoczny na jednym z gościńców pod Krynica. Oto praktykant pocztowy Jan Lehman z Poznania zraniał ciężko swą narzeczoną Uczkowską a następnie postrzelił siebie. Obeje znalezione poranionych na gościńcu i oddano ich w opiekę lekarską. Lehman zmarł w kilka godzin po wypadku.

Naręczona jego Uczkowska nie jest śmiertelnie raniona. Zeznała ona, że Lehman nosił się z zamiarem popełnienia samobójstwa. W Sylwestra wzięła pensję i wyjechała do Krynicy, gdzie zamierza odebrać sobie życie. Uczkowska wiedząc o tych planach Lehmana, podążyła za nim do Krynicy, by mu przeszkodzić. Zamiar swój wykonał jednak podczas przechadzki.

Ś p. Lehman był synem mistrza fryzjerskiego w Poznaniu i zatrudniony był jako praktykant w poznańskie dyrekcji Poczty od przeszło roku. Liczył 21 lat, miał wszelkie warunki awansowania i nie groziła mu redukcja czy też usunięcie. Nie miał przewinień służbowych, które mogłyby się stać powodem tak rozpaczliwego czynu. Tylko w zawodzie miłosnym należy dopatrywać się źródła krwawej tragedii, która rozegrała się w wieczór noworoczny w uroczej Krynicy. (k)

Złodziejska trójka

miała 18 włamań na sumieniu.

Ludwik Szczepaniak, „zawodowy” złodziej i oszust o bogatej przeszłości kryminalnej, znów stanął przed wydziałem karnym sądu okręgowego w Poznaniu. Wraz z nim zasiadli na ławie oskarżonych dwaj nieodrodni towarzysze, Marcin Wieczorek i Karol Łabicki, wychowankowie zakładów poprawczych w Cerekwicy i Antoninie.

Calej tej trójce złodziejskiej zarzucał akt oskarżenia dokonania szeregu zuchwałych włamań i kradzieży. Największej wprawy nabrali w rabowaniu zawartości okien wystawowych, co zresztą nie przeszkadzało, że od czasu do czasu zaglądali również do składów, biur i mieszkań prywatnych.

W ten sposób operowali bezkarnie przez 5 miesięcy. W tym czasie m. in. wtargnęli do firmy B. Rogoziński, skąd skradli szafkę, zawierającą krawaty, pończochy oraz inne towary. Parę dni później, zachęcani powodzeniem, odwiedzili firmę Fraas przy ul. Wielkiej, następnie firmy Edward Gasiorowski, W. Czyż, J. Paszek i t. d. Przeważnie udawało się im wyjść z poważnym łupem.

Wreszcie przy ul. Wrocławskiej, zbyt pewni siebie złodzieje „wpadli”. Gdy byli zajęci wylamywaniem przedmiotów z okna wystawowego, przyłapała ich policja. Udowodniono następnym calej trójce aż 18 włamań, przez co narazili wielu kupców na poważne straty. Ponieważ czynu tego dokonali, mając jeszcze poniżej 18 lat, przeto wymiar kary był dla nich łagodnym. Szczepaniak zasądzony został na 9 miesięcy. Taką samą karę otrzymał Wieczorek, a Łabicki dostał 4 i pół miesiąca więzienia. (z)

KALENDARZYK

Poniedziałek, 4 stycznia 1932.

Słońce: wschód 8,04. — zachód 15,51; — długość dnia 7 godz 47 min.

Księżyc: wschód 4,32; — zachód 12,08; — po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Poniedziałek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana minus 3 st. Cels. Pochmurno. Wiatr wschodni. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 752 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 2 st. Cels., najn. minus 3 st. C.

Przewidywania pogody na wtorek: Pogoda bez zmian, mglisto, w ciągu dnia ciepło.

Kal. rzk.: Tytus; jutro Telesfor.

Kal. słow.: Dobromir; jutro Włastybór.

Zebrania

Dziś o 16 Koło Kuźniczek w mieszkaniu p. Zakrzewskiej, Wąły Wazów 15;

o 16 Zw. Inw. Wdów. Sierst i Emerytów Kolejowych u p. Zawadki, Górna Wilda 75;

o 17 Koło Położnych walne zebr. w klinice ul. Polna 17.

- o 19 Sodalicja Marjańska Urzędników w Marianum, ul. Szewska 18;
- o 19 Sodalicja Pań Zawodu Kupieckiego w sali Biblioteki U. P., ulica Ratajczaka;
- o 19.30 Klub Sp. „San” walne zebr. u p. Dusika, ul. Marsz. Focha 62;
- o 19.50 Komitet Towarzystw (Wilda) w lokalu ul. Fabryczna 38;
- o 20 Tow. Ornitologiczne w sali Wlkp. Izb. Rolniczej;
- o 20 Tow. Młodych Przemysłowców w Domu Rzemieślniczym;

Lekarska Poradnia Przedślubna Polskiego Tow. Eugenicznego św. Marcina nr 59. I p. udziela porad bezpłatnie — Kobiety w poniedziałki od godz 17—18; mężczyźni: we wtorki od godz 17—18

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Czerwona, Stary Rynek 37. — Apteka Zielona, ul. Wrocławska 31 — Apteka im. K. Marcinkowskiego w „Bazarze” przy ulicy Nowej. — Apteka 27 Grudnia 18. Wilda: Apteka „Fortuna”, Górna Wilda 96 — Apteka przy Bramie Wildeckiej, Górna Wilda 3. Łazarz: Apteka Łazarzka, ul. Maleckiego, narożnik ul. Strusiej. Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22. — Apteka „Pod Opatrznością Boską”, ul. Dąbrowskiego 76. W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— **Śp. Waclaw Okoniewski.** Wczoraj rano zmarł nagle śp. Waclaw Okoniewski, długoletni, zasłużony pracownik na niwie sokolej. Z domu rodzicielskiego — ojciec Zmarłego był powstańcem z r. 1863, który z Brodnicy na Pomorzu wyruszył do szeregów powstańczych — wyniósł gorący patriotyzm. Rzucony na obczyźnie, w Berlinie należał do organizatorów tamtejszego Sokolstwa. Między innymi przeprowadzał również, z polecenia ówczesnego Związku sokolego w Poznaniu, organizację gniazd sokolek w Westfalji. Po wojnie, wróciwszy do Poznania, był przez kilka lat pierwszym skarbnikiem Dzielnic Wielkopolskiej Związku Sokół, pracując na tem stanowisku bardzo gorliwie. W ostatnich latach śp. Waclaw Okoniewski, zgorzkniał wskutek stosunków politycznych, usunął się od pracy społecznej, pracując jedynie zawodowo, jako kupiec Czeszcę zasługom Zmarłego.

— **Ks. dyr. E. Wolkowski,** dotychczasowy dyrektor Poznańskiego Okręgu „Caritas”, zamianowany został dyrektorem Zw. Towarzystwa Dobroczynności „Caritas” przy Al. Marcinkowskiego 2, którego działalność rozciąga się na obie diecezje. Dyrektorem Pozn. Okręgu „Caritas” zamianowany został ks. Misiolek, dot. wikariusz w kościele św. Marcina. Temsamem Tygodnik Kościelny parafii św. Marcina prowadzi obecnie ks. J. Kut. (z)

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Posiedzenie Rady Miejskiej** odbędzie się w czwartek, dnia 7 bm o godz. 18,30. Dokonany będzie wybór 8 członków do Sejmiku Wojewódzkiego i tyleż zastępców. Potem o godz. 19 nastąpi wybór prezydium Rady Miejskiej i to przewodniczącego, jego zastępcy, sekretarza, jego zastępcy, ławnika, dalej wybór protokulanta, wybór komisji finansowej - budżetowej (31 członków), wyborczej (13 członków), rachunkowo - kasowej (28 członków), prawniczej (5 członków), komisji dla ustalania linii wytycznych (6 członków), do weryfikowania protokółów (5 członków), dla wyboru członków Magistratu (9 członków), wybór 4 członków do Rady K. K. O. w miejsce wylosowanych i wniesienie budżetu na rok 1932-33.

— **Tow. Powstańców i Wojaków Łazarz - Górczyn.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek 4 bm. w lokalu zebrania — Kasyno Obywatelskie. Z powodu rewizji biblioteki należy książki oddać. W Kasie Pośmiertnej płatny jest 16 i 17 wypadek.

— **Zebranie miesięczne Związku Pań Domu Oddz. Poznańskiego** odbędzie się w poniedziałek 4 bm. o godz. 5 po poł. w sali Śniadeckich przy ul. Fredry nr. 10. Na program składa się między innymi odczyt ilustrowany przezroczami — W sobotę 9 bm. o godz. 4 po poł. odbędzie się w auli Państw. Szkoły Handl. - Przemysłowej przy ul. Marsz. Focha 2 „choinka” dla członkiń i ich rodzin. Uprasza się o wcześniejsze zgłaszanie dzieci (tel. 71-83) w celu przygotowania dla nich drobnych niespodzianek.

— **Ze Stow. Oficerów przeniesionych w stan spoczynku.** Zebranie miesięczne odbędzie się w czwartek, dnia 7 bm. o godzinie 17.30 w Kasynie Oficerskim D. O. K. VII, Plac Działowy 2

— **Cech Kraw. Damskiego** komunikuje swym członkom, iż we wtorek zebranie plenarne nie odbędzie się. Natomiast zebranie walne odbędzie się przy końcu stycznia, o terminie członków się powiadomi jeszcze

— **Ze Stow. Inżynierów i Architektów.** Zwyczajne ogólne zebranie członków odbędzie się w piątek, dnia 8 bm. o

godz. 8 wieczorem w sali klubowej Koła Towarzystwa, ul. Nowa 7-8. Na porządku obrad sprawozdania kol. 1) Burjana „Szkoła miernicza”, 2) Zausa „Zjazd Żelbitników”.

Walne zebranie odbędzie się w piątek, dnia 5 lutego, a nie 8 lutego, jak poprzednio mylnie ogłoszono. Zebrane odbędzie się o godz. 19,30 w sali klubowej Koła Towarzystwa, ul. Nowa 7-8.

WIECZORY, KONCERTY

— **Kat. Zw. Abstynentów Poznań, Koło Jeżyce** urządza w święto Trzech Króli o godz. 19 w salce parafjalnej wieczornicę, na której m. in. odegrana będzie komedia p. t. „Zaręczyny w plantacjach”.

— **Tow. Śpiewu „Akord” w Poznaniu.** Z powodów od Towarzystwa niezależnych, odbędzie się w święto Trzech Króli tylko jedno przedstawienie Misterjum ludowego p. t. „Boże Narodzenie” prof. Michała Świerzyńskiego i to o godz. 5 po poł. w sali Ogrodu Zoologicznego.

WYCHOWANIE, KURSY

— **Kurs handlowy dla pomocników ogrodniczych.** Z dniem 12 bm zostaje uruchomiony kurs handlowy dla pomocników ogrodniczych, organizowany przez Poznańskie Towarzystwo Kursów Ogrodniczych. Wszelkich informacji udziela i zapisy przyjmuje Sekretariat Towarzystwa, ulica Śniadeckich 54-58 (tel. 7146) w godzinach od 9 do 13.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Z Wielkopolskiego Związku Myśliwych.** Z dniem 1 stycznia rb. zostały przeniesione biura Wielkopolskiego Zw. Myśliwych oraz Tow. Opieki nad Zwierzętami na ul. Piekary 6, II p., tel. 1724.

— **Tow. Śpiewu „Ealka” Poznań-Jeżyce** obchodzi 6 bm. uroczyste swoje 40-lecie. O godz. 9,30 wymarsz z lokalu druha Jasyka, ul. Kraszewskiego 16. na nabożeństwo do kościoła Najświętszego Serca Jezusowego. O godz. 11,30 uroczyste zebranie w sali Domu Amaratowego. O godz. 19 zabawa familijna w lokalu Towarzystwa.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Artystyczny złobek.** Obecnie z okazji świąt Bożego Narodzenia, otrzymał kościół św. Marcina piękną ozdobę w postaci artystycznie wykonanego złobka, który jest dziełem artysty malarza prof. St. Jarockiego. Coziennie, a zwłaszcza o zmroku, gdy nad złobkiem zajaśnieje gwiazdka betlejemska, zdają tam liczne pielgrzymki wiernych. Pełno też jest w świątyni rozmodlonych ludzi, którzy nie mogą wprost oderwać oczu od precudnej panoramy betlejemskiej, od ślicznej szopki pełnej pasterzy, składających hołd Dziecinie Jezus. (z)

— **Miła uroczystość gwiazdkowa** odbyła się w niedzielę wieczorem w gronie członków męskiego chóru kościelnego przy kościele OO. Jezuistów. Po serdecznym przemówieniu prezesa i dyrygenta chóru p. St. Siedlewskiego, nastąpiło łamanie się opłatkiem. Przy herbatce członkowie chóru odpiewali liczne kolendy. Jakkolwiek wspomniany chór istnieje niewiele ponad rok, poszczycić się już może licznymi dowodami uznania. P. i. na konkursie Zw. Chórów Kościelnych okręgu gnieźnieńskiego uzyskał najwyższą ilość punktów, zdobywając najwyższe odznaczenie, dar p. szambelana Grabskiego. lańcuch dla dyrygenta ze złotą lirą. (k)

— **Gwiazdka biednych dzieci.** W zrozumieniu biedy i nędzy rzeszy bezrobotnych urzędnicy pracownicy tutejszego oddziału Banku Polskiego w dniu 20 ub. m. w lokalach swego Kasyna gwiazdkę dla 31 dzieci z peryferji miasta. Przy zapalonej choince przemówił w serdecznych słowach do dzieci ks. Misiolek, poczem odpiewano wspólnie kilka kolend. Następnie obdarowano dzieci, z których każde poza łakociami i pieczywem otrzymało obuwie, 2 pary pończoch, fartuszek wzgl. szalik, ciepłą odzież oraz częściowo materiały na sukienki wzgl. ubranka. Radość tedy była ogólna, tak naprawdę hojnie obdarzonych dzieci, jak i rodziców. Miła i godna naśladowania uroczystość, na której obecna była również dyrekcja oddziału, zakończyła wspólna fotografia. Nadmienić wypada, że fundusz na urządzenie gwiazdki oraz dary w naturze zebrano wśród dyrekcji oraz pracowników niezależnie od stałego miesięcznego opodatowania na rzecz bezrobotnych.

— **Gwiazdka w ochronie Kasy Emerytalnej Kolejarzy.** Dnia 23 ub. m. odbyła się uroczystość gwiazdkowa w ochronie Kasy Emerytalnej dla robotników kolei państwowych, mieszczącej się w nowo wybudowanych domach mieszkalnych przy ul. Rolnej-Lanowej w Poznaniu. Na uroczystości gwiazdkowej złożyły się śpiewy, kolendy, deklamacja, korowody malców itd. Największe zainteresowanie działwy wzbudziło pojawienie się osoby „gwiazdora”, który obdzielił wszystkich podarkami. Chwile spędzone w atmosferze ochrony, dozwołyły na krótki wgląd i ocenę pracy, prowadzonej z wielkim doświadczeniem i sumiennością przez Siostrę Cyryle, wiceprezeskę Koła Ochrońniaków w Poznaniu i Siostrę Septimję ze Zgromadzenia SS. Służebniczek, mogą-

U ludzi z nieregularnem działaniem serca, szklanka naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa” stosowana codziennie zrana naczco powoduje lekkie wypróżnienie. Ządać w apt. i drog. nw 7855

cych poszczycić się, mimo krótkiego jeszcze okresu pracy, naprawdę doskonałymi wynikami.

— **Z targu.** Dnia 4. b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 2,80-3,00 zł; masła mleczarskiego 3,40-3,80 zł; twarogu 0,80-1,00 zł; mendel jaj 2,00-2,40 zł; litr śmietany 1,60-2,30 zł; litr mleka pełnego 24-26 gr; za mięso: 1 kg słoniny świeżej 1,80 do 2,00 zł; słoniny wędzonej 2,60-2,80 zł; wieprzowiny 1,40-2,00 zł; wołowiny 1,20 do 2,20 zł; cielęciny 1,20-2,80 zł; skopowiny 1,60-2,60 zł; koziny 1,40-1,60 zł; smalcu 2,60-2,80 zł; za drób: kura 2,50 do 4,00 zł; perlica 3,00-3,50 zł; kaczką 3,00 do 5,00 zł; gęś 7,00-11,00 zł; para gołębi 1,50-1,80 złotych; para kuropatw 3,00 zł; królik 1,60-2,00 zł; bażant 4,50 zł; zając 6-7 zł; za ryby: 1 kg. karpia 3,00 do 3,20 zł; lina 3,00-3,60 zł; okonia 1,20-1,60 zł; karasia 1,40-3,40 zł; białych ryb 0,80 do 1,60 zł; sandacza 4,00-5,00 zł; 1 kg leszcza 2,40 zł; 1 kg suma 2,40 zł; 1 kg szczupaka 2,80-3,60 zł; za ryby śnięte 60-80 gr mniej. Płacono za jarzyny: 1 kg ziemniaków 6-8 gr; cebuli 0,30-0,40 złotych; szpinaku 1,00 zł; 1 kg jarmużu 30-40 groszy; 1 kg. bobu 1,20 zł; główka zielonej salaty 10 do 20 groszy; główka włoskiej kapusty 15-30 gr; białej 15-30 gr; modrej 30-50 gr; 1 kalafior 0,30-1,00 zł; 1 kg kalarepy 0,20 zł; 1 kg marchwi 20 do 30 groszy; brukwi 20 groszy; seleru 40-50 gr; pietruszki 40-50 gr; pory 40-50 gr; brukselki 60 groszy; owoce: 1 kg jabłek 0,30-1,20 zł; gruszek 0,60 do 1,00 zł; winogron 2,80-3,20 zł; ziórawin 2,00 zł; 1 kg orzechów włoskich 2,40 do 3,00 zł; łaskowych 2,60-5,00 zł; owoców suszonych 0,80-2,00 zł; grzybów suszonych 4,00-8,00 zł; 1 kg świeżych śledzi 0,80-1,00 zł. — Targ mało ożywiony. Masło znacznie potaniało; poza tem ceny bez zmian.

KRONIKA WYPADKÓW

— **Śmiertelny upadek.** W niezwykle okolicznościach znalazła śmierć p. Weronika Gawelkwa przy ul. Polnej 18. Upadła ona ze schodów tak nieszczęśliwie, iż doznała gwałtownego krwotoku wewnętrznego. Wezwany lekarz Pogotowia Lekarskiego (tel. 55-55) przybył w pół godziny po wypadku i stwierdził już tylko śmierć z powodu wstrząsu mózgu. (k)

— **Zacządenie.** W Trzemesznie wybuchł pożar w zabudowaniach p. M. Brzezińskiego. Pastwą płomieni padły chlewy, przybory fotograficzne, 5 świń i drób. Podczas pożaru zaczął się fotograf p. J. Ploszczyński. Nieprzytomnego wyniósł jeden z przygodnych widzów. Po trzygodzinnym zabiegach lekarskich zacządeny uzyskał przytomność. (k)

— **Zgon weterana z r. 1863.** K Kotłowie (pow. ostrzeszowski) zmarł w tych dniach weteran z powstania w 1863 r. śp. Szymon Brodziak. Pogrzeb sędziwego weterana powstania styczniowego odbył się przy tłumnym udziale ludności i organizacji miejscowych, jak Kółka Rolniczego, Sokola, Stow. Młodzieży Polskiej, Tow. Powstańców i Wojaków i dzieci szkolnych, oraz delegacji wojskowskiej. Przygrywała orkiestra 60 p. p. w Ostrowie. Kondukt żałobny prowadził ks. proboszcz Błażejewski z Kotłowa. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— **Po awanturze usiłował podpalić własne mieszkanie.** Do niezwykle burzliwej awantury doszło w mieszkaniu Nowackich przy Warowni Va. Właściciel tego mieszkania powrócił nietrzeźwo do domu i wszczął z żoną głośną awanturę, bijąc ją dotkliwie. Ostatecznie rozgorączkowany Nowacki usiłował podpalić mieszkanie. Zauważył to sierżant Staskowiak, który począł interwenjować, by ugasić pożar. Nowacki jednak rzucił się na niego, a St. strzelił z rewolweru na postrach. Brutalność mieszkańca warowni obezwładniono, poczem ogień stłumiono w porę. (k)

— **Czyje rzeczy?** W komisarjacie V p. p. na Czartorji znajduje się solona słonina, wędzona szynka, suszone owoce i grzyby, rower męski z numerem fabrycznym 12 821 względnie 12 624 i dywan pluszowy wielkości 2X3 mtr. Wszystkie te rzeczy pochodzą z kradzieży. (k)

— **Falszywe dwuzłotówki.** W okolicach Jarocina napotkano na większą ilość falszywych dwuzłotówek. W związku z tem/odkryciem aresztowano pewnego osobnika, który miał przy sobie kilkanaście falszyfikatów. (k)

— **W sprawie postrzelenia w Zalesiu Wielkim** (pow. koźmiński) przez gospodarza Franciszka Froncka, parobka Józefa Jastrzębą, stwierdzono w dochodzeniach, iż postrzelenie nastąpiło w chwili, gdy Jastrzęba oknem włamał się do mieszkania gospodarza, usiłując dokonać kradzieży. Wskutek odniesionych ran postrzałowych Jastrzęba zmarł w dwa tygodnie po wypadku. (k)

KRONIKA SADOWA

— **Fatalny weksel.** Przedmiotem rozważań sądu okręgowego w Poznaniu by-

ła sprawa restauratora p. H. przy ulicy Marsz. Focha 23. Słanał on pod zarzutem puszczenia w obieg wekslu, który mu dano pod zastaw. Rzecz przedstawia się następująco: Do restauracji p. H. przybył p. Studnicki z Jarocina i gdy się najadł oraz napil, stwierdził, że nie ma 62 zł na zapłacenie libacji. Nie pozostało mu nic innego, jak pozostawić na zabezpieczenie długu weksel na 1000 zł. Studnicki zapewniał miał restauratora, że w dwóch tygodniach ureguluje dług i odbierze weksel. Restaurator H. puścił jednak weksel ów w obieg, wskutek czego sprawa w rezultacie oparła się o sąd. H. twierdził na rozprawie, że Studnicki się nie zgłaszał, zaś Studnicki znowu zeznał, że kilkakrotnie interpelował H. o wydanie wekslu. Sąd po przeprowadzonej rozprawie wymierzył H. dwa miesiące więzienia, którą to karę warunkowo odroczył na 3 lata. (z)

JARMARKI

— * Pleszew. W dniu 7 stycznia odbędzie się jarmark na konie i bydło.

Z WIELKOPOLSKI

Jarocin

Agencję Kurjera Poznańskiego przejął z dniem 1 stycznia 1932 r. p.

Maciej Nejczyk

w domu p. C. Kempnińskiego
Jarocin, Rynek 18
skład zegarmistrzowski.

Zamówienie oraz przedpłatę na styczeń i da sze mies ace, prosimy uskutecznić tylko u p. M. Nejczyka. Powyższa agencja a przymuje abonament i ogłaszenia po cenach oryginalnych bez żadnych dopłat.
Dostawa jeszcze tego samego dnia.

— * **Kórnik.** (Capstrzyk 26 grudnia.) W dniu 26 ub. m. o godz. 17 urzędziło Tow. P. i W. capstrzyk, w którym wzięły udział: Tow. P. i W. z Bnina, S. M. P. Bnin i Kórnik oraz O. W. P. Dh. komendant Laube zdał raport dh. prezesowi porucznikowi Mejerowi, poczem z orkiestrą i pochodniami udano się ulicami miasta. Wieczorem odbyło się przedstawienie na sali dh. Ellmanna, gdzie bawiono się ochoczko do rana. (bm)

— * **Wronki.** (Koncert.) W drugie święto Bożego Narodzenia urzędziło miejscowe Tow. Śpiewu „Lutnia“ wieczór kolend i pieśni ludowej. Program koncertu składał się z kolend Wiechowicza, Surzyńskiego i innych, oraz pieśni ludowych Lachmana, Wiechowicza, Kazury i Nowowiejskiego. Chór pod dyr. nauczyciela p. W. Napieraly odniósł poważny sukces artystyczny. Koncert cieszył się powodzeniem.

— * **Wieleń.** (Gwiazdka.) W dniu 24 grudnia staraniem komitetu dla bezrobotnych urządzono gwiazdkę dla bezrobotnych tuł, miasta, na której obdarzono około 400 osób. Tego samego dnia wieczorem urzędził Komitet dla bezrobotnych wieczorek gwiazdkowy dla dzieci. Miły nastrój zapanował wśród tej dziatwy w liczbie około 200, gdy przystąpiono do rozdawania upominków. Wieczorek był urozmaicony serdecznym przemówieniem ks. proboszcza Woschkego, odśpiewaniem przez dziatwę kolend oraz deklamacją.

W drugie święto Bożego Narodzenia Towarzystwo Robotników Katolickich, kierując się wieloletnią tradycją, urzędziło w „Ognisku“ gwiazdkę dla swych członków i dzieci.

— (Kradzież.) W nocy 24 grudnia dokonano kradzieży z włamaniem na majątku Jaryń. Skradziono 12 indyków. Sprawców kradzieży dotychczas nie wykryto. (kw)

— * **Rychtal.** (Gwiazdka.) Odbyła się tu uroczystość gwiazdkowa dla dzieci, urządzona przez Obywatelski Klub Towarzystwi, który na ten cel przeznaczył 150 zł. Najbardziej uczniowie w liczbie 20, obdarzeni zostali ciepłą odzieżą, piernikami, jabłkami, zeszytami itd. Nadmienić wypada, że kierownictwo szkoły powszechnej w Rychtalu, zajmuje się od 1 grudnia ub. r. dożywianiem 16 najbiedniejszych dzieci. Organizacje miejscowe, złożyły dotąd na ten cel 72 zł. (ck)

— * **Ostrzeszów.** (Ożywiona działalność sekciarzy.) Badacze Pisma św. często odwiedzają tutejsze okolice. I tak jeden z tych „apostołów - heretyków“ zjawił się ub. niedzieli u gospodarza p. K. w Rogazycach i począł w sposób natrętny zachwalać swoje przewrotne piśmidła. Zapowiedział, że „wnet przyjdzie koniec światu, bo czasy są złe i szatańskie“.

Stronictwo Narodowe

Koło św. Łazarz

Zebrańie miesięczne Koła odbędzie się we wtorek, dnia 5 stycznia, o godz. 7-ej wiec w sali p. Przybylskiego przy Rynku św. Łazarskim 18.

Referat wygłosi p. dr. Śzeib. O liczne i punktualne przybycie członków, zwłaszcza pp. obwodowych, prosi zarząd.

twierdził, że on jest wysłańcem Bożym, który ma głosić prawdziwą ewangelję itp. brednie. Pan K nie miał absolutnie ochoty słuchać i wierzyć w „boskie posłannictwo“ przybyłego „proroka“ i wyprosił go za drzwi.

— (Kradzież.) Ostatnio przyjechał do Ostrzeszowa p. zakupy gospodarz Stanisław Sobczak ze Szklarki-Mysłńskiego. Zakupione towary ulokował na wozie, stojącym w podwórzu p. Hendrykowskiego, a sam oddalił się na chwilę. Gdy powrócił, spostrzegł, że towary znikły bez śladu. Uwiadomiona o tem policja, przytrzymała 17-letniego złodzieja, pochodzącego z był Kongresówki, który skradł towary i ulokował na wozie swego ojca. Młodocianego złodzieja, mającego już kilka kradzieży na swem sumieniu, osadzono w areszcie. (ck)

— * **Kępno.** (Kradzieże.) Do szklarni flaków i bekoniarni firmy „Eksport-Bacon“ w Kępnie, włamali się niewyśledzeni złodzieje i skradli flaków za około 800 zł i cztery bekony, wartości 150 zł. Złodzieje wtargnęli do wnętrza przez okno.

— (Przedstawienie amatorskie.) Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej w Osinach odegrało utwory sceniczne p. t. „Dla świętej ziemi“ i „Kolendnicy“. Wykonawcy wywiązały się dobrze ze swych ról, a licznie zebrana publiczność darzyła ich gorącymi oklaskami.

— (Z życia „Sokoła“.) Na zebraniu Tow. gimn. „Sokol“ w Olszowie (pow. Kępno), wygłosił wiceprezes p. Świdzki odczyt o Śląsku, a sekretarz p. Kacyński, referat o znaczeniu organizacji społecznych.

— (Uroczystości gwiazdkowe.) Staraniem nauczycielstwa Szkoły Powszechnej w Stupi pod Bralinem (pow. kępińskiego), zorganizowano „gwiazdkę“ dla biednej dziatwy szkolnej. Uroczystość urozmaicono śpiewami, deklamacją oraz grą na skrzypcach. (ck)

Z POMORZA

— * **Działdowo.** Niepoprawny. Przed dwoma laty przez Izbę Karną w Brodnicy zasądzony został b. woźny szkoły powszechnej w Działdowie, Zelmański, na 3 lata ciężkiego więzienia za kazirodztwo. Z powodu dobrego prowadzenia się nie umieszczono Z. w domu karnym, lecz pozostawiono w więzieniu w Brodnicy. Mając na uwadze stałe wzorowe zachowanie się więźnia, udzielono mu po odbyciu dwóch lat kaźni więziennej kilkumiesięcznego urlopu, który kończył się w tych dniach. Podczas urlopu niestety uległ Z. ponownie swym zwyrodniałym skłonnościom. Zboczeńca odstawiono natychmiast do więzienia. (x)

— * **Chojnice.** (Wyniki polowań.) W ostatnich dniach urządzono w rozmaitych okolicach powiatu liczne polowania z naganą. W czasie polowania w Ostrowitem ubito 76 szaraków i 1 lisa; najlepszym strzelcem okazał się p. Górecki z Cerekwicy. W Granowie ubito 26 szaraków; natomiast w Ogorzelinach ubito 12 szaraków tylko 31 szaraków.

— (Zagadkowy zgon staruszki.) W Czersku przy ul. Młyńskiej w jednym z chlewdów znalaziono martwe zwłoki kobiety. Okazało się, iż jest to wdowa Anastażya Pozorska, lat 62, która wyszedłszy do szopy po drzewo, już więcej nie wróciła. Lekarz dr. Cemke stwierdził, iż zachodzi tu udar serca. (tts)

— * **Świecie.** (Jednodniowe kursy rolnicze.) Zarząd Pow. Pom. Tow. Rolniczego urzędził na terenie powiatu świeckiego szereg jednodniowych kursów rolniczych, podczas których specjalnej prelekcji miewał wykłady z dziedziny hodowli bydła, trzody chlewdnej i produkcji pasz zielonych. Frekwencja w tych wykładach, urządzonych w 15 miejscowościach, była dość liczna; liczba uczestników tych bezpłatnych kursów wynosi około 2000 osób. (tt)

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Stow. Młodzieży Polskiej Poznań Boże Ciało.** Roczne walne zebrańie odbędzie się dziś o godz. 19,30 w ognisku przy Walech Jagielly.

— **Tow. Powst. i Wojaków im. Bolesława Chrobrego Poznań Stare Miasto.** Miesięczne plenarne zebrańie odbędzie się w poniedziałek 4 bm. o godz. 19,30 na salce Domu Katolickiego na Śródcie. Następane zebrańie w lutym, będzie rocznym walnym zebrańiem.

— **Stow. Młodzieży Polskiej „Orzeł“, Poznań - Jeżyce.** Walne zebrańie odbędzie się w poniedziałek 4 bm. w ochronce o godz. 19,30.

— **Okręgowy Związek Emerytów Państwowych, Wdów i Sierot w Poznaniu.** Zebrańie miesięczne odbędzie się we wtorek, 5 bm. o godz. 18 w lokalu p. Jarockiej przy ul. Masztalarskiej 8.

— **Koło Tow. Rekodzielników.** Zebrańie plenarne odbędzie się we wtorek, dn. 5 bm. o godz. 19 w lokalu zebrań, Nowy Rynek 4. Zebrańie zarządu w czwartek o godz. 19,30.

— **Tow. Przemysł „Jedność“ pod wezw. św. Antoniego w Poznaniu.** Zebrańie plenarne odbędzie się w wtorek 5 stycznia r. b. o godz. 20 w lokalu posiedzeń przy ulicy Ślusarskiej 6. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy. O liczny udział uprasza Zarząd.

— **Tow. Przemysłowców św. Łazarz.** Rozdanie gwiazdki wdowom i sierotom po zmarłych członkach odbędzie się w święto Trzech Króli. 6 bm. o godz. 17 w lokalu p. Dusika, ul. Marsz. Focha 62.

— **Związek Instalatorów, Blacharzy i Monterów.** Roczne walne zebrańie odbędzie się w niedzielę, 10 bm. o godz. 11 w sali zebrań u p. Ograbowicza przy ulicy Ślusarskiej 6.

TEATRY

„Aurelcio, nie rób tego“

Dziś niezrównana komedia Tadeusza Łopalewskiego „Aurelcio, nie rób tego“. Opinia zgodnia twierdzi, że „Aurelcia“ to doskonała zbudowana komedia pełna niefrasobliwego humoru. Zgrany zespół artystyczny z pp. Zarembiną i Janowskim na czele tworzy znakomite tło dla reszty postaci kreowanych przez pp. Łukowską, Młodziejowską, Wasilewską, Wierzejską i Oskardem.

Najbliższa premiera w Teatrze Polskim

Będzie nią ostatnia nowość repertuaru, pełna finezji komedia węgierska Földesy'ego p. t. „Bądź moim stryjcem“. Obsadę stanowią czołowe siły zespołu pod reżyserją Nuny Młodziejowskiej. Premierę wyznaczono w piątek. Bilety sprzedaje kasa Teatru Polskiego.

Rewja karnawałowa

Pod tytułem „Czysty kintop“ na ogólne życzenia powtórzoną zostanie we wtorek o godz. 20. Ostatnie przeboje w wykonaniu całego zespołu artystów Teatru Polskiego stoją na wysokim poziomie. Ceny miejsc zwyczajne i doskonały program rewjowy stanowią prawdziwą atrakcję. Będzie to jedyne i ostatnie przedstawienie rewji „Czysty kintop“, zatem każdy z bywalców teatralnych powinien co rychlej się zaopatrzyć w bilety wstępu. Clou wieczoru stanowi Ina Swicka dawna gwiazda „Morskiego Oka“ i gościnnie biorący udział Balczaka.

„Awantura w raju“

Dziś doskonała krotchwila „Awantura w raju“, ciesząca się reputacją najweselszego spektaklu w tym sezonie, pełna przeabawnych sytuacji i komicznych typów. Najprzedniejszy humor i szampańska wesołość panują niepodzielnie na widowni, a powodzenie krotchwili przypomina największe szlagiery.

Wielka Rewja Sylwestrowa

Zdobyła ona rekord artystycznego sukcesu i pozyskała ogromny rozgłos, to też będzie powtórzona we wtorek, środę i czwartek. W świetnej tej rewji bierze udział cały zespół Teatru Nowego, oraz wybitni „rewjowcy“ pp. Leonowicz i Zdzitowiecki i znakomity zespół baletowy pod kierunkiem primaballeriny Zabojskiej, oraz świetnych tancerek i pieśniarek — Gorgi i Suriny. Bogaty program, w którym reprezentowany jest zarówno najprzedniejszy humor, jak i subtelny nastrój, przeabawna groteska i melodyjna muzyka — bawi i upaja, a poszczególne jego „przeboje“ zjednały sobie w naszym mieście ogromną popularność, nie ustępując pod względem poziomu artystycznego rewjom stołecznym.

„Kot w butach“

Najweselszą bajką dla dzieci jest bezsprzecznie „Kot w butach“, która interesuje małych widzów przemilami humoru scenami ze świata zwierzęcego. Piękna muzyka i tańce urozmaicają bajkę, a pogodna treść wywołuje ustawiczną wesołość. Bajka ta wystawiona będzie w środę o godz. 15,30 po raz ostatni po cenach zniżonych.

Teatr Operetkowy „Uśmiech“

Dziś, z powodu prób teatru nieczynny. Jutro, we wtorek wesoła operetka wiedeńska O. Strausa „Czar walca“ ze znakomitą odtwórczynią roli drygentki kapeli damskiej p. J. Fontanową i przekomicznymi Sendeckim i Szpingierem na czele całego zespołu. Wspaniała wystawa dekoracyjna i atrakcyjny występ baletu przyczyniają się do olbrzymiego powodzenia operetki, w której zbierają zasłużone oklaski pp. Majchrzakówna, Trojanowska, Raczkowski, Wiśniewski, Warchalewski i inni. „Czar walca“ w pełni powodzenia, ze względów repertuarowych schodzi już z afisza.

W środę, w święto Trzech Króli, o godz. 3 popoł. po raz drugi czarująca bajka muzyczna „Jaś i Małgosia“, która na niedzielnej premierze przyciągnęła dziatwa z nieopisanym entuzjazmem. Ceny miejsc, by dać możliwość wszystkim grzecznym dzieciom Poznania ujrzenia prześlicznego widowiska, jakim jest „Jaś i Małgosia“ najniższe, od 0,75 do 2,50 zł.

Od środy wieczorem aż do piątku włącznie wraca na afisz przebojowa, arcywesoła operetka - rewja „Cnotliwa Zuzanna“ z niezrównaną Fotanką w roli tytułowej, świetnym tenorem p.

Wiśniewskim, królem humoru i śmiechu J. Sendeckim i przekomicznym Szpingierem, Warchalewskim itd. na czele. Atrakcyjno - sensacyjne występy mistrzowskiej pary baletowej pp. Igi Dix i K. Ostrowskiego, przebogata wystawa i pełna komizmu i dowcipu treść farsowej „Cnotliwej Zuzanny“ zdobyły w Poznaniu rekordowe powodzenie.

Najbliższą premierą „Uśmiechu“ będzie jedna z najbardziej melodyjnych i wesołych operetek Fr Lehara p. t. „Biały mazurek“, w którym po raz pierwszy w Poznaniu wystąpi znakomita i urocza primadonna operetki stołecznej, p. Hanka Wańska.

POWSTANIE WIELKOPOLSKIE 1919

na scenie Teatru Polskiego. W ostatniej chwili przypominamy że w dniu 6 stycznia r. b. (święto 3 Króli) o godz. 12 w poł. odbędzie się w Teatrze Polskim widowisko w 3 aktach „Bellejem Poznańskie“ pióra p. red. Kazimierza Piekarczka. Wykonawcy, to zespół amatorski 5 druzyn harcerek im. Ks. J. Poniatowskiego pod kierownictwem artystycznym powszechnie znanego reżysera Teatru Polskiego p. Janusza Nowackiego, co daje rękojmię oglądania naprawdę wartościowego przedstawienia. Treść tego widowiska to wiernie oddane przeżycia harcerzy w przygotowaniach Powstania Wielkopolskiego oraz ich czynny udział w gromadzeniu broni i samego Powstania. Obok humorystycznych momentów przed widzami przesuwa się wiekopomne wydarzenia w dniu 27 grudnia 1918 r. przed Pażarem oraz Prezydium Policji. Niechaj każdy zatem zaopatrzy się wczas w bilety w przedsprzedaży w harcerek Spółdzielni „Ka-De-Ha“ przy ulicy Podgórznej 10, a w dniu przedstawienia przy kasie Teatru Polskiego. — Ceny biletów, pomimo ogromnych kosztów bardzo niskie, bo od 50 gr. do 2,50. Dochód z przedstawienia przeznaczamy na rzecz bezrobotnych harcerzy. Wypełniona sala Teatru Polskiego będzie dla organizatorów bodźcem do dalszej wyteżonej pracy na niwie harcerek. Czuwaj! Komitet.
zw 12573/4

**Dziś premiera w „Nowościach“
„U NAS HUPSIKI“**

Dziś, w poniedziałek, 4 b. m., kino rewja „Nowości“ (ul. Ratajczaka 21) zaprezentuje nową wielką rewję p. t. „U nas Hupsiki“, przy udziale znanego zespołu artystów rewjowych na czele z czarującą primadonną Hanką Runowiecką i ulubieńcem Poznania Cz. Skoniecznym. — Prawdziwy „Hupsiki“ z Pe-Wu-Ki przed każdym numerem urozmaiconego doskonale programu wystąpi w coraz to innej kapitalnej postaci komicznej i świetnym skeczu p. t. „Niesforny świadek Dziurka“. Pozaatem moc nowych przebojów rewjowych.

Na ekranie wspaniała film „Dziewczynka z baletu“ z rozkoszną Clarą Bow. Początek o 5, 7 i 9 wiec. Ceny od 50 gr. do 2,50 zł.

Hallo! Hallo! Wesoła Noc Karnawałowa w „Nowościach“

Jutro, we wtorek, o godz. 11 wiec., na ogólne życzenie odbędzie się w najmłodszym teatrze-rewji „Nowości“ powtórzenie Wielkiej Rewji Noworocznej p. t. „Bomba Śmiechu“, i to po cenach zniżonych. Po rewji tej Wielki Bal Karnawałowy do białego rana. Szczegóły w afiszach. Bilety już do nabycia w teatrze.
zw 12659

Teatr Polski

DZIŚ — „Aurelcio, nie rób tego“.
Wtorek, 5. 1. „Czysty Kintop“
Początek o godzinie 8 wieczorem
Biletów wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Awantura w raju“.
Wtorek, 5. 1. Wielka Rewja Sylwestrowa.
Środa, 6. 1. o godz. 3,30 po poł. „Kot w butach“ — bajka dla dzieci
Środa, 6. 1. wieczorem Wielka Rewja Sylwestrowa.
Początek o godzinie 8 wieczorem

Teatr „Uśmiech“

DZIŚ — Teatr nieczynny.
Wtorek, 5. 1. „Czar walca“.
Środa, 6. 1. o godz. 3 „Jaś i Małgosia“.
Środa, 6. 1. o godz. 8 „Cnotliwa Zuzanna“.
Czwartek, 7. 1. „Cnotliwa Zuzanna“.
Piątek, 8. 1. „Cnotliwa Zuzanna“.
Sobota, 10. 1. „Biały mazurek“ — Premiera — Nowości!
Niedziela, 11. 1. o godzinie 3 po południu „Jaś i Małgosia“.
Niedziela, 11. 1. o godzinie 8 wieczorem „Biały mazurek“.
Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Objazdowy

pod kierownictwem Wł Brackiego „Kajzer“ — Macieja Wierzbickiego
Wtorek — Pohiedziska
Środa — Janówiec.
Czwartek — Keynia.
Piątek — Łabiszyn.
Sobota — Barcin.
Niedziela — Pakość.

Teatr Wielki — Koncerty symfoniczne

Niedziela, 10. 1. XIII koncert symfoniczny — Solista: Alfred Hoehn — dyr. F. Nowowiejski

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

LITERATURA POLSKA W TEKSTACH

Nowe dzieło prof. J. Kleinera — Obcowanie z autorami — Polacy - Europejczycy — Nie zapominajmy o dawnych wartościach — Tak jak chce współczesność — Książka dla uczniów ale i dla wszystkich.

Przyznaję, że byłem nieco zdziwiony pojawieniem się nowego dzieła znakomitego lwowskiego polonisty. Nie podejrzewałem go, by miał ochotę zajmowania się pisaniem podręcznika. Co innego Chrzanowski, pedagog z urodzenia i zamiłowania, który od lat kieruje seminarjum naukowym a jednocześnie jest autorem najlepszego u nas podręcznika literatury polskiej.

O zaletach książki Chrzanowskiego pisało już tyle, że nie mam zamiaru powiększać chóru pochwał. Kleiner wkracza dopiero na pole przez niego nietknięte. I słusznie zauważa, że chciałby, by książka ułatwiła młodzieży dostęp do nurtu energii skupionego w dziełach przeszłości. A przeszłość ta wzbogaca naszą duszę zwłaszcza wtedy, gdy pisarze przemawiają słowem własnym, gdy podstawę nauczania stanowi lektura, a nie zbieranie wiadomości o dziełach i autorach. To też podręcznik ten ma towarzyszyć obcowaniu z autorami, ma dawać poznać literaturę z a p o s r e d n i c t w e m tekstów, ma zapoznać z całością życia kulturalnego, wydatniając odrębność duchową narodu a równocześnie jego łączność z Europą. Osobistości naczelne mają nabrać dla czytelnika pignta ludzi żywych i bliskich. Ich portrety będzie można skontrolować, na rzeczy ważne uwagę zwrócić. Niektórzy jak Rej, Kochanowski, Krasiński, mają wystąpić wszechstronnie, inni wyraziście.

Kleiner nie zamyśla zresztą krępować nauczyciela, młodzież ma zaś odczuwać związek twórczości polskiej z obcą. Nic bardziej słusznego. Jesteśmy nie tylko Polakami, ale i Europejczykami, którzy wyrosli z kultury zachodniej, uniwersalnej, chrześcijańskiej. Bronimy wartości zachodu, które w dawnej Polsce urosły w wartości trwałe i żywe.

I dlatego przyklaskuję w pełni zasadniczym tezom Kleinera. Musimy przybliżyć do siebie dawne wartości polskie wbrew tym co o nich zapomnieli. Czyż nie wiadomo bowiem, że my to uczyliśmy zachód poszanowania narodowych odrębności ustami Włodkiewicza, że my to głosiliśmy „liberum credo” wtedy, gdy obowiązywała zasada „cuius regio eius religio” piórem Frycza i konfederatów warszawskich, że my to byliśmy przedmurzem chrześcijaństwa w sposób ofiarny i bezinteresowny w epoce przewagi machiawelizmu, że my wreszcie rozwijaliśmy się ewolucyjnie, a nie rewolucyjnie za dni trzeciomażowych i wołaliśmy w latach niewoli o wprowadzenie zasad ewangelicznych do polityki? Są w nas wartości, o których nie pamięta Zachód a nawet i współczesność polska. Pługiem, książką, kulturą duchową zdobywaliśmy bliskie nam narody, słowem zwyciężyliśmy innowierstwo, ofiarą zyskiwaliśmy świadomość naszej wyższości nad innymi, pogardą dla terroru, gwałtu, bezwzględności stwierdzaliśmy, że jest w nas natura dobra, łaskawa, serdeczna i daleka skłonnościami i dążnościami od sąsiadów germańskich i moskiewskich. Uświadamiać to młodzieży, która nie ma we krwi jądów wsączonych przez wychowanie w niewoli, która już nie żyje w epoce nietzscheańskich idei lekceważenia słabych i odrzucania zasad chrześcijańskich, która czeka od nas strawy zdrowej a nie podsycającej instynkta nienawiści, anarchii, pogardy prawa, ironizowania ideałów, jest szczytnym zadaniem polskiego pedagoga.

Na tem stanowisku stoi właśnie Kleiner. A jednocześnie to co zamierzył wykonywa arcyzrećnie. Nie wysuwa, jak to czyniło się dawniej, wiadomości historyczno-literackich, ale daje teksty, teksty charakterystyczne i pełne życia. Odpowiada to dążeniu współczesności, w której historia literatury ustępuje na plan dalszy a zainteresowanie kieruje się do tekstu, do osób, do twórczego i żywego ducha epoki. Żywych całości pragniemy i szukamy w badaniu, by ujrzyć ich trud twórczy i rozpoznać stosunek między zawartością i kształtem.

Kleiner odczuwa i realizuje tę dążność, wysuwając wielkości przed talentami średniami, pogłębiając znajomość jednego a szkicując drugie, wypuklając zawartość ideową i uczuciową obok wartości artystycznych. A z trudnościami szczupłości danych mu

ram walczy szczęśliwie, skoro jednocześnie musi uwzględniać to i jego związek z zachodem, np. tabelami synchronistycznymi złączył nasze sprawy polityczne i kulturalne z tem co działo się na zachodzie. Nie pominął i spraw sztuki, a nie żyłby w epoce kultu dla Wölfliana, gdyby nie określił elementami z dziedziny sztuki zjawisk literackich. Podręcznik Kleinera zamiłowanemu metod współczesnych wysuwa go na stanowisko niezaprzeczenie dziesiętne.

Kleiner nie jest pesymistą w zapatrywaniu na przeszłość. Widzi w niej tyle światła, że chciałby ich udzielić współczesności. A przecież nie idealizuje, nie przesadza, nie wynaturza. Liczy się z faktami, każe kochać, to, co istotnie warte kochania. Jakże odbija to, co on mówi w wyżyn prawdziwego znawcy, od czysto tendencyjnych wywodów Boya, który wynosząc Mickiewicza, postanowił poniżyć to co go poprzedziło! Tu triumf odnosi przedmiotowość badacza nad temperamentem artysty, co chce dowieść swej tezy za wszelką cenę...

I dlatego podręcznik staropolskiej literatury Kleinera mogą użytkować nie tylko uczniowie szóstej klasy gimnazjalnej, ale i wszyscy ci, co jej nie przeszli albo przeszli źle. Do takich zaś liczyć się może całe starsze pokolenie, które nie znało jeszcze Chrzanowskiego we wszystkich dzielnicach Polski a czerpało swe wiadomości z niestawnej pamięci podręcznikarzy, o których nazwisku woła zamilczec.

Ossolineum, które wydało książkę Kleinera, wyposażyło ją w ilustracje bardzo udane i dobrane. Balicki i Maykowski mają uzupełnić zarys autora wypisami i materiałami pomocniczymi. Niewątpliwie złoży się to na całość spójną i obmyślaną. Nie można zaś wątpić, że Kleiner da nam również zarys literatury wieku XIX., gdyż wtedy powstanie dla naszych szkół niezbędna całość. Chrzanowski dotąd nie ogłosił bowiem swego drugiego tomu, co czyni z jego podręcznika rodzaj torsa. Brak nam nadto podręcznika uniwersyteckiego z bibliografią. Stoimy pod tym względem niżej, od wszystkich narodów zachodnich, gdzie nawet Czesi wyprzedzają nas niepospolite. Młodzież musi posilkować się różnymi dziełami mniej lub więcej udatnymi, nieharmonijnymi, jednostronnymi. Brückner nie odpowiada ani metodą ani stylem czasem dzisiejszym. Dobrze się stało, że przynajmniej szkoły średnie nie potrzebują się żalić na brak niezbędnej książki. I tu trzeba pamiętać o zasłudze Dobrzyckiego, który odszedł od swego wielkiego dzieła w polowie drogi.

Dr. T. Grabowski.

Poznań.

*) J. Kleiner, Juliusz Balicki, Stanisław Maykowski: „Literatura polska” T. I. Cz. II. Lwów 1932.

Pisma nadesłane

„**Tęcza**”. Zesz. 51/52. Treść: X. J. Prądziński: „Pogrom szatana”. — K. Alberti: „Sztandar”. — E. S. Stec: „Powitanie”. — „Prośba”. — „Ujrzenie”. z chem do Was przychodzimy”. — W. Lam: „Proces europeizacji sztuki polskiej”. — K. M. Morawski: „Prawdziwe oblicze Augusta Moenego”. — J. Wojnar: „Dzieło wiary, sztuki i techniki”. — M. H. Szpyrkówna: „Średnio-wieczniczy”. — Dr. J. Sztudynger: „O Don Kiszocie i donkiszotyźmie”. — Z. Nowakowski: „W podwójnym nelsonie protekcji”. — A. Koel: „Traktat przyjaźni”. — Brat Cezary: „W królestwie wiecznej ciszy”. — A. Koehlerówna: „Dekadent i fantasia”. — J. Kisielewski: „Teresa i Piotr”. — J. Staszewski: „Obrona skarbów jasnogórskich”. — J. Kisielewski: „Nowoczesna komedia”. — Notatki. — W. Noskowski: „Zaczęło się trzęsienie ziemi”. — Wynik ankiety. — Z wystaw. — Powieść i nowela. — Rozrywki i wystawy.

„**Śpiewak**”. Nr. 12. Treść: St. M. Stoiński: „O muzykantach i ich instrumentach w polskiej kołodziej”. — W. Fabry: „Współpraca genialnego kompozytora z wielkim śpiewakiem”. — St. M. Stoiński: „Jubileusz Lutni - Macierzy we Lwowie”. — II Wszechpolski kongres muzyki religijnej w Krakowie. — Koncert „Ognia” w Katowicach. — F. Starzewski: „Ś p. Alojzy Dworzaczek. Ś p. Leon Chojecki”. — St. M. Stoiński: „Vincent d'Indy”. — Kronika. — W. F.: „Muzyka z płyt gramofonowych”. — Czasopisma. — Wiadomości i komunikaty. Adr. Red.: Katowice, ul. Dąbrca 4.

ŻYCIE KULTURALNE

PROJEKTY OPERY „CENTRALNEJ” I JEJ NIEDOBRE HOROSKOPE

Z Warszawy donoszą nam:

Upadł, jak donosiłem, projekt, aby w tym sezonie uruchomić t. z. operę „centralną”, czy „reprezentacyjną”, która rezydowałaby w Warszawie, a objędziała od czasu do czasu różne miasta polskie. Kwestja sezonu następnego, również zaciemnia się coraz więcej.

Przedewszystkiem odpada już definitywnie, jak się zdaje. Lwów gdzie Towarzystwo Przyjaciół Opery zorganizowało przedstawienia na własną rękę i to systemem rozumnym, bo za subwencją doraźną od każdego przedstawienia. Jest to dla miasta gwarancja że nie będzie miało żadnych deficytów niespodziewanych, jak to jest nieuniknione przy prowadzeniu teatru muzycznego na własną rękę.

Warszawa ma już także prowizoryczne przedstawienia operowe, ale te nie przedstawiają się zachęcająco dla opery „centralnej” czy jakiegokolwiek innej. Pierwsze przedstawienie było zapełnione, dalsze już coraz mniej a tymczasem zaraz po pierwszym niektóre dzienniki (inspirowane zapewne przez artystów członków zespołu) wystąpiły do miasta z żądaniem dopłat w gotówce, podczas gdy gmina zamierza dawać tylko gmach, dekoracje i kostiumy, uważając iż poza tem opera powinna utrzymywać się z poparcia publiczności, o ile jest potrzebna. To żądanie, nazbyt może pospiesznie ujawnione, zaszkodziło projektowi „centralnemu”, zwłaszcza gdy złączył się z nim prognostyk tak niedobry, jak nieduża frekwencja kasowa. Można było sądzić że cztero - miesięczna przerwa w przedstawieniach wygłodzi publiczność, tymczasem tego nie widać.

Razem z rosnącym kryzysem gospodarczym, nie są to okoliczności, które wróżyłyby operze „centralnej” wyjście ze stanu projektów, zwłaszcza że inne miasta bądź próbują urządzić się same, przynajmniej na próbę (jak Lwów) inne zaś odnoszą się krytycznie do przedsięwzięcia, przy którym zaangażowałyby swoje fundusze na teatr muzyczny w Warszawie, nie mając pewności co, ile i w jakim gatunku dostaną same.

T. W.

NAUKA

Z życia filologów. Ze Lwowa piszą nam: Jedno z najruchliwszych kół Polskiego Towarzystwa Filologicznego, koło lwowskie odbyło roczne zebranie. Prezes dr. Smialek scharakteryzował roczną działalność Koła i jego udział w życiu Towarzystwa, które centralnie ma właśnie we Lwowie. Przypomniał uroczyste obchody ku czci zasłużonych filologów prof. Zielińskiego i prof. Witkowskiego, dalej udział w zjazdach filologicznych polskich i zagranicznych, w wyjazdach naukowych do Grecji, Włoch i Jugosławii. W ubiegłym trzecieciu Koło odbyło 34 posiedzenia naukowe, na których omówiono najróżniejsze zagadnienia z filologii klasycznej i humanizmu polskiego. Sekretarz Koła, prof. Szczerbański złożył sprawozdanie szczegółowe, poczem doc. dr. Fr. Smolka wygłosił referat pt. „Z dziejów donioślejszych hipotez”. W wyniku wyborów prezesem zarządu został ponownie dr. W. Smialek, a wiceprezesem — doc. dr. Jarecki. (kl)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Wystawa Rjepina w Czechach. Z Pragi donoszą nam: W Kralowym Hradcu odbywa się w miejskim Muzeum przemysłowym wystawa dzieł malarzy rosyjskich. Jej „gwoździem” są obrazy Ilij Rjepina, znakomitego malarza rosyjskiego, który umarł w zeszłym roku jako wiekowy starzec. Jest ich trzydzieści pięć, w tem także studja. (mp)

KRAJOZNAWSTWO

„Z polskiej krainy kontrastów”. Pod tym tytułem zamieszcza „Ilustracja Polska” ciekawy feljton krajoznawczy z okolic polskiego zagłębia naftowego. Głównymi jego ośrodkami są miasteczka Borysław i Drohobycz. Spotykamy w nich przedziwne kontrasty: obok wspaniałych, wielopiętrowych budowli — wala się parterowe rudery obok wspaniałych fortun — skrajna nędza. Zagłębie naftowe drohobycko - borysławskie oddawna uchodziło za ziemię, obfitującą w bogactwa. Lasy pełne zwierzyzny, urodzajna gleba, warzelnie soli stanowiły przyrodzone jej skarby. Odkrycie w ubiegłym stuleciu bogatych pokładów nafty podniosło jeszcze jego znaczenie. Ale o zagospodarowaniu kraju nie myślały zupełnie c. k. rządy austriackie. Wyciągano zeń wszystko, co się dało. To też przy bogactwie ziemi miasteczka na niej wyrosłe przedstawiają smutny widok. Opisując Drohobycz, autor feljtonu (Ger.) wspomina o starym kościele parafjalnym ufundowanym w roku 1392 przez króla Władysława Jagiellę. Kościół ten pamięta najazd Tatarów, którzy zrabowali miasto i światylnię w roku 1448; ślady rabunku przechowały się do dziś na grobowcu Katarzyny Ramulitowej, znajdującym się w kościele. Interesujący artykuł ilustrowany jest obficie doskonałymi fotografiami. (tk)

NA MAZURACH

UCZNIOWIE JAKO REGJONALIŚCI

Z Działdowa piszą nam:

Nie potrzeba udowadniać, jaką pomocą może stać się szkoła i młodzież szkolna przy wszelkich badaniach regionalnych. Znając dobrze swój region, przez lud za „swoich” uważana, może zebrać i dostarczyć takie materiały, do jakich zawodowy badacz ma dostęp utrudniony. Czego się nie opowie obcemu, to z łatwością wydobyc może dziecko ludu. Szkoła mając w swych wychowankach niejako liczny zastęp pracowników, może dając im odpowiednie instrukcje i zachętę, zgromadzić w swym zakresie bogaty materiał do studjów regionalnych.

Badania te, ważne i pożyteczne we wszystkich zakątkach kraju, nabierają specjalnej doniosłości tam, gdzie dzięki nim można stwierdzić polskość kultury ludowej. Takim regionem jest powiat działdowski, region mazurski. Od dziesięciu lat istnieje w naszym mieście seminarjum nauczycielskie, które wykształciło cały zastęp Mazurów i Mazurek, aby wśród swego ludu umacniał polskość. Zyskało też sobie nienawistną u Niemców nazwę „kuźni polskości”, nazwę, którą się szczyli. Otóż przed pięćmi laty powstało w seminarjum uczniowskie kilka krajoznawcze, a jego członkowie byli bardzo czynnymi współtwórcami Muzeum Mazurskiego w Działdowie.

Mnóstwo zabytkowych przedmiotów, które zginęłyby i zniszczyły na strychach, zostały przez nich wyszperane i ocalone. Wydobyli stare zapomniane książki, drukowane gotykiem t. z. „krakowskim szryftem”, wynaleźli oryginalne barwne kafle z polskimi napisami, wykonane przez Karpowiczów w Niborku przed stu przeszło laty, powiększyli zbiory numizmatyczne jedną monetą polską z ziemi wykopaną. Dzięki młodzieży seminaryjnej, której z pomocą śpieszą również dzieci ze szkół powszechnych, znalazły się w Muzeum liczne, wyszły już z użycia sprzęty domowe: krosna, skrzynie malowane, „kołki”, motowidła, gaśnice, „koski”, czyli ule. Młodzież zbiera rozrzucone po polach i drogach działdowskich skamieliny, uzupełniając muzealne kolekcje mineralogiczne.

Prac adla Muzeum prowadzona jest systematycznie. Młodzież seminaryjna pracuje i dyżuruje, naprawia sprzęty, a przedewszystkiem, mając żywy kontakt z ludnością regionu, pilnuje, aby każde znalezisko, dokonane wypadkowo przez ludność, było zbadane i ściągnięte do Muzeum. W ten sposób udało się ocalić niejedne rogi i inne przedmioty. Odkryciami prehistorycznymi zainteresowali się uczeni: prof. Uniw. Poznańskiego, dr. J. Kostrzewski, który wśród nich wynalazł przedmioty z II. i I. wieku przed Chrystusem i prof. Uniw. Warszawskiego, dr. Wł. Antoniewicz, który poświęcił specjalną rozprawę klamerce z brązu z II. w. po Chrystusie.

O odwiecznej polskości Mazurów świadczą również zabytki piśmiennictwa, poezji ludowej, zbierane skrzętnie. Młodzi Mazurzy spisali już około stu bajek i legend w gwarze, pieśni, przysłowia, zwyczajy i zabobony. Zbiorem tym zainteresował się krakowski uczonec prof. dr. K. Nietsch.

Okolo dwudziestu wiosek mazurskich posiada już opracowane przez młodzież monografie, które będą cennym materiałem dla autora pracy o powiecie „Mapa osadnictwa polskiego”, syntetyczny model chaty mazurskiej, rysunki starych budowli drzewnych, modele okien, szczytów i „sparogów” — wykonane przez seminarzystów stanowią silne dowody polskich pierwiastków w kulturze Mazurów.

R. D.

Książki nadesłane

Ronald A. Knox: „Czyja ręka”. Księgarnia św. Wojciecha, Poznań, 1931.

Elżbieta Schmidt-Paul: „Śladem bohaterów”. Księgarnia św. Wojciecha, Poznań, 1931.

Francis Jammes: „Bóg w serduszkach dzieci”. Księgarnia św. Wojciecha, Poznań, 1931.

Ludwika Jeleńska: „O Janku, który umiał chcieć”. Księgarnia św. Wojciecha, Poznań, 1931.

„Dzieje stenografii”, wydane przez Zespół Tow. Stenograficznych systemu Polńskiego na Woj. Śląskie. „Ogólne dzieje stenografii” przez Stefanję Bobrowską. „Teoria i dzieje stenografii polskiej” przez dr. Szymona Tauba, Katowice, 1931.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Czy zmierzchny małych warsztatów?

Jest jeden rzadki punkt, co do którego zarówno socjaliści, jak i ekonomiści liberalni są ze sobą w zgodzie: jedni, jak drudzy przyznają pierwszą doniosłość — prawu koncentracji. Pod tem mianem należy rozumieć prąd ku jednoczeniu się sił wytwórczych w jednym przedsiębiorstwie. Przejawem działania tegoż prawa o życiu gospodarczym jest istnienie wielkiego przemysłu.

Apostół socjalizmu, Marx miał niechętną pogardę dla rzemiosła i dla drobnego przemysłu i twierdził, że wspomniane „drobnoustroje“ produkcyjne odpowiadają okresowi niskiego rozwoju społecznego. „Ustrój ten — powiada autor „Kapitału“ — nie dopuszcza koncentracji, współdziałania na szerszą skalę i użycia maszyn; uwiecznienie tego ustroju byłoby skazaniem ludzkości na miernotę we wszystkich kierunkach“. Zresztą nie tylko ze względów gospodarczych socjaliści (o ironjo!) są „zwolennikami“ wielkiego przemysłu: stwierdzają oni, że koncentracja przemysłu proletaryzuje masy i przeciwstawia potężnemu liczebnie proletariatu coraz mniejszą ilość kapitalistów. Socjaliści wierzą, iż przyjdzie dzień, w którym prawo koncentracji doprowadzi do skupienia wszystkich środków produkcji w ręku paru jednostek, a całą masę wytwórców samodzielnych zepchnie do rządu robotników, płatnych przez owych przedsiębiorców. Wystarczy wówczas wywłaszczyć tych paru wielkich kapitalistów i raj socjalistyczny zapanuje na ziemi! Tak to, grzebiąc grób rzemiosła i drobnemu przemysłowi, socjaliści ideal swój dostrzegają na szczytach wielkiego przemysłu.

Nieco inne jest rozumowanie ekonomistów ze szkoły liberalnej. Również i oni uważają, że drobny przemysł zaniknie, bo ulegnie przemożnej konkurencji wielkiego przemysłu. Przecież wielki przemysł produkuje taniej, bo technicznie stoi wyżej, bo masowo nabywanie surowców i taki sam transport towarów obniża cenę! To też, zdaniem tych ekonomistów, mały producent nie będzie w stanie obronić się przed swoim potężnym przeciwnikiem i polegnie...

Oto co mówi teoria: socjalistyczna z jednej strony, liberalna z drugiej. A praktyka co wykazuje? Coś wręcz przeciwnego prawu koncentracji.

„Walą się dęby, ale trzcina gnę się, lecz nie łamie“. Takim to zdaniem możemy określić zjawisko — jakiego jesteśmy świadkami: — upadku potężnych placówek gospodarczych z jednej, a vegetacji drobnych firm z drugiej strony. Mały noszą kryzys łatwiej od dużych... Czem się to tłumaczy? Słuszną odpowiedź na to pytanie daje p. Henryk Tenenbaum na łamach „Tygodnika Ilustrowanego“, pisząc:

„Wielkie nowoczesne, kosztowne inwestycje są opłacalne tylko wówczas, gdy są całkowicie zatrudnione, gdy ich zdolność wytwórcza jest całkowicie wykorzystana. W przeciwnym bowiem wypadku — braku zatrudnienia w nowoczesnych, wielkich fabrykach — koszty wytwórczości w nich są wyższe, niż w fabrykach nie zmodernizowanych“.

Innymi słowy: cały wielki przemysł w Stanach Zjednoczonych, w Niemczech itd., a także i w Polsce zmodernizował, kosztem milionowych inwestycji, swoje urządzenia fabryczne. Amortyzacja tych inwestycji jest tak szalenie wysoka, że wymaga bardzo wielkiego zbytu dla produktów. O-tóż podczas kryzysu zbyt towarów zwięźlił się. I co się okazuje: że wielki przemysł produkuje drożej od średniego i małego, niezmmodernizowanego!

Taki to rewanż zgotowali sobie maluczcy, poniewierani, poszturkiwani, wyśmiewani... Zyczymy im w tym nowym roku, aby nadal wytrwali i przetrwali te ciężkie czasy!

Krótkie informacje gospodarcze

— Związek prywatnych mleczarni na Pomorzu na ostatnim swem zebraniu postanowił wprowadzić pełną standaryzację

— Najstarsze przedsiębiorstwo w Olsztynie pamiętające jeszcze przedrobiorową przynależność Prus do Polski: — „Waldschlösschen-Brauerei“ — zawiesiło wypłaty.

Potrącenia na amortyzację przy podatku dochodowym od nieruchomości

Potrącenia na amortyzację własności nieruchomości przy określeniu dochodu netto do podatku dochodowego skutecznia się na podstawie rozporządzenia wykonawczego min. skarbu z dn. 14 maja 1921 r. (Dz. U. N. 48, poz. 298), przyczem za podstawę oszacowania może służyć 1) ostatnia cena nabycia budynku, dokonana nie w warunkach wyjątkowych, 2) ocena znawców co do wartości budowlanej i 3) wysokość sumy ubezpieczenia od ognia.

Na tę amortyzację pozwala się potrącać 1—2 proc. wyżej określonej wartości budynków mieszkalnych i 4 proc. budynków fabrycznych. W Wielkopolsce na podstawie porozumienia zarządu Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości z władzami skarbowymi ustalono dotychczas za normę do amortyzacji 1—2 proc. sumy ubezpieczenia budynków od ognia. Naszem zdaniem, było to zupełnie słuszne, gdyż Krajowy Zakład Ubezpieczeń od ognia w Wielkopolsce, w którym się przeważnie ubezpieczają właściciele domów, przyjmuje za podstawę do ubezpieczenia nie stałe normy, a zmienia je stosownie do wzrostu lub spadku kosztów budowy w danym okresie.

Obecnie na skutek zmian personalnych we władzach Wielkopolskiej Izby Skarbowej — kierownik wydziału podatków dochodowych nie chce uznać tej zasady za słuszną, a proponuje i przeprowadza za podstawę do amortyzacji wartość budynku, oszacowaną w pewnym stosunku do jego dochodowości brutto, która, jak wiadomo, ograniczona jest normami, przewidzianymi w ustawie o ochronie lokatorów z kwietnia r. 1924.

Ponieważ pod słowem „amortyzacja“ rozumie się odpisy na zużycie rzeczywiście wartości budowlanej danej nieruchomości, więc takie stanowisko Izby Skarbowej w Poznaniu nie jest niczem uzasadnione, a tłumaczy się tylko względami fiskalnymi, w myśl obecnie modnej zasady: „brać pieniądze, skąd się da“.

Z tego powodu zarząd Towarzystwa Właścicieli Domów w Poznaniu zwrócił się z zapytaniem do władz odpowiednich stowarzyszeń w innych miastach, aby przekonali się, jakie normy są stosowane przy potrącaniu na amortyzację w innych okręgach skarbowych i otrzymał dane następujące:

W Warszawie na podstawie konferencji odbytej w dniu 2 czerwca 1927 r. w Izbie Skarbowej, władz teje z

przedstawicielami: Stow. Właścicieli Nieruchomości m. st. Warszawy, Tow. Kredytowego i Tow. Wzajemnych Ubezpieczeń ustalono potrącać na amortyzację budynków mieszkalnych 1,1 proc. szacunku ogniowego, przyczem przedwojenne ubezpieczenie przeliczone zostało w stosunku 1 rubel równy 8 złotym. W Łodzi Urzędy Skarbowe odliczają na amortyzację 1 proc. od sumy ubezpieczenia budynków od ognia w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych. Przedwojenna suma ubezpieczenia budynków od ognia z r. b. przeliczona została w stosunku 1 rubel równy 7,05,6 zł. Z powodu obniżki kosztów budowlanych nastąpiła ta redukcja wartości rubla. W Pomorskiej Izbie Skarbowej właściciele nieruchomości mieszkalnych potrącają 2 proc., przyczem za podstawę obliczenia przeważnie bierze się sumę ubezpieczeniową, ze względu na trudności wypośredkowania innych pewniejszych wartości.

W niektórych wypadkach wprowadza się wartości budowlane, mnożąc ogólną kubaturę przez cenę budowlaną 1 m³ w stosunku 48—60 zł.

W Lwowskiej Izbie Skarbowej praktyka urzędów skarbowych nie jest jednolita. Część tych urzędów przyjmuje za podstawę do amortyzacji sumę ubezpieczeniową od ognia w Powsz. Zakładzie Wzaj. Ubezpieczeń, ustalona na podstawie obecnych szacowań, i potrąca się 2 proc. tej sumy; inne zaś urzędy skarbowe potrącają z dochodu brutto ryczałtowo 40 proc. na podatki, administrację, remont, amortyzację, przyczem władze tych urzędów powołują się na odpowiedni okólnik ministra skarbu, który poleca stosować te normy tylko w tych wypadkach, kiedy właściciel nieruchomości w swych zeznaniach o dochodzie nie podał szczegółowego wykazu i nie poparł go odpowiednimi dowodami. Podobna praktyka istnieje i w krakowskiej Izbie Skarbowej, lecz musimy tu przypomnieć, że największy fiskalizm, odziedziczony po praktykach austriackich, panuje właściwie w Małopolsce. Tego rodzaju względna różnorodność w ocenianiu podstaw do amortyzacji przy zeznaniach o dochodzie właścicieli nieruchomości miejskich tłumaczy się brakiem ścisłości w redakcji rozporządzenia wykonawczego min. skarbu z dn. 14 maja 1921 r., lecz niektóre interpretacje tegoż rozporządzenia przez przedstawicieli pewnych władz skarbowych przekraczają stanowczo zasadniczą istotną treść tegoż rozporządzenia. X.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) Kryzysowy dodatek do państwowego podatku od nieruchomości. W nr. 112 Dziennika Ustaw ogłoszona została ustawa z dn. 17 grudnia 1931 r., ustanawiająca kryzysowy dodatek do państwowego podatku od nieruchomości w gminach miejskich oraz od niektórych budynków w gminach wiejskich, wynoszący 3% podstawy wymiaru podatku od nieruchomości. Od kryzysowego dodatku wolne są budynki mieszkalne, których roczny czynsz nie przekracza 1000 zł. Do tego dodatku nie mogą być pobierane żadne dodatki na rzecz państwa i związków komunalnych. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1932 r. na obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego i traci moc obowiązującą w terminie, który zostanie określony przez rozporządzenie rady ministrów.

(p) Czynności wstępne do wymiaru podatku dochodowego za r. 1932. W myśl art. 46 ustawy o państwowym podatku dochodowym każdy, kto zajmuje mieszkanie, obowiązany był dostarczyć właścicielowi domów lub ich zastępcom w terminie do dnia 1 stycznia 1932 r. listy szczegółowe, obejmujące wszystkie osoby zamieszkałe w jego mieszkaniu w dniu 15 grudnia 1931 r. mające samoistny dochód lub pozostające na utrzymaniu głowy gospodarstwa domowego. Przypominamy, że powyższe listy szczegółowe, otrzymane od głównych lokatorów, wzgl. głów rodziny, obowiązani są właściciele domów lub ich zastępcy przedłożyć właścicielowi terytorjalnie urzędowi skarbowemu w terminie do dnia 15 stycznia 1932 r. wraz z taką samą listą odnoszącą się do ich osoby tudzież z listami głównymi osób zajmujących w dniu 15 grudnia 1931 r. w ich domu mieszkanie lub też pomieszczenia dla zakładów handlowych i przemysłowych z oznaczeniem wysokości rocznego komornego lub wartości użytkowej (o ile mie-

zużycie energii elektrycznej od podatku dla celów własnych przez przedsiębiorstwa, którym udzielone zostały ulgi na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. w sprawie ulg dla przedsiębiorstw przemysłowych i komunikacyjnych. Od podatku zwolnione jest również zużycie energii elektrycznej na cele oświetlenia ulic i placów publicznych. Dalsze paragrafy tej ustawy omawiają podstawy obliczania i poboru kwot podatkowych wskazując, iż odbiorca jest obowiązany do opłacania podatku, regulują tryb postępowania przy poszukiwaniu podatku od uchylających się od płacenia, określają wysokość grzywien za naruszenie obowiązujących przepisów ustawy i wreszcie ustanawia, iż do państwowego podatku od energii elektrycznej zwolnienie są odbiorcy na terenie województw: wolińskiego, poleskiego, nowogrodzkiego, wileńskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego oraz z województwa pomorskiego powiatów: morskiego, kartuskiego, kościerskiego, tczewskiego, gniewskiego, chojnickiego i miasta Gdyni na przeciąg lat 10 od dnia wejścia w życie tej ustawy. Ustawa wchodzi w życie z dn. 1 stycznia 1932 r.

(p) Nadzwyczajny podatek od notariuszy, pisarzy hipotecznych i komorników. W nr. 112 Dziennika Ustaw ogłoszona została ustawa z dn. 19 grudnia 1931 r. o nadzwyczajnym podatku od niektórych zajęć zawodowych, a mianowicie: od notariuszy (rejontów), pisarzy hipotecznych i komorników. Za podstawę obliczenia wysokości tego podatku u notariuszów i pisarzy hipotecznych służy dochód, osiągnięty z tytułu opłat, pobieranych za spełnianie swego zajęcia zawodowego, zaś za podstawę obliczenia wysokości tego podatku od komorników służy dochód, osiągnięty przy spełnianiu tego zajęcia zawodowego, a ustalono przy obliczaniu ogólnego dochodu dla wymiaru państwowego podatku dochodowego w myśl ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. 1925 r. nr. 58, poz. 411) wraz z późniejszymi zmianami. Pierwsze obliczenie nadzwyczajnego podatku uskutecznił będzie od dochodu, osiągniętego z zajęć zawodowych w 1932 r. kalendarzowym, przyczem nadzwyczajnemu podatkowi podlegają osoby, których dochód roczny przekracza kwotę 12 000 zł. Opodatkowaniu podlegają dochody, osiągnięte w ostatnim roku kalendarzowym, poprzedzającym rok podatkowy, zaś pierwszą zaliczkę na poczet tego podatku należy wpłacić do dn. 15 lutego 1932 r. Termin płatności nadzwyczajnego podatku ustanowia się na dzień 1 listopada każdego roku podatkowego. Nadzwyczajny podatek oblicza się według następującej skali: ponad 12 000 do 16 000 zł wysokości dochodów — 3% wa stopa podatku; ponad 16 000 do 20 000 — 4%, ponad 20 000 do 28 000 — 5,5%, ponad 28 000 do 36 000 — 7%, ponad 36 000 do 48 000 — 8%, ponad 48 000 do 64 000 — 10%, ponad 64 000 do 80 000 — 13% ponad 80 000 do 112 000 — 16%, ponad 112 000 do 176 000 — 18% i wreszcie ponad 176 000 zł — 20% wa stopa podatku. Podając powyżej najgłośniejsze momenty tej ustawy dodać należy, iż wchodzi ona w życie na całym obszarze R. P. z dniem 1 stycznia 1932 r.

Z KRAJU

(k) Kontyngenty przywozowe. W związku z wprowadzeniem zakazów przywozu na dalsze artykuły, których lista ogłoszona została w Dzienniku Ustaw nr. 111 z dn. 29 grudnia 1931 r. Izba Przemysłowo - Handlowa w Poznaniu komunikuje, że wnioski o pozwolenie przywozu należy składać w Izbie Przemysłowo - Handlowej na I kwartał br. najpóźniej do dnia 6 bm., gdyż posiedzenie Centralnej Komisji Przywozowej dla podziału kontyngentów przywozowych odbędzie się już w dniu 8 bm. Wnioski należy składać na każdy towar i na każdy kraj pochodzenia oddzielnie i na przepisowych formularzach, które można otrzymać bezpłatnie w Izbie Przemysłowo - Handlowej. Dla uzyskania pozwolenia przywozu firmy muszą przedłożyć dowody, że wykupiły świadectwo przemysłowe najmniej II kat. handl., zaś firmy przemysłowe najmniej III kat. przem. Według telefonicznie otrzymanej informacji z Centralnej Komisji Przywozowej wnioski o pozwolenie na przywóz towarów z Niemiec nie będą uwzględniane. Pozwolenia przywozu można zatem uzyskać tylko dla towarów pochodzących z państw, które mają z Polską uregulowane stosunki handlowe. O bliższe informacje należy zwracać się do Izby Przemysłowo - Handlowej w Poznaniu. Ponieważ nie wszystkie firmy zdążą w tak krótkim terminie zorientować się w nowo wydanych zakazach przywozu i złożyć na czas wnioski, Izba starać się będzie o uzyskanie przydziałów również dla firm, które zgłasza się w terminach późniejszych. Izba jednakże zwraca uwagę, że dla wielu artykułów kontyngenty przywozowe wyczerpują się z początkiem kwartału, co uniemożliwia przychylnie załatwienie wniosków nadchodzących w terminach późniejszych.

(k) Nowe rozporządzenia. Ostatni z ubiegłego roku numer Dziennika Ustaw (113) zawiera 3 rozporządzenia min. skarbu, a mianowicie w sprawie ustawy z 16 X. 1931 o opodatkowaniu piwa, w sprawie zmiany numeracji niektórych urzędów skarbowych i w sprawie zwrotnych naczyn po wyrobach monopolu spirytusowego.

W największym mieście świata

New-York, w grudniu.

Nowy Rok wraca do N. Yorku. — Co 6 minut dziecko, co 12 minut ślub. — W r. 1950 miasto - potwór o 20 milionach ludności. — N. York pod ziemią. — Gdzie się pomieści 10 milionów aut? — Miasto, w którym nie widać nieba.

Niebawem zawita do nas Nowy Rok. Jak też będzie wyglądał? Dawniej wybiegał na salę balową jako urocz. tłuszcik dziecko, czasem, jako wdzięczny pazik, wesoły, rozkosznie uśmiechnięty i łaskawy. Dziś pesymiści chętnie wyobrażają sobie „Pana 1932” jako Mahatmę Gandhiego — w sensie chudości i golizny. Dobrze i to dla odmiany. Zawsze ciekawiej oglądać postać Nowego Roku, która by stanowiła do pewnego stopnia jego exposé. Niby nowy premier. Wkracza — obejmuje władzę — mowa — plan. Przynajmniej audytorjum orientuje się czego należy się spodziewać.

W Nowym Roku zeszły Nowy Rok pojawił się w pewnym klubie jako olbrzym zakuty w stal i żelazo. Nad kwadratową metalową głową zapalały się elektryczne iskry, płonęły niesamowicie rubinowe oczy, palce — szpony z drutów, zamiast serca zegar. Wszedł zimny, potężny przy akompaniamencie chrzęstu kót, bicu zegarów, gongów i ryku syren. Umilkły sentymentalne skrzypce, a rozspiewanej gitarze hawajskiej ze strachu (podobno) stanęła dęba... struny. Stalowy Nowy Rok przeszedł przez salę, niby triumf techniki, uosobienie kultu maszyny, elektryczności. Nie obiecywał nic, prócz nowych wynalazków, prócz rozwoju techniki.

Może nieświadomie autorzy pomysłu doskonale zaprezentowali nie tyle Nowy Rok, ile... Nowy Jork. Przyszły New-York, który z każdym rokiem coraz bardziej nabiera wyglądu jakiejś potwornej maszyny. Niejeden umysł docieka, czemu się stanie to miasto z biegiem lat? W jaki sposób można będzie zaspokoić potrzeby mnożących się milionów ludności? W r. 1930 New-York posiadał 6,5 miliona ludności; rozwój miasta postępuje w tym tempie, że w r. 1950 liczba ta wzrośnie do 20 milionów. W New-Yorku co 6 minut rodzi się dziecko, co 12 minut odbywa się ślub; co 52 sekundy przychodzi pociąg pasażerski; co 2 godziny statek transatlantyczny; co 51 minut wyrasta nowa budowla, a co 10 minut otwiera się nowy sklep.

Najwyższe drapacze, najwięcej wind, najwięcej samochodów, najwięcej mostów... A jednak przy potwornym rozwoju niekoronowanej stolicy Stanów Zjednoczonych wszystko to wkrótce stanie się za mało, niby za ciasne ubranko dla wzrostka. O tem trzeba pomyśleć zgóry. 20 milionów ludności w 1950 roku! To znaczy conajmniej 10 milionów aut. Gdzie się to będzie poruszało? Jak clark będzie mógł przybyć na czas do pracy, kiedy do city nie można się docisnąć? Jak zapewnić bezpieczeństwo pieszym?

Embarras de richesse. O rekordy niema zmartwienia. Wszystkie — i długości, i szerokości, i wysokości już są wzięte. Potworne miasto, rozrastające się wszędy rośnie jednocześnie w głąb ziemi. Poza olbrzymią siecią t. zw. „subway” czyli kolei podziemnej, New-York posiada jeszcze liczne podziemne tunele. Najdłuższy z nich łączy New-Jersey z New Yorkiem. Przybiega nim dziennie kilkadziesiąt tysięcy aut. Wnętrze tunelu wyłożone białymi kafkami i jasno oświetlone, a zadaniem policjantów jest „podpedzać” ospałe samochody: ruch jest jednostronny, niema zupełnie pieszych i dlatego ustanowiono przepisową szybkość jazdy. Auta mkna w zawrotnym tempie, wolna jazda jest wzbroniona. Już teraz przystąpiono do opracowywania planów kilku podobnych tuneli w przewidywanym rozroście miasta.

Poza komunikacją w mieście - olbrzymie powstaje jeszcze kwestja garażów. Gdyby wszyscy właściciele aut, zafatwiający interesy na mieście, zechcieli pozostawić swoje maszyny na ulicy, całe dzielnice byłyby stale zabarykadowane. Ażeby uniknąć zatorów powstał projekt budowania garażów podziemnych. W środku miasta będą one budowane na głębokości 20 pięt pod ziemią, a obsługiwane przez specjalne windy.

Ilość nowych drapaczy wzrasta w New-Yorku z roku na rok. Ulice coraz bardziej upodobniają się do stalowych, zamkniętych pudeł. Trzeba bardzo wysoko podnosić głowę, ażeby zobaczyć skrawek nieba. Noca nad miastem płonie czerwona luna, mechanizm stalowego potwora nigdy nie ustaje w pracy. Gdyby nie Cen-

tral - Park, możnaby tu zapomnieć, że są na świecie drzewa i istnieje zielona trawa. Roxy.

Karły w środku Afryki

Wiedziano od dawna, że w środku Afryki żyje lud karłów, lecz ponieważ lud ten był bardzo pierzchliwy i stąd niedostępny, wiadomości o tych pigmeach były bardzo skąpe. Dopiero w ostatnim czasie udało się podróżnikom zbliżyć się do tych krasnoludków i zebrać o nich nieco ciekawszych informacji.

Karły w Kongo belgijskiem są wzrostu dzieci 10 do 12 letnich, mają czoło niskie, wystające kości policzkowe i wypukłe kości nad oczami. Kolor ich skóry nie jest czarny, jak u murzynów, lecz ponieważ żyją stale w zaroślach, przybrał kolor oliwkowy. Jest to lud koczowniczy, żyjący w grupach po kilkanaście i kilkadziesiąt osób. Domów stałych nie posiadają, lecz budują sobie jedynie na noc szałas z gałęzi i liści. Mężczyźni są na łowach bardzo zręczni i polują nawet na grubego zwierzka, aczkolwiek posługują się tylko nożem i łukiem. Zwinność ich jest wprost nieprawdopodobna, a na drzewo wdrapują się z małą szybkością.

Główne pożywienie ich stanowi mięso, nabywają atoli także u sąsiadów chętnie owoc i jarzynę. Są oni jednakże do tego stopnia pierzchliwi, że mięso kładą nad brzegiem lasu, poczem chowają się do lasu i czekają, aż mięso wymienione zostanie na inne produkty. Aczkolwiek nie należą oni do ludożerców jak sąsiednie szczepy Arande, to przecież są oni bardzo złośliwi. Mimo, że żyje ich w lasach wiele tysięcy, władze belgijskie nie zdolały dotąd od nich ściągnąć żadnego podatku.

Ekspedycja belgijska, która zwiedzała północno - wschodnie części państwa Kongo, obserwowała karłów nad rzeką Kuri. Mężczyźni wyglądali wcale nie brzydko. Na głowie nosili oni czapki z skóry lamparta, ozdobionej ogonami małpiemi i piórami. Biodra opasane mieli pasem skórzanym, na brzuchu i twarzy byli tatuowani na czarno. Ozdób nie posiadali żadnych. Także w południowej części Kamerunu między wybrzeżem a pierwszemi wylotami gór odkryto lud karłów, zwanych się Bekwelami. Są to myśliwi, którzy w grupach po dwie lub trzy rodziny koczują w najgęstszych lasach dziewiczych i zatrzymują się w jednym miejscu najwyżej na kilka miesięcy. Mężczyźni polują, podczas gdy kobiety opiekują się dziećmi lub zbierają w lesie jagody i inne owoce. Sprzet łowiecki stanowią siła i zatraski tu i owdzie także fuzje najstarszego typu. W i P.

Sprawa o nagość

Już kilkakrotnie przed sądami paryskimi, toczyły się sprawy o nagość. Dyrektorzy różnych teatrów, impresarjowie itd. żądali od zaangażowanych kobiet, aby, tańcząc, np. „tanec serpentynowy”, ukazywały się oczom publiczności jak najmniej ubrane. Tymczasem niektóre z tych pań, uważając zupełną nagość za rzecz nieprzyzwoitą, nie chciały się rozbiierać do tego stopnia, jak tego żądał dyrektor. Obecnie sprawę tę postawiono, że tak się rzeknie, na punkcie zasadniczym. Tancerka, panna Lorizza Lizzi, której podczas tańca zdjął kazano obfite boa, zakrywające zanadto wdzięki, nie chciała do tego dopuścić, twierdząc, że jako niepełnoletnia, zostaje pod opieką ojca, który się zgodził na jej kontrakt pod warunkiem, że nagość nie dojdzie do bezwstydu. Przytem pokazała swoją metrykę — kobiety, mające 17 lat, łatwo dają się nakłonić do pokazania metryki — jako dowód, że pozostaje pod bezpośrednią opieką rodziców, a ojciec jest własnoręcznie podpisany na kontrakcie. Impresarjo twierdzi, że kwestja ojca i rodziców nie gra, w tym wypadku, żadnej roli, a panna Lizzi nie ma prawa ukrywania swych wdzięków, bez żadnych zastrzeżeń. Obie dwie strony odwołały się do wyroku sądowego. Impresarjo obstaje przy swych wymaganiach; panna Lizzi powierzyła swą sprawę adwokatowi. Sprawa toczyć się ma niebawem, wobec bieglej, wyznaczonych w tym celu przez Komitet Związku Artystów. Rozstrzygnięcie sprawy uważają, w świecie artystów teatralnych i t. p., za wyrok zasadniczy a nawet za rodzaj prejudykatu.

Ucieczka z „ziemi obiecanej”

Ciekawe zjawisko, powstałe na tle kryzysu gospodarczego, dające się już od-

Skutki straszliwego tornada w stanie Arkansas w Ameryce Północnej. — Na zdjęciu widzimy miasteczko Camden, dotknięte katastrofą.

czuwać i w Stanach Zjednoczonych, zaobserwowały i podały do wiadomości niektóre dzienniki amerykańskie.

Oto po raz pierwszy w historii Stanów Zjednoczonych, jest reemigracja z Ameryki do Europy większa, niż emigracja do Ameryki. Reemigracja za czas od 1 lipca do 31 października wynosiła 40 000 ludzi, a w tymże samym czasie przybyło do Ameryki 16 000 osób. Należy przytem zwrócić pod uwagę, że wiele tysięcy ludzi opuściło Amerykę drogą przez Meksyk i Kanadę.

Na poważną cyfrę reemigrantów składają się narodowości całego niemal świata. Rzecz ciekawa, że w podanym wyżej okresie czasu zwiększyła się jedynie emigracja Włochów do Ameryki.

Emigranci motywują powrót do kraju nadzieją, że łatwiej im będzie obecne ciężkie czasy przeżyć we własnej ojczyźnie, niż w obcym kraju, który obokrajowcom nie uzcza ani wsparć ani pomocy w znalezieniu zarobku.

Ilu czytelników t. zw. intelektualistów posiada dany kraj?

Kwestja ta była dyskutowana niedawno w Anglii i Francji Wydawca francuski, p. Latzarus, ocenia tę liczbę na 40 000 osób dla Francji; wydawcy angielscy podają jako cyfrę właściwą dla Anglii 20 000 do 100 000; w Stanach Zjednoczonych liczba czytelników wyższej kategorii i upodobań oceniana jest plus minus na

500 000. Zresztą różnice w ocenie są bardzo wielkie: np. krytyk amerykański Lewis Gannet twierdzi, iż, jego zdaniem, liczba czytelników umiejących myśleć samodzielnie nie przekracza w Stanach 5 000.

Czy wiecie, że...

— W miastach jest więcej łysych, niż na wsi, a wśród pracowników umysłowych łysina jest bardziej rozpowszechniona, niż wśród pracowników fizycznych.
— Chustka do nosa weszła w użycie po raz pierwszy w Wenecji w XVI wieku a w Niemczech w połowie XVII wieku, przyczem uważana była jako luksus.
— Górnicy w Ameryce używają ślimaków do badania jakości wody, gdyż stworzenia te są bardzo wrażliwe na skład wody i o ile w wodzie znajdują się bakterje chorobotwórcze lub szkodliwe składniki mineralne, ślimaki zdychają po upływie najdalej pół godziny.

KRONIKA TOWARZYSKA

W czwartek, dnia 7 stycznia 1932 roku, urządza Harcerska Drużyna Wilków Morskich na sali „Boulevard” przy placu Nowomiejskim przedstawienie p. t. „OGNI-SKO HARCERSKIE”. Program obfituje w wesołe sceny z obozu, tryskające prawdziwym humorem harcerskim. — Prócz „Ogniska”, odegran będzie jednoaktówka p. t. „Marynarz”, oraz na zakończenie scena zbiorowa: „Wielka Parada Wilków Morskich”, w której bierze udział przeszło 100 osób. Ceny popularne od 50 gr. do 2 zł. Początek o godz. 19.30. zw 12 605/6

Obrazek z wojny chińsko - japońskiej. Zandarmerja japońska w Tien-Czinie bada ludność chińską przy wejściu do miasta.

Wyższa Szkoła Techniczna i Handlowa w Paryżu (zatw. nst. 1875 r.)
STUDJA INŻYNIERSKIE

Również wydz. przygotow. stud. koresp. i egz. dypl. w jęz. franc. lub niemieck. Program szereg. 11. Rue Perronet Paris 7 e. nw 7387

W sprawach rodzinnych jestem zmuszony

wyjechać

na ok. 8-10 dni. Przyjmuję jeszcze w środę, 6 stycznia od godz. 9-12.

Dr. med. Heider

lekarz spec. w chorobach skóry i dróg moczowych.
Poznań, Wielka 7. zw 12 661

Sprzedam lub zamienię

pierwszorządny skład żelaza i materiałów budowlanych

w pow. mieście w rynku, kilkanaście lat dobrze zaprowadzony. Zapasy towarów na ca 60 tys., wpłaty ca 15 tys. Zgłoszenia kierować pod zw 12662 do Kurjera Poznańskiego.

Generalne przedstawicielstwo

naszego artykułu odda się na Polskę. Poważni reflektanci, posiadający płynną gotówkę w kwocie 20.000.— zł, jako kapitał obrotowy, mają możność otrzymania stanowiska z którym związany jest dochód w wysokości ok. 150 000.— złotych rocznie. Zgłoszenia pod: „L. S. 6760” do Rudolf Mosse, Berlin SW. 100. Tw 781

Księgowy bilansista

w średnim wieku, długoletnia samodzielna praca bankowa, ojciec rodziny, poszukuje posady w instytucji spółdzielczej, względnie prywatnym przedsiębiorstwie. Mięsość obojętna. Zgłoszenia Kurjer Poznański pod zw 12 449

Wzywamy wierzycieli b. firmy

Jakubowicz & Grünberg

do skomunikowania się z nami w sprawie wspólnej akcji „Trocas” Sp. Akc., Warszawa, Długa 50. zw 12 661

SPORT

Hokej na lodzie

Team A i Team B 1:0 (0:0, 0:0, 1:0). Władze PZHL przeprowadzają niesłychane wprost kombinacje, aby przed społeczeństwem usprawiedliwić postanowiony już jakoby wręcz karygodny i niczem nieuzasadniony wyjazd na olimpiadę. Wbrew zapowiedzi, że w Krakowie spotka się w niedzielę polski team olimpijski z Kanadyjczykami skombinowano napad tych ostatnich z obroną polską i znów nasz napad z obroną Kanadyjczyków. Zwyciężył zespół pierwszy uzyskując jedyną bramkę w ostatniej tercji przez Covleya. Wskutek gwałtownej odwilży gra odbyła się nie na lodzie, a raczej na „wodzie” i trwała trzy razy po 15 minut. (tel. wł. — ek)

Wyniki zagraniczne. W turnieju o złoty puchar w St. Moritz „Racing Club de France” pokonał „Cambridge” 3:1 (3:0, 0:0, 0:1) i spotyka się w finale w poniedziałek z „B. S. C.” Berlin. W drugim meczu dnia „H. C. Medjolan” zwyciężył „E. H. C. St. Moritz” 2:1 (0:0, 1:0, 1:1). W Zurychu miejscowy „Grasshoppers” pokonał Oxford niespodziewanie 1:0 (0:0, 1:0, 0:0).

Narciarstwo

Konkurs skoków na Krokwi w Zakopanem odbył się przy bardzo złych warunkach śnieżnych. Gwałtowna odwilż spowodowała że śnieg był bardzo lepki. Drużynowo zwyciężyła S. N. T. T. w składzie Broniek Czech i bracia Marusarze 105.03 pkt., 2. „Wisła” 103.03 pkt., 3. S. N. T. T. II 94.23, 4. Sokół. Indywidualnie: 1. St. Marusarz 36.50, 46 i 53.50, poza konkursem 59.50 mtr z upadkiem, 2. Suszczyk (W) 36.50, 48 i 51.50 mtr., 3. Andrzej Marusarz 35.48, 50 i 47.50. Br. Czech był szósty. (tel. wł.)

Pięściarstwo

„IKP” Łódź i W. K. S. „Wawel” 8:6. Zaszczepny wynik uzyskał w Krakowie „Wawel”, walcząc przeciw najsilniejszej drużynie Łódzian. W poszczególnych walkach rezultaty były następujące: (od muszej do półciężkiej): Spodenkiewicz (I) przegrał na pkt. do Sworzeniewskiego (W), słabo walczący Gracek (I) przegrał w drugim starciu przez k. o. do Hencka (W), Zieliński (I) zaszczytne zwyciężył Chrostka (W), Banasiak (I) remisował z Kisińskim (W), również Garncarek (I) uzyskał ze Studnickim (W) tylko wynik nierozstrzygnięty, Chmielewski (I) pokonał w drugim starciu przez k. o. Flisaka (W) i Stahl (I) zwyciężył przez poddanie się w drugim kole Schaeffera (W). Sędziował p. Wende. (tel. wł. — ek)

„Heros” Berlin i komb. „AKB” Siemianowice 10:6. Berlińczyk przedstawiał się jako całość bardzo dobrze, górując technicznie i taktycznie nad swymi przeciwnikami. Sensacyjny przebieg miała walka Rudzkiego i Wocki, którzy byli bliscy k. o. Gospodarze uzyskali poza tym dwa pkt. walkowerem, wskutek braku przeciwnika

w koguciej. W muszej Klemps (H) pokonał na pkt. Budnioka (A). — W piórkowej — Moehl (H) zwyciężył Bednorza (29 Boguchce). — W lekkiej spotkali się Hoppel (H) i Rudzki; w pierwszym starciu Rudzki posłała przeciwnika do ośmiu na deski, lecz w drugim sam otrzymuje trzy błyskawiczne ciosy sierpowe w szczękę i pada, a wstaje dopiero przy dziewięciu i tylko gong ratuje go od k. o. Na początku trzeciego starcia Rudzki jest nawpół przytomny i zrywa się dopiero pod koniec. Przyznano mu zwycięstwo, lecz nie zasłużył na nie, a wynik remisowy lepiej odpowiadałby przebiegowi walki. W półciężkiej Luedtke (H) pokonał Wildnera (A) w trzecim kole przez k. o. Również Pleuse (H) zwyciężył w drugim starciu przez k. o. Baingę (A) i Genat (H) pokonał na pkt. Kowolika (A). W wadze ciężkiej walczył Blaurock (H) z Wocką. Początkowo Wocka lekceważył swego przeciwnika, który spisywał się doskonale. W drugim starciu Niemiec posyła Wockę kilkakrotnie na deski tak że do końca meczu Polak jest oszołomiony. Mimo to przyznano mu zwycięstwo. Sędziował w ringu Wiener. (tel. wł. — ek)

Międzyklubowe zawody z udziałem „Sokoła”, „Warty”, „HCP”, „PKB” i „Druż. Błękitnej” odbędą się 6 bm. (święto Trzech Króli) o godz. 17 w sali ośrodka.

W Warszawie odbyły się zawody eliminacyjne celem ustalenia reprezentacji na mecz z Poznaniem. W muszej Rothholz (Gw) pokonał Chmielewskiego (Skra), Urkiewicz (M) — Mrozowskiego (L) i Pasturczak (Pol) remisował z Wieczorkiem (C. W. S.); w koguciej: Kazimierski (P) zdecydowanie pokonał Borensteina (M) i Małecką (P) — Wódkowskiego (Skra); w piórkowej: Anders (M) zwyciężył przez k. o. w drugim starciu Olszewskiego (Skra); w lekkiej Bierenzweig (M) zwyciężył Brzóska (Warsz.); w półciężkiej Wysocki (M) zwyciężył Andruszkiewicza (Pol); w średniej remisowali Garbarz (M) z Karpińskim (CWS) i Zygmunt (CWS) z Woźniakiem (Skoda); w półciężkiej Durawa (L) wysoko na pkt. pokonał Hymmera (CWS) oraz w ciężkiej Finn (M) — Kłodasa (IKP). Reprezentację na Poznań ustalono w składzie następującym: Wieczorek (CWS), Kazimierski (Pol), Anders (M), Bierenzweig (M), Brzóska (War), Karpiński (CWS), Mizerski (Polonia) i Finn (M). (tel. wł. — ts.)

Włochy i Szwajcaria 10:6. Spotkanie międzyklubowe rozegrane w Bazylei przyniosło zwycięstwo Szwajcarom w wadze muszej i lekkiej, oraz wyniki nierozstrzygnięte w półciężkiej. (tel. wł. — eb)

Niemcy i Danja 12:4. Spotkanie rozegrano w niedzielę wieczorem w Dortmundzie. Stasch (N) pokonał Chr. Christensena (D), Ziglarski (N) — Jens Nielsen (D), Schleinkofer (N) — Anker Poulsen (D), Schmedes (N) Hirsch Wechtera (D), Kartz (N) uległ C. F. Jensenowi (D), Bernloehr (N) zwyciężył Armand Christensena (D), Schiller (N) — Elgil Christoffersena (D) i Ramek (N) uległ J. Michaelsenowi (D). (tel. wł. — eb)

Piłka nożna

Kto wchodzi do naszej klasy A. Wskutek pomyślnego załatwienia protestu „Wiktorji” jarocińskiej przez POZPN w sprawie rozegranego meczu mistrzowskiego w kl. B. oraz zweryfikowania go w myśl wyroku na boisku który brzmiał 4:3 na korzyść „Wiktorji” — tabela mistrzostw kl. B. OZPN uległa zmianie i na drugie miejsce po „Rawickim K. S.” wysunęła się „Liga”. Te dwa kluby wchodzi w roku bieżącym do A klasy. „Poznanian” odwołała się do Warszawy.

Do klasy B POZPN po ukończeniu rozgrywek w kl. C zakwalifikowali się „Maraton”, „Unja” i „Wiktorja” z Poznania oraz „Sokół” Rawicz. Z klasy B do klasy C spadają natomiast po rozwiązaniu się „Lipno” Stęszew, „Biały Orzeł” Koźmin, „Admira” Poznań i „Sparta” Oborniki. Do klasy B spadły jak wiadomo „HCP” i „OKS” z Ostrowa.

Tennis

W finale gwiazdkowego turnieju w Paryżu Perry (An) pokonał Borotrę (Fr) 3:6, 7:5, 6:1, 6:3; w finale gier pojedynczych pań: Goldschmidt (Fr) — Leila Anet (Fr) 6:4, 6:3. (tel. wł. — ap.)

Życie organizacyjne

Roczne walne zebranie POZPN odbędzie się w niedzielę o godz. 9 w terminie pierwszym w sali p. Jarockiej. Porządek obrad jest tym razem bardzo ciekawy a przebieg zebrania zapowiada się interesująco z uwagi na liczne wnioski oraz poprawki statutu m. i w sprawie dotychczasowych rozgrywek we wszystkich klasach. Wpłynęło tu dwa wnioski zmierzające do podniesienia ilości klubów A-klasowych z 10 jak dotychczas na 14 względnie 16. Ponadto program przewiduje szereg zmian i poprawek statutowych.

Roczne walne zebranie „Legii” odbędzie się o godz. 15 w sali p. Ostańskiego przy ul. Wierzbicice (narożnik ul. św. Czesława). Na porządku obrad m. i kilka poprawek do statutu klubowego.

RADJO

Programy radiofonijne:

Wtorek, dnia 5 stycznia 1932 r.

Poznań (335 m) godz. 11.45 przegląd prasy krajowej; godz. 12.05 koncert z płyt; godz. 13.10 kom. uneteorolog; godz. 13.15 komunikat gospodarczy z Warszawy; godz. 15.45 giełda pien. (tr. z Warszawy); godz. 15.50 program dla najmłodszych „Terenia” — opowiadanie Krystyny Brzozowskiej, obrazek p. t. „Jak orzeszek z dziadkiem od orzechów wojował” — pioska Marji Duszyńskiej (tr. z Warszawy); godz. 16.20 „Walka z brzydota” (cuda nowoczesnej chirurgji), (tr. z Warszawy); godz. 16.40 lekcja jęz. włoskiego; godz. 17.10 „O sposobie prowadzenia sporów” (tr. ze Lwowa); godz. 17.35

popularny koncert symf. (tr. z Warszawy); godz. 19.15 świat książek; godz. 19.30 wiadomości sportowe z Warszawy; godz. 19.35 płyty gramofonowe z Warszawy; godzina 19.45 prasowy dziennik radiowy z Warszawy; godz. 20.00 feljton p. t. „Z szopką po koleżdzie” (tr. z Warszawy); godz. 20.15 koncert popularny (tr. z Warszawy); godzina 21.55 skrzynka pocztowa techniczna (tr. z Warszawy); godz. 22.10 koncert z Krakowa; godz. 22.40 — 22.45 dodatek do prasowego dziennika radiowego (tr. z Warszawy); godzina 22.45 kom. meteorologiczny, kom. policyjne z Warszawy; godz. 22.50 muzyka tańeczna z „Cukierni Nowej”.

Warszawa (1412 m) godz. 11.45 przegląd prasy krajowej; godz. 12.10 płyty gramofonowe; godz. 12.45 płyty gramofonowe; godzina 15.15 „Chwilka lotnicza”; godz. 15.25 „O planowości w pracy”; g. 15.50 program dla najmłodszych; godz. 16.20 „Walka z brzydota”; godz. 16.40 płyty gramofonowe; godz. 17.10 „O sposobie prowadzenia sporów”; godz. 17.35 koncert popularny symf. w wyk. ork. Filharm Warsz. pod dyr. E. Młynarskiego; godz. 19.15 „Książka rolnicza” inż. Władysław Sawicki; godz. 19.35 płyty gramofonowe; godz. 19.45 Prasowy Dziennik Radiowy; godz. 20.00 feljton p. t. „Cyryl i ludzie cyryku”; godz. 20.15 koncert popularny. Wyk.: ork. P. R.; godzina 21.55 skrzynka pocztowa techniczna; godz. 22.10 koncert z Krakowa; godz. 22.50 muzyka lekka i tańeczna.

Programy zagraniczne. Huizen (1875 m) 20.40 koncert wieczorny; Paryż (1724 m) 21.00 „Tristan i Izolda” op. Wagnera; Koenigswusterhausen (1635 m) 14.00 i 16.30 koncert, 20.00 wesoly wieczór, 21.10 koncert orkiestry, 22.30 muzyka lekka; Daventry (1554 m) i Londyn (261 m) 20.00 koncert popularny, 22.20 koncert symfoniczny; Motala (1348 m) i Sztokholm (435 m) 20.00 radiobal; Kalundborg (1154 m) 20.00 koncert; Oslo (1083 m) 20.00 koncert z kościoła; Budapest (550 m) 19.00 muzyka organowa, 20.35 pieśni węgierskie; Wiedeń (516 m) 19.30 transmisja z opery; Medjolan (501 m) 21.00 koncert symf.; Praga (486 m) 19.20 duety, 21.30 rec. skrzypcowy, 22.20 muzyka współczesna; Beromunster (459 m) 20.00 wieczór ludowy; Rzym (441 m) 21.00 koncert.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: N. N. z prośbą o zmianę na lepsze 2 zł; — M. B. z podziękowaniem za wysłuchanie z prośbą o dalsze łaski, 5 zł; — Marja Frackowiakówna z podziękowaniem za łaskę z prośbą o dalsze błogosławieństwo 9 zł; — Radziszewska 5 zł; — P. A. za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowanem 777.40 zł.
Na Tow. „Caritas”: W. B. Długoleśkie zamiast życzeń noworocznych 3 zł; — razem z poprzednio pokwitow. 855 zł.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Marjan Żuromski

najdroższy mój mąż, nasz drogi brat, zięć, szwagier, stryj i wuj, zakończył doczesny swój żywot dnia 2. I. 32 po długich i ciężkich, z aienską cierpliwością znoszonych cierpieniach, opatrzonej Sakramentami św., przeżywszy lat 42.

Pogrzeb odbędzie się 6. bm. z domu żałoby ul. Strzelecka 21, o godz. 3 na cmentarz Ś-to marciński przy ul. Bukowskiej.

Duszę Drogiego Zmarłego polecamy gorącym modlitwom Krewnych i Znajomych. Msza św. żałobna odprawi się w piątek, 8. b. m., o godz. 9 rano w kościele Bożego Ciała.

W ciężkim żalu
żona z rodziną.

dw 2453

Najstarszy Zakład Pogrzebowy P Piasecki, Poznań, Klasztorna 14, Tel. 2762

Dnia 2. I. 1932 r. o godz. 12.30, zmarła opatrzonej Sakramentami św., moja najukochańsza i nigdy niezapomniana żona, kochana mamusia, córka, siostra, bratowa, szwagierka i ciocia, ś. p.

Stefanja z Sowińskich Thiemowa

przeżywszy lat 34. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 6 b. m., o godzinie 14.30, z domu żałoby przy ul. Poznańskiej 38.

W ciężkim smutku pozostali
mąż z dziećmi.

zw 12654/5

Wacław Okoniewski

zmarł nagle 3 stycznia 1932 w 63 roku życia. Pogrzeb odbędzie się z Zakładu św. Józefa na cmentarz św. Marcina przy ul. Bukowskiej, w środę, o godz. 14.30. Nabożeństwo żałobne w czwartek, o godz. 9 w kościele św. Marcina.

zw 12664

Bracia i rodzina.

Dnia 1 stycznia 1932 zmarł, opatrzonej Sakramentami św., mój najukochańszy mąż, nasz najdroższy ojciec, ś. p.

Ludwik Wujecki

em. urzędnik pocztowy

przeżywszy lat 63. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 5 b. m., o godz. 15.45 z kościoła w Górczynie.

W ciężkim smutku pogrążeni

żona i dzieci.

Poznań, ul. Ogrodowa 3.

zw 12656

Osobnych zawiadomień się nie wysyła.

Marja Brylińska

córka ś. p. Dyr. Banku Przemysłowców Wincentego Brylińskiego, kierowniczka społ. Biura Pośrednictwa Pracy, św. Marcin 69.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek dnia 5 b. m., o godz. 2.30 z domu żałoby, Długa 4. Nabożeństwo żałobne w czwartek, w kościele Bożego Ciała, o godz. 7 rano.

zw 12657

W ciężkim smutku pogrążeni
matka, siostry i rodzina.

BRZYTWY

w najlep. gat.

Aparaty i ostrza do golenia
Scyzoryki
Nożyczki wszelk. rodzaju
Nożyce do drobia
Noże i widełce
Noże kuchenne
Nożyki do owoc
Łyżki i łyżeczki

poleca bardzo korzystnie w wielkim wyborze

Ed. KARGE

Poznań, ul. Nowa 78.
Istnieje przeszło 141 50.

Cały Poznań zachwyca się od 1. 1. r. b.
Przebojowym — Programem
w MOULIN ROUGE
Kantata 8/9 Tel. 33-69
SIOSTRY FARREE — WALDOW
TRIO MASCOTTE — INES VAN BREE
i wiele, wiele innych.
CENY REWELACYJNIE NISKIE!
Wstęp wolny. Początek o godz. 9-tej.
Pw 9994-13

POŻYCZKI
30-40 tysięcy złotych na 1-2 lata
poszukuje poważne, bardzo dobrze prosperujące przedsiębiorstwo przemysłowo-handlowe w Poznaniu. Zabezpieczenie w towarach, urządzeniu fabrycznym lub 1 hipoteka. Oferty uprasza się do Kurjera Pozn. pod „100% Pewność“ zw 12 665

Spichlerz
masywny na Przeladowni Miejskiej z dwoma torami i bezpośrednim dostępem do wody, nadający się na magazynowanie wszelkich suchych towarów. **sprzedam.** Oferty Kurjer Poznański zw 12 658

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Dancing - Restauracja JAZZ-PALAIS
Ceny najniższe — Jazz-Orkiestra
Z dniem 1 b. m. **świeżo angażowane sily.**
Sołacz, Sołacka 2. — Tel. 38-27
LOKAL CZYNNY BEZ PRZERWY. zw 12668

Kupię ciężarówkę
używaną w dobrym stanie, nowoczesny Ford lub Chevrolet. Oferty do eksp. Kurjera Poznańskiego pod zw 12 652

Zima nadchodzi!
a z nią sloty i błota. Pokoje czyste utrzymać, możliwe tylko przez specjalne wycieraczki do nog pod nazwą „Niedzarte“, 50 kroć wytrzymałsze od wszelkich innych konstrukcji. Żadajcie wszędzie tylko wycieraczki „Niedzarte“ lub wzrost od wytwórcy! Składowa St. Kotliński św. Marcina 13.

Dyrektoryza
młodsza ewtl. marszantka do kapeluzy damskich w Poznaniu, tylko bardzo zdolna, **potrzebna.** Oferty z podaniem pensji i odpis. świadectw do Kurjera Pozn. pod zw 12 653

Na wniosek firmy **Granit Wielkopolskiej Fabryki Artystycznych Wyrobów Kamieniarskich Czesław Kusztelan w Poznaniu** o udzielenie odroczenia wypłat, wyznacza się termin na 14 stycznia 1932 r. godz. 10.30, pokój 29 tutejszego Sądu do rozpoznania sprawy. Wierzycieli wzywa się, by przybyli na powyższy termin celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 28 grudnia 1931 r. Sąd Grodzki 2-a. nw 7 902

ROCZNE WALNE ZEBRANIE
Towarzystwa Młodych Przemysłowców w Poznaniu, T. z. odbędzie się w niedzielę, dnia 17 stycznia 1932 r., przed południem o godz. 10.30, na wielkiej sali „Domu Rzemieślniczego“ przy ulicy Fr. Ratajczaka.

Porządek obrad: 1. Zagajenie. 2. Wybór przewodniczącego i sekretarza Roczного Walnego Zebrania. 3. Odczytanie protokołu z ostatniego plenarnego zebrania. 4. Sprawozdanie zarządu za rok 1931: a) sekretarza, b) skarbnika, c) bibliotekarza. 5. Sprawozdanie rewizorów: a) kasy, b) biblioteki. 6. Wybór 6 skrutatorów. 7. Wybór zarządu (tajny — poszczególnych członków zarządu wybiera się na karze z pieczęcią Towarzystwa). 8. Wybór chorążego i 2 sztabowych. 9. Dyskusja nad sprawozdaniami. 10. Udzielenie absolutorium ustępującemu zarządowi. 11. Przyjęcie preliminarza budżetowego na rok 1932. 12. Wybór komisji rewidycyjnej: a) kasy, b) biblioteki (po trzech członków komisji i po trzech zastępców). 13. Wybór 9 delegatów z grona zebranych do Związku Tow. Przem. i Rzem. 14. Wnioski członków (tylko pisemne). 15. Zamknięcie.
Za Zarząd:
(—) Jan Zablocki, prezes. (—) Winc. Niewiada, sekretarz.
N. B. Sprawozdanie z działalności Towarzystwa oraz Funduszu Zapomogowego przy Tow. za rok 1931 wydawca będą od środy, dnia 13. 1. 1932 r., pp.: Jan Zablocki, ul. Wodna 2, W. Wilak ul. Podgórna 10, St. Maliński ul. Sw. Wojciecha 2-a. — Sprawozdawcze roczne zebranie „Funduszu Zapomogowego przy Tow.“ odbędzie się w poniedziałek, dnia 18. 1. 1932 r., wieczorem o godz. 20-tej, na sali Domu Rzemieślniczego, I piętro (wejście od strony plan-tów). dw 2 153

5. Na. 3/31-88. **UCHWAŁA.** W sprawie upadłościowej do majątku **Marcina Donaja w Kościanie** wyznacza się termin na dzień 4 lutego 1932 r., o godz. 9-tej, w gmachu tuł. Sądu, sala 17, do zebrania wierzycieli, z następującym porządkiem obrad: 1. badanie zgłoszonych wierzytelności, 2. wysłuchanie sprawozdania zarządcy o stanie masy, 3. wysłuchanie zebrania wierzycieli co do ewentualnego zastanowienia postępowania, 4. sprawa wsparcia dla upadłego dłużnika. Kościan, dnia 11 grudnia 1931 r. Sąd Grodzki. nw 7 903

1 SPRZEDAŻE

Domy
korzystnie do sprzedania w Poznaniu Czesława 11 połowa w Grudziądzu Lipowa 5 narożnik Toruń Mokre Chrobrego 9. Wiedomość Warszawa Zórawia 49 mieszkanie 14 Kościńska, Pośrednictwo, pożyczane. Pw 9 950-58.351

Motocykle
Motocyclo nowe oraz używane sprzedaje Koszyński, Okrodowa 15. Pw 8 681-45.115

Skład
z urządzeniem, ubikacją tanio do nabycia. Adres Kurjer Poznański zdw 98 471

Z
powodu stosunków rodzinnych sprzedam moją filię skład fotograficznych aparatów przy ulicy Wjazdowej 9 pod firmą Antoni Larisch zdw 98 365

Mercedes - Benz
limuzyna doskonały stan okazynie do sprzedania. Garaże Borysiaka, Dąbrowskiego 33, zdw 98 406

Frak
dobrze utrzymany sprzedam. — Szkolna 11 m 12 zdw 99 413

Urządzenie
fryzjerskie nowe, dwie obsługi. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 672

Sprzedam dom
w Sremie narożnik rynku, trzy składy i restauracja (restauracja) do objęcia wplata 12.000. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 98 619

Skład
naczynia kuchennych 8 500 2 pokoje kuchnia przy rynku. Znaczek na odpowiedź Janicki, Dąbrowskiego 49 hurtownia tytoniowa zdw 92 826

Nie kupuj mebli
zanim zwiedzisz Centrale mebli Swarzewicz gdzie tam najniższe ceny Pw 8 675-45 68

Pianino
tanie sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 98 847

Frak
nowy, Katarzyński, 27 Grudnia 2 m. 11. zdw 99 904

Pianina
„Ecke“ nowe długoletnią gwarancją polecamy. Przedstawicielstwo, Sw. Marcin 22, zdw 98 897

Wille
sprzedam w Puszczykowie, wplata 10 000 Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 98 886

Skład
nabiału nadający się na inną branżę z powodu nagłego zapotrzebowania gotówki tanio sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 98 867

Skrzydło
czarne śliczny ton za 3000, Sołacz Mazowiecka 63 L. zdw 98 860

Miasto Września
willa piętrowa i piętrowy dom, donosi 5 000 rocznie, 3 morgi ogrodu wolne od podatku, cena 25 000 wplata 10 000 sprzedam. Nowak Poznań Kramarska 15, zdw 99 092

Skład
przy Starym Ryнку na każdą branżę sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 99 929

Jadalnia
na sprzedaż, Górna Wilda 65, — mieszkanie 16 zdw 99 828

Futro
damskie nowy seal 180 Stary Rynek 41 m 3. zdw 98 943

Sypialka
wielkopolska róża tanio Stolarnia, Szyperska 3, zdw 98 987

Mebel
najtaniej, suche z centralnie urządzonej magazynów poleca Dom Mebli, Zytkowskiak, Dom, Woźna 12, zdw 98 650/1

Parcele
korzystnie w nowotworzącym się osiedlu hodowców drobiu rasowego przy Poznaniu Oferty Kurjer Pozn. zdw 97 967 8

Sypialnie
przedaje tanio stolarna Rybak 15, nw 7 029 30

Futro
męskie średni wzrost. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 98 851

Gramofony — Płyty
najkorzystniejszą 4 Gdło zakupu. F. Balon, Woźna 12, Pw 9 302 3-52.21/2

Fortepian
marki Schiller mało używany zaraz na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdw 98 869 70

Gospodarstwo
75 morg budynki murowane, powiat Szamotuły, żywym, martwym inwentarzem sprzedam, cena 35 000, wplata 4—6 000, reszta na 20 lat po 3 proc. Sowiński, Poznań św. Marcin 22 zdw 98 965/6

Maszynę
do pisania Underwood sprzedam. Szkolna 7/8 mieszkanie 8, zdw 98 975

Maszynę
do szycia sprzedam okazynie. — Raczkowska, Długa 4, zdw 98 964

Skład
kolonialny, dobrze prosperujący przy Starym Ryнку sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 99 213

Restaurację
w Poznaniu pełen wyszyc tanio sprzedam Podlaszewski, Półwiejska 18, I p, podwórce, zdw 99 049

Cukierka
śródmieście 1 600. — pół weksla mi nabycia. Oferty Kurjer Poznański zdw 99 211

Maszynę
damską, wózek dziecięcy tanio sprzedam Warsztat Mechaniczny, Kraszewskiego 5, zdw 99 156-7

Sprzedam
skład urządzeniem, śródmieście. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 99 218

Restauracja
pełen wyszyc, obrót miesięczny 6 000, z powodu choroby właściciela tanio sprzedam. Biuro Posłańców, Przechylna 1a, zdw 99 166

Jeżeli po Porcelanę
Jeżeli po Alpeke
Wyprawy, Prezenty
to tylko wprost do Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, tam kupuje się dobrze — najtaniej. zdw 99 174

Futro
damskie tanio okazynie sprzedam. Marsz. Focha 93, mieszkanie 24, zdw 99 191

Sprzedam
kilka wagonów żytniej prasowanej słomy. Zgłoszenia Agencja Kurjera Pozn. Gniezno, 3, nw 7 853

Skład
na filie rzeźnicza korzystnie sprzedam. Informacje Cybulski, Chwaliszewo 84, rw 4 002

Pianino
sprzedam, Kraszewskiego 4, m. 8, zdw 99 041

Pierścionek
damski z brylantami na platynie wartości 550 zł sprzedam za zł 350 Oferty Kurjer Poznański zdw 99 047

Wilk
tresowany do sprzedania. Oferty Kurjer Poznański zdw 99 480

Kluby
kanapa, fotele eleganckie jak nowe 250 Aleje Marcinkowskiego 3b, front, mieszkanie 21 Technik Dopierała, zdw 99 012

Pianino
tanie za gotówkę, Marszałka Focha 53 zdw 99 015

Smoking
nowy sprzedam. Woźna 14b, m. 18, rw 8 998

5 motorów
elektrycznych 8, 10 12 PS, 110 volt, platforme na 5 000 kg, szafy żelazna, 50 tarczy używanych, łamacz kuchen 2 magnety Otto Deutsch 25 konzoli 100 mtr. ślimaków, żelazna pompa do wody, 1 łamacz kuchen do sprzedania — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dw 2450

Kanapa
pluszowa, biurko artystyczne, różne inne korzystnie, Marsz. Focha 30, mieszkanie 4, zdw 99 270

Skład
mieszkanie, towaru za 9 000 sprzedam za 6 000, Czarnecki Ratajczaka 13, zdw 99 188

Kino
wedrowne i filmy sprzedam tanio. Gen. Prądzyńskiego 12, skład, zdw 99 140

Skład
papieru duży sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 99 181

Konie
dobre, Zwierzyniecka 20, zdw 99 173

Sprzedam
magiel, Adres Kurjer Poznański zdw 99 021

Skład spożywczy
zaprowadzony, dobry punkt korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdw 99 153

Lustro
kanape, Adres Kurjer Pozn. zdw 99 225

Dom
4 lokatorów 2 morgi ogrodu 10 tys. Podlaszewski, Półwiejska 18 zdw 99 081

Podarki ślubne
Wyprawy
Serwisy obiadowe
kryształ, lampy, szkło stołowe najkorzystniej kupuje się w Serwisie W. Zitek, Poznań 27-go Grudnia 2. Na bony Kredyt za cenę gotówkową bez nadwyżki rat. zdw 99 073

Singera
wpuszczana sprzedam, Drużbaciej 1, mieszkanie 4, zdw 99 087

Singera
damską sprzedam, Warszawa, ul. Szamarzewskiego 31, zdw 99 089

Skład
kolonialny towarem, masłem i mieszczeniem sprzedam tanio. — Adres Kurjer Poznański zdw 99 090

5 KUPNA

Maszyny
do szycia, przechodzone, kupie rzetelnie zapłaci. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdw 98 308

Kupię
antyki, obrazy, Wierzblicie 28, Suszczykiewicz, zdw 98 877

Kupię
plachtę nieprzemakalną, dobrym stanie 2x4 m. Cena Kurjer Pozn. zdw 98 859

Kupię
komplet płyt „Inguaphone“ język francuski ewentualnie angielski. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 99 919

Wózek
dziecięcy używany tanio kupię. Zieliński mistrz szewski Strumykowa 33, zdw 98 436

Plac
pod budowy w dobrym pukele kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 99 005

Wózek
dziecięcy lepszy kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdw 99 046

Kupię
dom czynszowy na prowincji do 30 000, wplata 18 000 wprost od właściciela. Oferty Kurjer Pozn. zdw 99 105

Kupię
piec szamotowy w dobrym stanie nr 4-5. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 99 132

Browning
belgijski F. N. kaliber 6.35 kupię. Zgłoszenia podaniem ceny Kurjer Pozn. zdw 99 142

Kupię
szeping lub heblarkę do żelaza. Oferty Kurjer Poznański zdw 99 178

Głośnik
kupię Oferty, cena Kurjer Poznański zdw 99 088

Radio — gramofon
kupię wzgl. wdzierżawie na czas dłuższy głośnik dynamiczny. — Spieszne oferty Kurjer Pozn. zdw 99 111

Radjo
do sieci. Oferty ceną Kurjer Pozn. rw 4 000

Kupię
kamienie z rzeźnictwem Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 96 076

6 KAMIENICE

Kamienicę
w mieście powiatowym rok budowy 1913, czynsz roczny 4 500 zł, sprzedam zaraz. Do przejęcia hipoteka amortyzacyjna 16 tysięcy zł. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 98 249

Kamienica
komfortowa (Wilda) dochód roczny 11 000 zł, cena 100 000 w tem 20 000 hipoteki amortyzacyjnej. Faleński, 27 Grudnia 5, III, zdw 99 976

Kamienica
centrum Poznania zamienie lub sprzedam 200 000, wplata 120 000 Cyranik Nowa 7, zdw 99 953

Dobra lokata
16 morg pastwisk i nieużytków w Zakopanem sprzedam za bezcen, można budować tanio gdyż las i kamień jest w miejscu. — Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 99 139

Kamienicę
handlową w centrum zamienie na majątek ziemski do 1 000 morg. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 99 190

Kamienicę
czynszowa Poznań, wplata do 35 tys., kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdw 99 203

Kamienica
blisko Parku Wilsona, dochód roczny 12 000, cena 90 000, wplata 50 000 sprzedam „Krakus“, Poznań, Pocztowa 30, zdw 99 055

7 PIENIADZ

20—22 000 zł
poszukuje na hipotekę majątku 400 morgowego, oprocentowanie podług umowy. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 98 891

3—4 000
poszukuje na I. hipotekę domu w Poznaniu. Oferty Kurjer Pozn. zdw 99 836

7—10 000
poszukuje Dam wysoki procent, pierwszorzędne gwarancje. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 925

Sprzedam
pretensje hipoteczne 14 000 dam-nem. Oferty Kurjer Pozn. zdw 99 926

6 000 zł
wypożycze 15 proc., I hipoteka, nieruchomości Pozn. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 979

Wspólnika
do restauracji poszukuje 4—5 000 złotych. Adres Kurjer Pozn. zdw 99 114

10 000
na I. hipotekę kamienicy centrum spiesznie poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 99 195

Mam 3 000 zł
gotówkę, wstąpię jako wspólnik lub posadę za kaucją. Oferty Kurjer Pozn. zdw 99 226

3 000 zł
poszukuje dam pewną gwarancję. Oferty Kurjer Pozn. zdw 99 212

8 DO WYNAJĘCIA

Komfortowe
słoneczne, siedmio-pokojowe mieszkanie w pobliżu parku „Wilsona“, z powodu wyjazdu oddam za zwrot kosztów urządzenia łazienki. Zgłoszenia do „Par“ Aleje Marcinkowskiego 11 pod 58.365. Pw 9 957-58.365

Mieszkania
4 2 1 pokojowe dwa składy wdzierżawie, czynsz zgóry. Wiedomość: ul. Matejki 65a m. 1, zdw 97 950

2 pokoje
kuchnia zaraz do objęcia. Marszałka Focha 111, zdw 98 692

Mieszkanie
4 pokojowe najnowocześniejsze urządzone przy ul. Ostrogora zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdw 99 966

Mieszkanie
trzy-pokojowe, Górczyn, Dzielnik Wierzblicie 3, zdw 98 853

Mieszkania
1—9 pokoi poleca Cyranik, Nowa 7, Kozia 12, zdw 99 082

Oddam
mieszkanie z meblami, Półwiejska 10, m 19, zdw 99 942

2 pokoje
kuchnia na IV. p. przy Parku Wilsona zaraz od gospodarza. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 99 057

Dwa
pokoje kuchnia, łazienka zaraz. Nowy dom, Adres Kurjer Pozn. zdw 99 086

2 pokoje
kuchnia, ogród. Gospodarz, Błuszczoza 4, zdw 99 215

Pokój
próżny, Gospodarz, Błuszczoza 4, zdw 99 214

Pięcypokojowe
komfort, parkiet 200 płatne miesięcznie, śródmieście, Maciejczyk, Ratajczaka 15 (Pasaż), zdw 99 209

2 pokoje
i kuchnia od gospodarza dzierżawa zgóry do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 99 145

Dwupokojowe
komfortowe, objęcie 500, czteropokojowe komfort, 1/2 roczna dzierżawa. Biuro Posłańców, Przechylna 1a, zdw 99 101

Z powodu wyjazdu
odstąpię 3-pokojowe mieszkanie korzystnie meblami. Park Wilsona Wskaże Kurjer Pozn. zdw 99 040

6 pokoi
mieszkanie komfortowe słoneczne blisko Parku Wilsona jest zaraz do wynajęcia od gospodarza. — Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 99 059

3 pokoje
kuchnia, elektryczność, z ogrodem w Luboniu przy dworcu zaraz do wynajęcia. Telefon 68-33 zdw 99 010

Okazjnie mieszkanie

do odstąpienia z kompletem lub częściowo, nowym zupełnie umeblowaniem, za zgodą gospodarza. Nowa willa, 2 pokoje, kuchnia, łazienka, wygody. Oferty Kurjer Pozn. zdw 99 052

9 SZUKA MIESZK

4 pokojowego mieszkania w śródmieściu z wygodami; poszukuje solidny lokator na poważnym stanowisku. Dzierżawa do 200 zł — Czyszczenie ewentl. zgóry łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 99 362

Mieszkania

3 do 4 pokojowego z wygodami nie wyżej II pietra okolica Łazarz Górczyn. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 99 810

Urządnik

poszukuje trypokojowego komfortowego wprost od gospodarza Wilda lub Łazarz Oferty Kurjer Poznański zdw 99 854

Poszukuje

pokoju i kuchni lub dużego pokoju wprost od gospodarza dzierżawa 200-250 zł, płace rok zgóry Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 99 927

2-3

pokoju z kuchnią możliwie centrum poszukuje, pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdw 99 947

Inwalida

wojenny na stałej pensji poszukuje pokoju z kuchnią wprost od gospodarza za miesięczną dzierżawę Oferty Kurjer Poznański zdw 99 939

Dwóch

pokoju kuchni poszukuje, czyszczenie zgóry Oferty Kurjer Poznański zdw 99 910

Próżnego

pokoju poszukuje dla samotnej pani Wilda, Oferty Kurjer Poznański zdw 99 051

Pokoju z kuchnią

czyszczenie zgóry, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 99 163

5 pokojowego

mieszkania w centrum poszukuje lekarz najchętniej wprost od gospodarza Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 99 026

Mieszkania

złazające „Informator” Ratajczaka 15 (Pasaż), zdw 99 210

2-4

pokoju mieszkania z kuchnią poszukuje zaraz, Spieszne zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 99 146

Urządnik

szuka 2-4 pokoi, kuchni, płace do 2500, Oferty Kurjer Poznański zdw 99 160

4 pokoi

poszukuje nie wyżej drugiego pietra możliwie od zaraz, Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 97 099

Szofer - monter

szuka 1 dużego lub 2 pokoi z kuchnią dzierżawa 1 rok Oferty Kurjer Poznański zdw 99 998

10 ZAMIANA MIESZKANIA

kuchnia na takich lub dwupokojowe, Oferty Kurjer Poznański zdw 99 028

11 POKOJE UMEBL.

Jedno - dwuosobowy słoneczny, elektryczność, Skryta 2, mieszkanie 8, zdw 99 933

Podgórna

2 a. m. 10, utrzymaniem, bez, zdw 99 669

Obszerny frontowy

dla panów lub pań i mały zaraz wolne, Niegolewskich 10 I, piętro, m. 5, zdw 97 535

Pokój

1-2 osobowy czysty, słoneczny, spokojny z elektrycznością od 1. 1. 32, Wielkie Garbary 36 m. 22, zdw 92 355

Pokój

Aleje Marcinkowskiego 16, m. 18, zdw 98 079

Pokój

dobrze umeblowany, używaniem kuchni, obsługa wolny Skryta 4, m. 1, zdw 99 890

Kraszewskiego

19 III, prawo, zdw 99 903

Pokój

umeblowany od zaraz, Staszica 25 m. 3, zdw 98 893

Śródmieście

frontowy duża, Aleje Marcinkowskiego 17 a, mieszkanie 7, zdw 99 837

Pokój

Wodna 13, I, dom boczny, zdw 99 831

Ładny

ciepły, Strusia 2 m. 10, zdw 99 827

Pokój

Cieszkowskiego 9 m. 9, zdw 98 811

Pokój

ładnie umeblowany wynajme, Słowackiego 25 m. 11, zdw 99 807

Duży

ogrzewany dla dwóch panów lub pań (cena 50 zł), Kanakowa 15, m. 19, zdw 99 879

Pokój

umeblowany panom, Górna Wilda 73, m. 6, zdw 98 781

Chelmońskiego

21, mieszkanie 2, jednoosobowy, dwuosobowy, zdw 99 805

Jednej

lub dwóm frontowy, Wierzbiciec 34, m. 6, zdw 98 852

Pokój

panience lub gimnazjaście dobre utrzymanie, troskliwa opieka, pomoc w naukach, Grottera 4, m. 15, zdw 98 848

Panne

na wspólny pokój przyjme za obsługę, Adres Kurjer Poznański zdw 99 846

Pokój

1-2 osobom, Młyńska 3, m. 11, zdw 99 911

Pokój

Marcelińska 3 I, lewo, narożnik Grunwaldzkiej, zdw 99 912

Dwuosobowy

frontowy niekrepujący, Śniadeckich 19, m. 7, zdw 99 914

Pokój

wynajme Poznańska 27 a II, lewo, zdw 99 924

Frontowy

i mały, Śniadeckich 9, m. 10, zdw 99 930

Dwuosobowy

Śniadeckich 21 mieszkanie 5, zdw 99 974

Ładny

niekrepujący Ogrodowa 2, mieszkanie 11, zdw 99 955

Dwuosobowy

Wierzbiciec 37 a m. 4, zdw 99 970

Pokój

dwuosobowy zaraz, Św. Marcin 5, m. 11, zdw 99 961

Pokój

umeblowany zaraz, Marcina 52 3, mieszkanie 9, zdw 99 959

Pokój

z utrzymaniem ładny fortepian, panience wynajme, 27 Grudnia 10 m. 2, zdw 99 056

Pokój

dwuosobowy wynajme, Ratajczaka 13 m. 5, zdw 99 955

Pokój

dwuosobowy, Piekary 6, m. 6, zdw 99 954

Aleje Marcinkowskiego

3 b I pr. pokój z utrzymaniem 2 osobę telefon, łazienka korzystnie, Bakowska, zdw 99 953

Pokój

solidnemu panu, Wały Królowej Jadwigi 1, mieszkanie 9, zdw 99 074

Duży

słoneczny 2 osoby, Poznańska 59 m. 6, przy Mickiewicza, zdw 99 950

Dwuosobowy

lepszy solidnym, Świątokrzyski 3, III prawo, zdw 99 946

Pokój

centralne, elektryczność, Poznańska 58 a, mieszkanie 6, narożnik Mickiewicza, zdw 99 032

Pokój

Zupańskiego 5, m. 4, zdw 99 941

Dwuosobowy

z zaraz, Piekary 7 III, prawo, zdw 99 972

Dwuosobowy

elektryczność panom zaraz, Zupańskiego 18, mieszkanie 1, zdw 99 907

Słoneczny

tani dla panienek, Piekary 10, mieszkanie 15, zdw 99 071

Pokój

osobnym wejściem dla 2 osób, — Pościel własna, Wodna 25, m. 9, zdw 99 076

2

pokoje z używaniem kuchni, — Ogrodowa 19 III, lewo, zdw 99 187

Próżny

duży pokój odstepie od 15. 1. 32, Polna 21, m. 11, zdw 99 109

Pokoik

ładny utrzymaniem, Skarbowska 15, parter, lewo, zdw 99 122

Pana

na pokój wspólny, Szymańskiego 9, mieszkanie 11, zdw 99 018

Pokój

niekrepujący zaraz lub 15. 1. — Plac Wolności 6 m. 17, zdw 99 019

Pokoje

dwuosobowe pościel pożądana, Romiana Szymańskiego 2 m. 8, zdw 99 022

Dwuosobowy

utrzymanie bez, elektryczność, Jeżycka 43, m. 4, zdw 99 027

Pokój

1-2 osobowy Matejki 5, m. 7, zdw 99 070

Pokój

ładnie umeblowany, lązianka, Zielona 7, m. 12, zdw 99 072

Dwuosobowy

elektryczność, Młyńska 12, mieszkanie 6, zdw 99 077

Pokój

frontowy 2 inteligentnym panom, utrzymaniem bez, Długa 3, m. 4, zdw 99 083

Dwuosobowy

Wały Kościuszki 5 mieszkanie 2, zdw 99 084

Pokój

Rzeczypospolitej 2 Chudzińska, zdw 99 093

Panienkom

ewentl. krawcowej używaniem maszyny Singera, elektryczność, gotowaniem, małżeństwu samotna zaraz, Różana 4, m. 6, zdw 99 179

Półwiejska 2

m. 6, utrzymaniem 1-3, pianino, zdw 99 184

Pokój

umeblowany wspólny dla pana, Łakowa 19, mieszkanie 3, zdw 99 192

Centrum

pokój dobrze umeblowany, elektryczność, lązianka, wynajme, — Aleje Marcinkowskiego 17, I, prawo, zdw 99 951

Frontowy

na park Wilsona, kafełkery (kuchnia), Matejki 51, m. 7, zdw 99 198

Skromny

pokoik, Grunwaldzka 23, m. 4, zdw 99 200

Na wsi

osobie samotnej, pragnęcej spokoju pokój całodziennym utrzymaniem przy rodzinnym inteligentnej, bezdziennej, Okolica zdrowa, blisko stacji, Wiadomość Umieńskiego 25, m. 13, zdw 99 208

Pokoje

„Informator”, Ratajczaka 15 (Pasaż), zdw 99 207

Śródmieście

Śliczny pokój starszemu panu wynajme, Adres Kurjer Pozn. zdw 99 217

Pokój

wynajme, 27 Grudnia 4, m. 4, zdw 99 220

Słoneczny

Plac Wolności 1 lub 2 osobowy z utrzymaniem lub bez, Adres Kurjer Poznański zdw 99 179

Pokój

dobrze umeblowany wynajme, — Słowackiego 35 II, prawo, zdw 99 141

Młyńska

12, I, prawo, pokój, zdw 99 148

Za pożyczkę

bezpieczny, ładny pokój, Szczegół na miejscu, Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdw 99 149

Pokój

dwóm panom, Św. Marcin 4, m. 6, zdw 99 150

Pokój

św. Wojciech 21, m. 8, zdw 99 154

Pokój

1-2 osobowy, słoneczny, elektryczność, utrzymaniem, obiadem, Grunwaldzka 17, I, zdw 99 155

Paniom

małżeństwu bezdziennej, Podgórna 12b 4, zdw 99 158

Panom

dwadzieścia pięć, obiady, Wrocławska 13, m. 11, zdw 99 168

Umeblowany pokój

niekrepujący, z wszelkimi wygodami, 10 minut od placu Wolności i dworca dla 1-2 zaufanych panów u samotnej osoby od 15. 1. lub później, Do obierania do 5 po południu Wierzbiciec 15, I, dom ogrodowy, prosto, mieszkanie 22, zdw 99 033

Pokój

z zaraz wolny, niekrepujący, Kręta 23, mieszkanie 9, zdw 99 035

Umeblowany

pokój wynajme, Kopernika 7, parter, zdw 99 036

Zupełnie

niekrepujący z klątki i mniejszy utrzymaniem lub bez, Piekary 24, mieszkanie 2, zdw 99 039

Pokój

lepszy Kraszewskiego 4, m. 8, zdw 99 043

Pokój

ładny, przyzwolcie umeblowany, wynajme, Jeżyce, Plac Asnyka 4, wejście z ulicy, mieszkanie 12, zdw 99 053

Wspólny

panu, Wrocławska 3, m. 5, zdw 99 054

Pokój

umeblowany, Skarbowska 20, mieszkanie 9, zdw 99 057

Pokój

utrzymaniem, Zygmunta Augusta 2, m. 8, zdw 99 093

Elektrycznością

Maleckiego 35, mieszkanie 2, zdw 99 002

Dwuosobowy

frontowy do wynajęcia, Św. Marcin 34, Blizsze wiadomości skład papieru, Św. Marcin 22, zdw 99 004

Ładny

tani panu zaraz, Szamarszewska 34, mieszkanie 27, zdw 99 011

2 panom

zaraz, Szkolna 9 m. 10, zdw 99 225

Pokój

do wynajęcia, Staszica 13, III, m. 8, zdw 99 106

Pokój

umeblowany niekrepujący zaraz lub 15. 1. Kopernika 4, mieszkanie 12, zdw 99 107

Słoneczny

1-2 osobowy elektryczność, lązianka, panom, Wały Jagielly 22 m. 1, (róg Półwiejskiej), zdw 99 118

Dobrze

umeblowany dwuosobowy, elektr. Piekary 9 m. 2, zdw 99 123

Frontowy

Działyńskich 2, m. 11, zdw 99 125

1-2

osobom utrzymaniem lub obiadem, Czesława 15 II, prawo, zdw 99 129

12 SZUKA POKOJU

Student

poszukuje pokoju niekrepującego w śródmieściu, Cena do 35 zł, Oferty Kurjer Poznański zdw 99 898

Dwóch

studentów szuka pokoi jednoosobowych niekrepujących, możliwość z telefonem, Cena do 35 zł, Oferty Kurjer Poznański zdw 99 896

Stały

lokator poszukuje dobrze umeblowanego pokoju z lązianką i elektrycznością w śródmieściu, Oferty Kurjer Poznański zdw 99 806

Pani

inteligentna szuka pokoju ładnego z wygodami w pobliżu Starego Rynku od 15. 1. Oferty z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego zdw 99 918

Poszukuje

pokoju klątki, schodowej, zupełnie niekrepującego, Podać cenę Kurjer Poznański zdw 99 024

Niekrepującego

pokoju fortepianem ewentl. utrzymaniem poszukuje od 15 Oferty Kurjer Poznański zdw 99 973

Próżnego

pokoju poszukuje, Oferty Kurjer Poznański zdw 99 199

27 SZUKA PRACY
 Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych
Młynarz
 kilkoletnia praktyka, poszukuje posady, obeznan z nowoczesnymi maszynami, również obsługa motoru ssącego; Działka, Łaskawe zgłoszenia W. Kasprowiak Szklana Huta, poczta Chrośnica, pow. Nowy Tomysl. zdw 98 252
Wdowa
 w średnim wieku przyjmie posadę gospośki do kszędza. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 357
Inteligentna
 starsza przyjmie posadę zarządczyni w małym lub w samotnego pana. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 98 403
Żelazniak szofer
 (22 lata) z dobrymi świadectwami szuka posady inkasenta podróży. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 98 354
Młody szofer
 2-letnią praktyką, z dobrymi świadectwami szuka posady. Miejsce obojętne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 98 653
Uczeń
 stolarski z jedno-roczną nauką poszukuje dalszej nauki w przedsiębiorstwie stolarskim. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 639
1500 - 2000 zł
 dam za uzyskanie stałej posady bankowej (siła pomocnicza). Pism zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 98 814
Kuchmistrzynie
 gospodni, bufetowa restauracyjna szuka posady zaraz lub od 15. Może zastąpić kucharkę, M. Urbańska, Poznań, Strusia 6, m. 1. zdw 98 902
Kucharka
 z dobrem gotowaniem poleca się na wesele, Kreta 4, m. 16, Nowakowska.
Ogrodnik
 żonaty bezdzietny, 10 letnią praktyką, obeznan swym zawołaniu wszechstronnie poszukuje posady jako kierownik zakładu lub we dworze zaraz. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 98 900
Posługaczka
 uczciwa poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 899
Paniarka
 lat 18, ukończona 6 klas gimnazjum szuka jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 895
Nauczyciel
 z powodu redukcji poszukuje posady (kasjera inkasenta) w biurze lub w majątku. Kaucja do 3000 zł. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 98 887
Paniarka
 z prasowaniem i lekkich prac domowych poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 885
Młodszy tokarz
 poszukuje posady za skromnym wynagrodzeniem, miejscowość obojętne. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 98 835
Dziewczyna
 poszukuje posady do restauracji. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 882
Młodszy magazynier
 branży żelaza poszukuje posady za skromnym wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 98 881
Telefonista
 z poważnym przedsiębiorstwem poszukuje posady za skromnym wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 98 880
DZISIAJ W KINIE
 Apollo: „Romans”
 Aurora: „Kto jest złodziejem?”
 Colosseum: „Neapol śpiewające miasto”
 Corso: „Legion potępieńców”
 Edison: „Kobieta, która Cię nigdy nie zapomni”
 Haria: „Warta nocna”
 Kapitol: „Gniazdo miłostek”
 Metropolis: „Pat i Patachon jako królowie mody”. Na scenie: Gościnnie występy fenomenalne atrakcje.
 Nowości: „Świat cudów i sławności”
 Nowości: „Dziewczyna z baletu” z Clara Bow.
 Na scenie wielka rewja p. t. „U nas Hupściak”
 Orzeł: „Walka o djamenty”
 Odeon: „Marokko”
 Rona: „Miasto tysięcy uciech”
 Renaissance: „Król Konga”
 Słońce: „Kongres tańcy”
 Tęcza: „Miłość Kozaka”
 Wilsona: „Czar walca”

Uczeń
 kowalski szuka miejsca zaraz do douczenia 2 1/2 praktyki. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 843
Dziewczyna
 uczciwa z dobrymi świadectwami poleceniami lubiąca dzieci poszukuje posady do wszystkich prac domowych cokolwiek gotowania zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 98 824
Stenotypistka
 ksiązkowa poszukuje posady. Miejsce obojętne. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 801
Początkująca
 ksiązkowa - biuralistka wymagająca skromne Oferty Kurjer Poznański zdw 98 878
Ogrodnik
 lat 29 wykwalifikowany, dobre świadectwa polecenia obeznan na usłudze pałacowej, dobry meliowy i strzelec, poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 875
Dyktantem
 biegły pisząca maszynistka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 874
Kreślacz
 techniczny z dłuższą praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 909
Aptekarska
 żeńska siła pomocnicza z długoletnią praktyką i dobrymi referencjami poszukuje zaraz odpowiedniej posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 873
Oscba
 z inteligencją znająca się na gospodarstwie wiejskim i krawiectwie szuka od zaraz lub później posady zastępczyni panu domu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 98 872
Posługi
 przedpołudniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 871
Dziewczyna
 lat 24, uczciwa, dobrze gotująca poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 850
Kucharka
 poszukuje posady z dobrem gotowaniem polecenia dobre. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 844
Inteligentna
 osoba w każdym położeniu przyjmie posadę do dzieci. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 98 920
Paniarka
 poszukuje posady do dzieci lub prac domowych K. Garczarek, Lwówek, ul. Miedzochodzka zdw 98 921
Posługaczka
 poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 938
Paniarka
 poszukuje posady do dzieci lub prac domowych G. Garczarek, Lwówek, ul. Miedzochodzka zdw 98 922
Fryzjerka
 kursistka z letnią praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 932
Praczką
 dzienna szuka zajęcia 3-4 zł dziennie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 98 952
Posługaczka
 szuka pracy zaraz z syciem. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 969
Przepisuje
 na maszynę tanio - szybko. Doina Wilda 76 telefon 70-96, zdw 98 971
Kupiec
 szofer, dzielny z kaucją poszukuje zajęcia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 98 977
Posługaczka
 poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 953
Ogrodnik
 żonaty lat 30 poszukuje posady żonatego lub samotnego 15. 1. lub 1. 2. 32 Dobre polecony. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 98 957
Dziewczyna
 wiejska, starsza z dobrem gotowaniem i do wszystkich prac domowych poszukuje posady od 15. 1. do jednej osoby lub dorosłych. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 949
Poszukuje
 posługi najchętniej Łazarz. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 948
Posługaczka
 z dobrymi świadectwami poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 945
Gospodyni
 inteligentna szuka posady w kasynie - samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 104
Posługaczka
 poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 124

Nadpielegniarz sanitariusz
 dzielny w zawodzie, dobre świadectwa szuka posady w szpitalach lub prywatnie. Niewykluczone przyjmie jakiegokolwiek zajęcia aby zapracować na chleb dla swej rodziny. Apeluje do osób litościwych o łaskawe poparcie, gdyż znajduje się w dużej niedzy. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 029
Kołodziej
 dobry fachowiec, chlubne świadectwa z zacięciem poszukuje posady w majątku. Adres Kurjer Poznański zdw 98 907
Rutynowana
 bufetowa poszukuje posady do restauracji lub cukierni. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 98 144
Ksiązkowa
 maszynistka poszukuje posady skromne wynagrodzenie. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 020
Poszukuje
 prania. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 023
Poszukuje
 posady dobrem gotowaniem dobre polecenia. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 025
Bufetowa
 dzielna, szuka posady możliwie do obsługa gości. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 065
Sierota
 uczciwa poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 069
Służąca
 młodsza do wszystkiego bez gotowania poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 080
Dziewczyna
 do wszystkiego cokolwiek gotowaniem poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 085
Paniarka
 z lepszemu rodziemu posiadająca praktykę pielęgnarską oraz umie pracę ręczną, przyjmie posadę do dzieci zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 091
Absolwent
 szkoły wydziałowej zna język niemiecki szuka posady za ucznia biurowego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 98 103
Praczką
 szuka prania 4 zł dziennie. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 176
Dziewczyna
 pracownica z dobrem rodzinną szuka posady bez gotowania. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 175
Posługaczka
 młoda poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 202
Kawaler
 szofer - służąc poszukuje posady, miejscowość obojętne i może złożyć kaucję w wysokości 500 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 204
Uczniawa
 osoba szuka zajęcia, jako przychodnia z gotowaniem w lepszym domu na pół lub cały dzień. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 210
Praczką
 poszukuje prania zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 143
Paniarka
 do wszystkiego poszukuje posady możliwie bez snania. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 152
Dziewczyna
 poszukuje posady do wszystkiego lub posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 167
Gospodyni
 samodzielna z gotowaniem, chów drobiu, ogrodnictwo szuka posady na plebanii samotnej osoby także w mieście. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 98 160
Posługaczka
 poszukuje posady na cały dzień. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 177
Dziewczyna
 religijna, poszukuje posady w domu religijny, najchętniej na probostwie do wszelkiej pracy domowej zaraz lub od 15. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 038
Dziewczyna
 starsza do wszystkiego, która pracowała w majątkach i prywatnych domach poszukuje posady zaraz lub 15. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 042
Student
 ekonomji przyjmie posadę w majątku jako nauczyciel lub pomocnika właściciela. St. Kochaniak, Rembiocha p. Mazowsze, zdw 98 138
Inteligentna
 i porządna paniarka sierota lat 18, z dobrego domu szuka posady z praniem gotowaniem prasowaniem szyćwiej bielizny lub do dzieci od 15. 1. 32 lub 1. 2. 32 Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 98 126

Sierota
 uczciwa pracownica, poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 048
Dla
 mej córki do towarzysztwa absolwentki liceum handl., poszukuje posady początkującej ksiązkowej korespondentki. Znajomość języka franc. (pobyt w Francji) angielskiego, niemieckiego, stenografii, pisania na maszynie. Korespondencja polską oprowadzana zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 050
Starsza
 służąca z gotowaniem i praniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 062
Przychodnia
 na cały dzień z praniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 063
Kucharka
 z nauką poszukuje posady zaraz lub od 15. 1. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 095
Sierota
 poszukuje posady służącej zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 094
Biuralistka
 (młoda) szuka posady Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 98 099
Absolwent szkoły handlowej
 z dobrym polskim i niemieckim i dobrimi świadectwami poszukuje początkującej posady biurowej. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 98 003
Kasjerka
 młodsza poszukuje posady miejscowości obojętne. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 006
Dziewczyna
 czysta z dobrimi poleceniami z gotowaniem do wszystkiego od zaraz lub 15. 1. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 007
Gospodyni
 z dobrimi świadectwami zna się bardzo dobrze na wiejskim gospodarstwie, pewna z doskonałym gotowaniem szuka posady od 15. 1. na wieś. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 008
Początkująca biuralistka
 poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 009
Zredukowany
 poszukuje jakiegokolwiek pracy obojętne co byle nie zaprzędać honoru. Osoby litościwie bardzo proszę o zlitowanie się nad moją rodziną. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 014
Starsza
 dziewczyna ze wsi przyjmie posadę z średnim gotowaniem, praniem w mniejszym, spokojnym domu. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 222
Paniarka
 inteligentna z dobrej rodziny lat 20, sierota szuka posady do dzieci i prac domowych z cerowaniem prasowaniem bielizny szyćwiej i gotowaniem zaraz lub 15. 1. 32. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 98 128
Dziewczyna
 do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady do samotnego pana. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 127
Posługaczka
 poszukuje posady na cały dzień. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 133
Nauczycielka
 zredukowana z ukończonym seminariem z sześciolatnią praktyką w szkole powiatowej, przyjmie posadę do dzieci zaraz lub później Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego od zdw 98 157
Dziewczyna
 znająca wszelką pracę i gotowania szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 98 044
28 WOLNE MIEJSCA
Poszukuje
 starszej zaufanej osoby do wszystkiego z samodzielnie gotowaniem, bez dużego prania. Zgłoszenia Drowa J. Dammowa ul. Dabrowskiego 35 37. zdw 98 372
Bufetowa
 przystojna do obsługi gości i wszelkich prac domowych zaraz potrzebna. Sw. Wojciech 14 15 mieszkanie 2. zdw 98 499
Ksiązkowego
 z kaucją do 6000 zł do samodzielniego prowadzenia księgowości i kasy mylny potrzebuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 98 818
Marszantka
 samodzielna uczennica potrzebna Nowak, Strusia 1. zdw 98 622
Osobom
 mogącym malować lub haftować w domu wydam prace. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 751

Posada
 wolna przy biurze pośrednictwa za wypożyczeniem 100 zł. Oferty Oredownik zdw 98 458
"Hungaria"
 Plac Wolności 14a, przyjmie zaraz elewke która może wyuczyć się wykwalifikowanego gotowania i cukiernictwa. Zgłoszenia od godz. 12-1. zdw 98 822
Służąca
 tylko młodsza, dobrem gotowaniem własną pościelą, przyjmuje. Focha 80 mieszkanie 10. zdw 98 196
Bufetowa
 potrzebna. Zgłoszenia Łukaszewicza 6, mieszka 14. zdw 98 193
Posługaczka
 znająca dokładnie wszelkie prace domowe do wiekowego mieszkania 19-20. Słowackiego 40, m. 5. zdw 98 185
Bufetowa
 z kaucją 100.- potrzebna. Kawiarnia Półwiejska 17. zdw 98 101
Praczką
 do pralni. Bukowska 13. zdw 98 110
Kelner - bufetowa
 z kaucją potrzebna zaraz. Adres Kurjer Poznański zdw 98 113
Parkietówki
 młode przystojne Astoria, Strzelecka 31. zdw 98 121
Parkietówki
 przystojne, wymowne na stała pensje. Paryżanka, Półwiejska 30. zdw 98 131
Posługaczka
 potrzebna. Jackowskiego 9, m. 10. zdw 98 135
Służąca
 uczciwa do wszystkiego, z dobrem gotowaniem; polecena przez "rzebna". Słowackiego 22 m. 3. zdw 98 183
Dziewczyna
 silna zaraz potrzebna. Poczta wa 29 II lewo. zdw 98 182
Posługaczka
 potrzebna na cały dzień z dobrymi poleceniami 20 zł miesięcznie. Zgłoszenia ul. Prusa 18 m. 11. zdw 98 170
Uczennica
 potrzebna (kucherną Słowiańska). Marsz Focha 70. zdw 98 147
Handlowca
 zdolnego, samotnego poszukuje na stała posadę, Górny Śląsk, 1 000 zł gwarancji. Oferty Kurjer Poznański zdw 98 197
Nauczycielka dyplomowana
 poszukiwana w domu celem przygotowania chłopca do gimnazjum. Zgłoszenia z podaniem warunków pod adresem: adwokat Cisewski, Katowice, 3-go Maja 21. dzw 2 451
Ekspedjentka
 branża rzeźnicza potrzebna. Maleckiego 4. zdw 98 056
Woźnica
 potrzebny zaraz. Kaucja 500.- Oferty do Kurjera Poznańskiego filija Wilda zdw 98 661
Dziewczyna
 solidna do wszystkiego bez dużego prania zaraz. Zgłoszenia: Ogrodowa 5 II piętro Doktor Hryniewicz od 7 wieczorem. zdw 98 992
Służąca
 do wszystkiego z gotowaniem potrzebna zaraz. Polna 21, m. 3. dzw 2449

Kasjerka
 ksiązkowa na wieś potrzebna 1. lutego 1932 K. ssyl. Powiernik Solcwo. Podgórze. Zgłoszenia z podaniem skromnych warunków Dr Cichowicz Marszew. Pleszew. zdw 98 632
Służąca
 potrzebna od zaraz do gotowania i do wszystkiego. Zgłoszenia Henryk Heinrich, Marsz Focha 81. zdw 98 839
Służąca
 Staszica 17, m. 4. zdw 98 855
Potrzebna
 dziewczynka czysta 15-17 lat do dziecka, najchętniej sierotka, z przyłączeniem. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Wągrowiec nw 3862
Apteka
 na prowincji poszukuje najchętniej zaraz, ucznia z praktyką, lub młodszego pomocnika. Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego dw 2452
Dziewczyna
 na posługę przed południem z praniem potrzebna zaraz. Śniadeckich 30, parter, prawo. zdw 98 064
Chcesz
 zatrzymać posadę dobrać? Wyucz się księgowości, stenografii, pisania maszyną Kurs rozpoczynamy 4 Postep pl. Sapieżyńsk 2a. zdw 97 626 7
Drogerja
 poszukuje panienki do wszelkich prac. Wyczerpujące zgłoszenia, odpisy świadectw wymagane wynagrodzenie. Kurjer Poznański jw 2264
Służąca
 do wszystkiego z dobrem gotowaniem potrzebna zaraz. Zgłoszenia od 5. Marsz. Focha 41, m. 32. zdw 98 960
Uczniawa
 służąca zaraz. Zgłoszenia od 2-5 Debiec. Brzozowa Nowak. zdw 98 963
Uczennice
 do zycia potrzebne. Sw. Marcin 32, II lewo. zdw 98 980
Posługaczka
 z poleceniami Matejki 68, m. 1. zdw 98 087
Wiejska
 dziewczyna potrzebna zaraz do wszystkiego z dobrem poleceniem. Marszałka Focha 159. zdw 98 016/17
Posługaczka
 Jeźc praniem 4 razy tygodniowo. Zacisz 2, part. narożnik Jasnej. zdw 98 030
Służąca
 do 2 osób z gotowaniem, praniem, prasowaniem, syciem pościela. Pohory 30 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdw 98 956
Fryzjerka
 potrzebna. Cieśliński, Wrocławska 38. zdw 98 068
Dziewczyna
 do cukierni do wszystkiego bez snania zaraz potrzebna. Zgłoszenia Przecznicza 7, m. 3. suterena. zdw 98 075
Służąca
 z gotowaniem potrzebna. Wielka 17, rzeźnictwo. rw 4 001
Służąca
 potrzebna. Woźna 14b, m. 18. rw 3 999
Wiejska
 dziewczyna do wszystkiego czysta, z gotowaniem potrzebna od 15. b. m. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 98 224

Humor zagraniczny
 Zarozumiiała żona policjanta: — Jeszcze chwileczkę, proszę cię bardzo Chęć, by mama widziała, jak odpowiedzialne stanowisko ci powierzono!
 (Humorist, Londyn). S. F.

Przedpłata
 na styczeń 1932 za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku Ilustracja Poznańska i "Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł 4.50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 5.01 kwartalnie zł 15.03, pod opaską miesięczną w Polsce zł 9.00, w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma i abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonej numerów lub odszkodowania.
 W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną.
 Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072 w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524. Starý Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr 200 149

Ogłoszenia
 na stronie 6 (tamowej) 25 gr. na stronie 4-tamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami pomocnymi 200 gr. od 1-tamowej milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w naktach wypadkach do godz. 22 u stroża, do wydania wieczornego "drobne" do godz. 11, większe dłużej według umowy. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 "r. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek malarstwa, wydawnictwo nie odpowiada.
 część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości, święta i nocą tylko 1476 i 3524. Starý Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr 200 149